

AALTO-YLIOPISTON YLIOPPILASKUNTA
v.
HELSINGIN KAUPPATIETEIDEN YLIOPPILAIDEN SÄÄTIÖ

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
DIAARINUMERO L12/1806

HELSINGIN KAUPPATIETEIDEN YLIOPPILAIDEN SÄÄTIÖN
VASTAUS KANTEESEEN

SISÄLLYSLUETTELO

1	VAATIMUKSET	5
2	VAATIMUSTEN PERUSTEET	5
2.1	KANTEEN TUTKIMATTA JÄTTÄMINEN	5
2.2	KANTEEN HYLKÄÄMINEN	6
3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
3.1	MISTÄ TÄSSÄ ASIASSA ON KYSYMYS	8
3.2	AYY:LLÄ EI OLE ASIALEGITIMAATTIOTA ASIASSA	9
3.2.1	AYY ei ole KY eikä KY:n yleisseuraaja	9
3.2.1.1	Yleisseuraannon ja erityisseuraannon rajanvedosta	9
3.2.1.2	AYY ja KY ovat eri oikeushenkilöitä ja AYY ei ole KY:n yleisseuraaja	11
3.2.1.3	AYY:lle kuuluvat vain sille lailla nimenomaisesti siirtyneet oikeudet	13
3.2.2	AYY ei ole sellaisessa asemassa, että se voisi ylipäätään vedota KY:n tekemien oikeustoimien mahdollisiin pätemättömyysperusteisiin	14
3.2.2.1	KY:n tekemät lahjoituspäätökset ovat lainvoimaisia ja AYY ei voi vedota päätösten pätemättömyyteen	15
3.2.2.2	Lahjoitukset eivät ole loukanneet AYY:n laillista oikeutta.....	17
3.3	TAUSTA JA OLOSUHTEET, JOISSA LAHJOITUKSET TEHTIIN	20
3.3.1	Ylioppilaskunnat julkisoikeudellisina yhdistyksinä	20
3.3.1.1	Julkisoikeudellisista yhdistyksistä	21
3.3.1.2	Ylioppilaskuntia koskenut sääntely lahjoituspäätösten ajankohtana	21
3.3.1.3	Ylioppilaskunnan lakisääteiset tehtävät	22
3.3.1.4	Julkisen hallintotehtävä ja julkisen vallan käyttäminen KY:ssä.....	24
3.3.1.5	Suurin osa KY:n toiminnasta oli yksityistä toimintaa	25
3.3.1.6	KY:hyn sovellettiin julkisoikeudellisia säännöksiä vain sen hoitaessa julkisia hallintotehtäviä ja sen käyttäessä julkista valtaa	26
3.3.1.7	KY:n lahjoituksiin liittyvät päätökset ja toimet eivät ole olleet julkisen tehtävän hoitamista	28
3.3.1.8	KY oli oikeustolmikelpoinen vuoden 2009 loppuun asti	30
3.3.2	KY:n toiminnan rakenne suhteessa TKY:hyn ja TOKYO:on	31
3.3.3	KY-säätlö ja KY-yhdistys KY:n toiminnan jatkajana	34
3.3.4	KY:n varallisuuden tausta	36
3.3.4.1	KY:n varallisuus muodostuu osin yksityisoikeudellisen yhdistyksen varallisuudesta	38
3.3.4.2	KY:n jäsenmaksutulojen käytöstä tehty selvitys	39
3.3.5	Tapahtumat lahjoituksiin liittyen	40
3.4	TAPAHTUMAT LAHJOITUSTEN JÄLKEEN	42
3.4.1	Lahjoituksiin liittyvät oikeudenkäynnit	42
3.4.2	Hallintotuomioistuinten päätösten oikeusvoimavaikutus	49
3.5	LAHJOJA EI RASITA MIKÄÄN PÄTEMÄTTÖMYYSPERUSTE	51
3.5.1	Lahjoitukset eivät ole oikeustoimilain 33 §:n perusteella pätemättömiä 52	
3.5.1.1	Oikeustoimilain 33 §:n soveltamisalasta yleensä	52
3.5.1.2	Oikeustoimilain 33 § ei sovellu KY:n tekemiin lahjoituksiin	55

3.5.1.3	Asiantuntijoiden arviot KY:n lahjoituksista	59
3.5.1.4	Korkein hallinto-oikeus on katsonut lahjoitusten olevan päteviä	62
3.5.1.5	Varojen säätiöittämisestä muissa vastaavissa tilanteissa	63
3.5.2	<i>Lahjoitukset eivät olleet hyvän tavan vastaisia</i>	65
3.5.3	<i>Olkeutta ei ole väärinkäytetty</i>	67
3.5.4	<i>Lahjoituksissa ei ole toimittu shikaanikiellon vastaisesti</i>	68
3.5.5	<i>Muista AYY:n esittämistä välttelstä</i>	69
3.5.5.1	KY-säätiön perustamiseen liittyvillä asloilla ei ole mitään merkitystä lahjoitusten pätevyyden kannalta	69
3.5.5.2	Lahjoituspäätökset on täytetty ja toimeenpantu asianmukaisesti.....	71
3.5.5.3	Lahjoitusten valmistelu oli asianmukaista ja avointa	73
3.5.5.4	Lahjoitetun omaisuuden arvosta	74
3.5.5.5	KY on kyennyt lahjoitusten jälkeenkin toteuttamaan lakisääteistä tehtävänsä	76
3.5.6	<i>Päätöksentekijät eivät ole olleet esteellisiä</i>	78
4	TUOTTO- JA VIIVÄSTYSKORKOJA KOSKEVAT VAATIMUKSET TULEE HYLÄTÄ	82
5	AYY:N OIKEUDENKÄYNTIKULUJA KOSKEVA VAATIMUS TULEE HYLÄTÄ	84
6	TODISTELU	85
6.1	KIRJALLISET TODISTEET	85
6.2	MUUT ASIAKIRJAT	89
7	LOPUKSI	90

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUDELLE

Asia Vastajaan vastaus kanteeseen lahjan pätemättömäksi julistamista koskevassa asiassa, diaarinumero L12/1806

Vastaja Helsingin kauppätieteiden yloppilaiden säätiö, säätiö Helsingistä
(Y-tunnus 2210538-0)

(jäljempänä "KY-säätiö")

Vastajaan asiamiehet ja prosessiosoite

Laamanni, asianajaja Seppo Kemppinen ja asianajaja Olli Kela
Asianajotoimisto Borenius Oy
Yrjönkatu 13 A, 00120 Helsinki
Puhelin (09) 615 333
Faksi (09) 6153 3499
Sähköposti seppo.kemppinen@borenius.com, olli.kela@borenius.com

Kantaja Aalto-yliopiston ylioppilaskunta, ylioppilaskunta Espoosta
(Y-tunnus 0101365-5)

(jäljempänä "AYY")

Kantajen asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja Jouko Huhtala
Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy
PL 233 (Eteläesplanadi 14), 00131 Helsinki
Puhelin (020) 7765 331
Faksi (020) 7765 001
Sähköposti jouko.huhtala@castren.fi

1 VAATIMUKSET

Helsingin kauppatieteiden ylioppilaiden säätiö vaatii, että käräjäoikeus

1. jättää Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan kanteen tutkimatta,
2. mikäli käräjäoikeus tutkii kanteen, hylkää Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan kanteen kokonaisuudessaan, ja
3. velvoittaa Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan korvaamaan Helsingin kauppatieteiden ylioppilaiden säätiön kaikki asianosais- ja oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti myöhemmin esitettävän erittelyn mukaisesti laillisine korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut käräjäoikeuden tuomion antamisesta.

2 VAATIMUSTEN PERUSTEET

Kanteen ensisijainen peruste on varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929, myöhemmin "oikeustoimilaki" tai "OikTL") 33 §:n tarkoittama kunnianvastaisuus ja arvottomuus. (Haastehakemuksen kohta 3.1.1)

Kanteen toissijaisia itsenäisiä perusteita ovat haastehakemuksen kohdissa 3.1.2 – 3.1.9 esitetyt hyvän tavan vastaisuus, oikeuden väärinkäyttökielto, shikaanikielto, kielletty bulvaanin käyttö, esteellisyysnormien rikkominen, lahjanlupausta ei ole täytetty asianmukaisesti, vastaaja ei nauti viipittömän mielen suojaa sekä asloiden valmistelu salassa ja asiakirjojen tuhoaminen.

Tämän lisäksi kantaja toteaa, että hyvän tavan vastaisuus, shikaanikielto ja oikeuden väärinkäyttö ovat osa arvioitaessa niitä oikeustoimilain tarkoittamia olosuhteita kokonaisuudessaan, joista kunnianvastaisuus ja arvottomuus syntyisi (Haastehakemuksen kohta 3.1.1). AYY:n mukaan lahjanlupausten täyttämiseen sisältyisi vielä tosiseikkoja osana tuota kokonaisuutta.

2.1 Kanteen tutkimatta jättäminen

AYY katsoo tulleensa Helsingin kauppar korkeakoulun ylioppilaskunnan ("KY") sijaan ja käyttävänsä KY:lle 31.12.2009 saakka kuulunutta puhevaltaa (Haastehakemuksen sivut 18 - 19). Kantaansa AYY perustelee yliopistolain (2009/558) 46 §:llä. AYY katsoo olevansa KY:n yleisseuraja ja voivansa sen vuoksi vedota pätemättömyysperusteisiin, joihin KY voisi vedota.

AYY ei ole KY:n yleisseuraja. Yliopistolain voimaantulon (559/2009) mukaan Helsingin kauppar korkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkea-

koulun ylioppilaskunnat yhdistyivät uudeksi ylioppilaskunnaksi 1.1.2010. Yhdistyville ylioppilaskunnilla päivän 31.12.2009 lopussa ollut varallisuus siirtyi uudelle ylioppilaskunnalle, joka vastaa yhdistyvien ylioppilaskuntien niistä sitoumuksista, jotka koskevat siirtynyttä omaisuutta ja toimintaa. Ylioppilaskuntien yhdistymisessä on ollut kyse siirtynyttä omaisuutta koskevasta erityisseuraannosta. Nyt kysymyksessä olevan kanteen kohteena olevat lahjoitusvarat eivät siirtyneet AYY:lle. AYY:llä ei ole kanneoikeutta (asialegitimaatiota) eli oikeutta vaatia kanteen tarkoittamia lahjoituksia pätemättömiksi. AYY:llä ei ole sen vuoksi kanneoikeutta päävaatimuksen seurannaisvaatimukseen eli omaisuuden palauttamiseen eikä korkovaatimukseen.

Oikeustoimilain 33 §:n pätemättömyyteen voi pääsääntöisesti vedota vain sopimusosapuoli. AYY ei ole lahjoitusoikeustoimien osapuoli, eikä sillä ole oikeutta vaatia lahjoituksia pätemättömiksi. AYY:llä ei ole myöskään sellaista sivullisen asemaa, että se voisi vaatia lahjoituksia pätemättömiksi. Kanne on jätettävä myös tällä perusteella tutkitta.

AYY katsoo, että se on KY ja tullut KY:n sijaan ja KY oli se osapuoli, joka oli syylistynyt moitittavaan menettelyyn. Vain loukatulla osapuolella on oikeus vedota oikeustoimilain 33 §:n pätemättömyysperusteeseen. Kanne on jätettävä tälläkin perusteella tutkitta.

Käräjäoikeus ei ole toimivaltainen tutkimaan, ovatko KY:n lahjoituksia koskevat päätökset syntyneet laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai ovatko ne muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastaisia. Päätösten pätevyyden tutkiminen kuuluu hallintotuomioistuinten toimivaltaan. Kanne on jätettävä myös tällä perusteella tutkitta.

Jos käräjäoikeus tutkii kanteen, on sen otettava hallintotuomioistuinten päätökset tuomionsa perustaksi siltä osin, kun kanne tutkitaan.

2.2 Kanteen hylkääminen

AYY pitää KY:n ja KY-säätiön välisiin lahjoituksiin liittyvää menettelyä kokonaisuudessaan arvioiden niin moitittavana, että lahjoituksia tulisi pitää oikeustoimilain 33 §:n mukaan pätemättöminä. Tämä näkemys on täysin perusteeton ja väärä. AYY:n perustelut ovat virheelliset ja osin lakl:n perustumattomat.

KY:n tekemät lahjoitukset on tehty kaikin puolin kunniallisissa ja tavanomaisissa olosuhteissa. Ei ole olemassa AYY:n väittämiä olosuhteita, joista tietoisesti olisi kunnianvastaista ja arvotonta vedota oikeustoimeen.

AYY väittää lahjoituksissa käytetyn hyvän tavan vastaista menettelyä. Tämä väite on myös täysin perusteeton ja virheellinen. KY:n tekemät lahjoitukset ovat joka suhteessa hyvän tavan mukaisia. AYY perustelee hyvän tavan vastaisuutta seikoilla, jotka ovat tapahtuneet lahjoitusten jälkeen. Oikeustoimilain 33 § tunnusmerkistö ”jos se on tehty sellaisissa olosuhteissa” edellyttää oikeustoimen tapahtumaketken arviointia eikä merkitystä ole sillä, mitä jälkepäin on tapahtunut.

AYY väittää, että lahjoituksilla olisi väärinkäytetty oikeutta ja rikottu shikaanikieltoa. AYY:n väitteet näissäkin kohdissa ovat perusteettomia ja virheellisiä. AYY tulkitsee väärin lakia muun muassa KY:n julkisluottamuksellisuudesta. KY:n lahjoituksilla ei ole väärinkäytetty oikeutta tai rikottu shikaanikieltoa. AYY perustaa väitteensä oikeuden väärinkäytöstä argumenttiin, jonka mukaan ”KY käytti väärin sitä valtaa, jota sen hallintoelimille hallinto-oikeudellisesti oli sen omasta mielestä annettu.” Tämä asia on ratkaistu jo hallinto-oikeuksissa.

AYY katsoo myös, että lahjoituksiin liittyisi kiellettyä bulvaanin käyttöä sekä moitittavaa menettelyä säätiön perustamisessa ja lahjoituspäätöksissä. AYY:n väitteet ovat perusteettomia ja virheellisiä. KY:n lahjoituksiin ei ole liittynyt kiellettyä bulvaanin käyttöä eikä moitittavaa menettelyä. KY-säätiön perustamiseen liittyvillä seikoilla ei ole merkitystä asiassa.

AYY perustelee vaatimustaan myös väitteellä, että lahjoituspäätöksiä tehtäessä olisi rikottu esteellisyysnormeja. AYY:n perustelu ei saa tukea laista eikä hallintotuomioistuinten päätöksistä. Esteellisyyskysymykset ylioppilaskunnassa ovat ylipäätään hallinto-oikeuden ratkaistavia, eikä käräjäoikeudella ole niissä toimivaltaa. Hallinto-oikeudet ovat katsoneet, että esteellisyysnormeja ei ole rikottu.

Vielä AYY väittää, että KY:n KY-säätiölle tekemien lahjanlupausten ja lahjoitusten valmistelu, päätöksenteko ja täytäntöönpano eivät olisi tapahtuneet laillisesti sekä KY:n sääntöjen ja määräysten sekä päätösten mukaisesti. Näillä seikoilla ei ole merkitystä arvioitaessa oikeustoimilain 33 §:n edellytyksiä. Lahjoitusten valmisteluun ja päätöksentekoon liittyvät kysymykset on jo tutkittu ja ratkaistu hallinto-oikeudessa. Lahjoitusten täytäntöönpano ulottuu lahjoitusten jälkeiseen aikaan, eikä sillä ole merkitystä arvioitaessa oikeustoimilain 33 §:n mukaisesta menettelyä.

Lahjoitukset ja niihin liittyvä toimet ovat olleet joka suhteessa asianmukaisia sekä hyvän tavan ja vallitsevien moraalisuhteiden mukaisia.

AYY:n kanteen on kaikilta osin perusteeton ja virheellinen. Jos käräjäoikeus tutkii kanteen, on kanteen hylättävä ja AYY velvoitettava korvaamaan KY:n oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti viivästyskorkoineen.

3 YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

3.1 Mistä tässä asiassa on kysymys

Tämän asian taustalla on kysymys kahden entisen ylioppilaskunnan eli Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan ("TKY") ja KY:n välisistä näkemyseroista, jotka ovat kehittyneet ja kasvaneet jäljempänä selostettavien hallinto-oikeuksiin tehtyjen valitusten kautta ja lopulta kulminoituneet tähän juttuun.

Uuden ylioppilaskunnan eli AYY:n päättävissä elimissä, hallituksessa ja edustajistossa, TKY:läisten eli teekkaroiden edustus on vahva enemmistö¹. Teekkarit päättävät AYY:n asioista. Hallinto-oikeudenkäynteihin ja tähän oikeudenkäyntiin liittyvissä asioissa KY:läiset eli kylterit on katsottu esteellisiksi. Heiltä on jopa evätty näistä asioista keskusteleminen mulden kanssa.

Teekkarit tietävästi uskoivat vahvasti ennen ylioppilaskuntien lakkaamista, että koko KY:n omaisuus tulee heidän päätösvaltansa piiriin AYY:ssä. Tämä juttu heijastaa heidän pettymystään asiassa.

Teekkarit eivät pettymykseltään halua hyväksyä sitä yksinkertaista tosiseikkaa, että lahjoituksilla KY:n omaisuutta ei ole siirretty pois AYY:n piiristä eikä sen alkuperäisestä tarkoituksesta. KY-säätiölle lahjoitettu omaisuus palvelee juuri sitä tahoa, jolle se on alun perin kerätty, saatu ja tarkoitettu, Aalto-yliopistossa kauppatieteitä opiskelevia kyltereitä.

Kannevaatimuksiaan AYY, eli sen päätöksentekijöinä teekkarit, nyt perustelee väitteillä, jotka ovat niin virheellisiä ja perustelemattomia, että niitä on voitu vain hakemalla hakea ja silloinkin lukien lakia, oikeustapauksia ja oikeuskirjallisuutta sekä tosiseikkoja yksisilmäisesti ja virheellisesti. Kuvaava esimerkki tästä on KHT-yhteisö Revico Grant Thornton Oy:n erityistarkastusraportti, johon kanteessa on vedottu todisteena, mutta jonka oikeellisuuteen ja luotettavuuteen Keskuskaupakamarin Tilintarkastuslautakunta ("TILA") on kohdistanut ankarla moitteita.

AYY ei näytä itsekään uskovan perusteisiinsa, kun se viiltää haastehakemuksen kohdissa 4.3.2 - 4.3.7 käsiteltyjen kanneperusteiden kumulatiiviseen vaikutukseen asiassa.

AYY on kuitenkin jopa hakenut KHO:n 31.12.2009 antamaa päätöstä (muut asiakirjat 2) purettavaksikin käyttäen perusteluinaan erityistarkastusraporttia ja muutoinkin eri yhteyksissä kelvottomiksi todettuja väitteitä. AYY jopa varaa (Haaste-

¹ Taideteollisen korkeakoulun ylioppilaskunnan ("TOKYO") edustajia eli taikkilaisia on suhteessa niin vähän, että heidän roolillaan ei ole kokonaisuuden kannalta merkitystä.

hakemuksen kohta 3.1.7) oikeuden lisätä kanneperusteitaan tulevan päätöksen johdosta. KHO hylkäsi hakemuksen 4.6.2012 (muut asiakirjat 15).

Käymme seuraavana yksityiskohtaisesti läpi sen, että kanne on täysin perusteton ja kehitelty virheellisille väitteille.

3.2 AYY:llä ei ole asialegitimaatiota asiassa

Tässä riita-asiassa on siis ensinnäkin kysymys siitä, onko AYY:llä sellainen asema, että se voisi omilla nimissään esittää oikeudenkäynnin kohteena olevia vaatimuksia KY-säätiötä vastaan.

AYY:n asialegitimaatiosta asiassa voidaan yhteenvetona todeta, että

1. AYY ei ole riidan kohteena olevien lahjoitusoikeustoimien subjekti.
2. Yliopistolain voimaantulon jälkeen annetun lain 8 §:n 6 momentin perusteella AYY:llä on kanneoikeus vain niihin sopimuksiin, joihin KY on sitoutunut ja jotka koskevat AYY:lle siirtynyttä omaisuutta ja toimintaa. Nyt kysymyksessä olevissa lahjoituksissa ei ole kysymys AYY:lle siirtyneestä omaisuudesta ja toiminnasta.
3. AYY:llä ei ole myöskään sellaista sivullisen asemaa, että se voisi vaatia lahjoitusoikeustoimien julistamista pätemättömiksi ja lahjoitettujen omaisuuksien (tai näiden sijaan tulleen omaisuuden) luovuttamista tuotto- ja viivästyskorvoineen AYY:lle.²

AYY:n kanne tulee jättää tutkimatta.

3.2.1 AYY ei ole KY eikä KY:n yleisseuraaja

AYY väittää, että se olisi entinen KY ja että se käyttäisi KY:lle 31.12.2009 saakka kuulunutta puhevaltaa yleisseuraajana (Haastehakemuksen sivut 1, 19 ja 21). AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

Kuten kohdista 3.2.1.1 – 3.2.1.3 käy ilmi, AYY ei ole KY eikä sen yleisseuraaja. AYY:lle on siirtynyt KY:ltä erityisseuraannolla määrättyä varallisuutta ja oikeuksia, mutta ei oikeuksia, jotka liittyvät KY-säätiölle lahjoitettuun omaisuuteen.

3.2.1.1 Yleisseuraannon ja erityisseuraannon rajanvedosta

Henkilö voi johtaa oikeutensa tiettyyn oikeuteen joko yleisseuraannon tai erityisseuraannon perusteella. Yleisseuraannossa henkilön omaisuus, hänelle kuuluvien oikeuksien kokonaisuus siirtyy sellaisenaan toiselle henkilölle, kuten esimerkiksi

² Antti Jokela: Oikeudenkäynti II (2002), s. 33 – 41.

perinnössä.³ Erikois- eli erityisseuraannossa toiselle henkilölle siirtyy ainoastaan siirtyvää omaisuutta koskevat oikeudet.

Laajasti ymmärrettyä yleisseuraannon on katsottu tarkoittavan sitä, että henkilön oikeusasema siirtyy kokonaisuudessaan ja muuttumattomana henkilön seuraajalle. Yleisseuraannossa siirtyvät ensinnäkin kaikki henkilön oikeudet ja velvollisuudet ja toiseksi näiden siirtyminen tapahtuu ilman, että niiden ulottuvuus laajenee tai supistuu.

Yleisseuraanto-käsite ei ole ongelmitta sovellettavissa edellä mainitun mukaisesti edes sen yhteydessä mainitussa ”paraatiesimerkissä”, perinnön yhteydessä.⁴ Perittävien oikeuksien ja velvollisuuksien lopulliseen kohtaloon vaikuttavat myös muut seikat, ja siksi Rasinaho katsookin jakautumista käsittelevässä kirjoituksessaan, että perillisen kuolemassa voidaan katsoa laajasti ymmärrettyä tapahtuvan ”yleisseuraanto” vain siltä osin, kun kuoleman seurauksena perillisen oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät kuolinpesälle.⁵

Yleisseuraannosta puhuttaessa tulee ottaa huomioon myös yleisseuraantoperiaate, jonka mukaan yleisseuraajaa ilman muuta sitovat edeltäjän velvoitteet. Periaatteen mukaisesti myös silyllisten oikeudet yleisseuraannon kohteena olevaan esineeseen lähtökohtaisesti sitovat yleisseuraajaa ilman erikseen osoitettavaa perustetta, kuten suostumusta tai sopimusta.⁶

Edelleen tulee huomiota kiinnittää siihen seikkaan, että aatteellisia yhdistyksiä koskeva yhdistyslaki (503/1989) ei tunne, toisin kuin muu yhteisölaainsäädäntö, käsitettä sulautuminen eikä se siten sisällä yhdistysten yhdistämistä eli fuusiota koskevia säännöksiä. Syyn tälle yhdistysten ja muiden yhteisöjen väliselle eroavaisuudelle on katsottu olevan pääasiallissa näiden yhteisöjen erilaisessa luonteessa. Kaikissa taloudellisissa yhteisöissä varojen ja velkojen siirtyminen on fuusiossa eli sulautumisessa etualalla. Yhdistysten eli henkilöyhteisöjen yhdistämisessä keskeisiä ovat jäsenyyteen ja sen siirtymiseen liittyvät seikat. Sellaista yleisseuraantoa kuin kaupallisten yhteisöjen sulautumisessa ei yhdistysten yhdistämisessä voi tapahtua.⁷

³ Kivimäki – Ylöstalo: Suomen siviilioikeuden oppikirja (1973), s. 211.

⁴ Aarnio – Kangas: Suomen jäämistöoikeus I (2009), s. 23, alaviite 20.

⁵ Rasinaho, Vesa: Jakautumisen yleisseuraantoluonne ja esineoikeudellisen julkivarmistuksen tarve (Defensor Legis 2/2011), s. 129.

⁶ Kartio, Leena: Esineoikeuden perusteet (1991), s. 185.

⁷ Tarasti, Lauri: Yhdistysten fuusiosta (Lakimies 2/2000), s. 180–181, 190.

3.2.1.2 AYY ja KY ovat eri oikeushenkilöitä ja AYY ei ole KY:n yleisseuraaja

Toisin kuin AYY haastehakemuksessaan väittää, AYY ja KY ovat eri oikeushenkilöitä ja AYY ei ole KY:n yleisseuraaja vaan erityisseuraaja sen omaisuuden osalta, joka KY:ltä siirtyi AYY:lle yliopistolain voimaanpanosta annetun lain 8 §:n nojalla.

Yliopistolain uudistuksen yhteydessä syntyi kokonaan uusi yliopisto, Aalto-yliopisto, joka on yksityisoikeudellinen säätiö⁸. Voimaanpanolain mukaan vanhat yliopistot, jotka olivat itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia, lopettivat toimintansa. Yliopistolain 48 §:ssä (johon AYY haastehakemuksensa sivulla 18-19 viittaa) todetaan, että yliopiston opiskelijoiden keskuudessa on ylioppilaskunta, jolla on itsehallinto. Koska Aalto-yliopisto oli täysin uusi yksityisoikeudellinen säätiö, ei sillä voinut teoriassakaan olla vanhaa ylioppilaskuntaa. Sille tuli lainsäädännöllä uusi, 1.1.2010 syntynyt ylioppilaskunta, AYY.

Lakkaavista ylioppilaskunnista ja uuden ylioppilaskunnan syntymisestä säädetään yliopistolain voimaanpanosta annetun lain 8 §:n 1 ja 2 momentissa:

Vanhojen yliopistojen ylioppilaskunnat jatkavat toimintaansa uusien yliopistojen ylioppilaskuntina.

Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyvät uuden yliopiston ylioppilaskunnaksi (uusi ylioppilaskunta) 1 päivänä tammikuuta 2010. Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat vastaavat uuden ylioppilaskunnan järjestäytymisestä. Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat voivat ryhtyä järjestäytymisen edellyttämiin toimenpiteisiin ennen uuden yliopistolain voimaantuloa. (korostukset tämän lausuman laatijan)

Kuten voimaanpanolaista käy ilmi, eroaa uuden yliopistolain mukaisten ylioppilaskuntien asema riippuen siitä, onko ylioppilaskunta ollut sellaisen yliopiston ylioppilaskunta, jonka yliopisto ei ole yhdistynyt uudeksi yliopistoksi vai onko se ollut yhdistyvien yliopistojen uusi ylioppilaskunta. Voimaanpanolain 8 §:n 1 momentin mukaan sellaisen yliopiston ylioppilaskunta, jonka yliopisto ei yhdistynyt toiseen yliopistoon, jatkoi vanhana ylioppilaskuntana.

Voimaanpanolain 8 §:n 2 momentissa säädetään tilanteesta, jossa olemassa olevat ylioppilaskunnat lakkasivat yhdistyessään uudeksi ylioppilaskunnaksi. Uudelle yliopistolle muodostettiin lailla uusi ylioppilaskunta, joka on eri oikeushenkilö kuin vanhat ylioppilaskunnat. Siitä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia siirtyi uudelle ylioppilaskunnalle, säädetään saman pykälän myöhemmissä momenteissa. Käymme

⁸ Yliopistolain 1 luvun 1 § 1 mom 15-kohdan mukaan "Yliopistoja ovat: 15) Aalto-yliopistona toimiva Aalto-korkeakoulusäätiö."

myöhemmin kohdassa 3.2.1.3 tarkemmin läpi sitä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lain nojalla siirtyi AYY:lle.

Edellä mainittu lain säännös tarkoitti käytännössä sitä, että vanhat ylioppilaskunnat, kuten KY, lakkasivat päivän päättyessä 31.12.2009 ja uusi ylioppilaskunta, AYY, syntyi vuorokauden vaihtuessa 1.1.2010 puolelle. Näin on katsonut myös Viertola yliopistouudistusta koskevassa lausunnossaan (muut asiakirjat 1):

Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta (KY), Taideteollisen korkeakoulun ylioppilaskunta (TOKYO) ja Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta (TKY) ovat lain säännösten mukaisesti yhdistyneet ja lakanneet olemasta julkisoikeudellisina yhteisöinä ja oikeushenkilöinä päivän 31.12.2009 päättyessä. Vastaavasti Aalto-yliopiston ylioppilaskunta on lain perusteella syntynyt itsenäisenä oikeushenkilönä ja julkisoikeudellisena yhteisönä 1.1.2010.⁹ (korostukset tämän lausuman laatijan)

Myöskään korkein hallinto-oikeus ei ole pitänyt AYY:tä KY:n yleisseuraajana ja puhevallan käyttäjänä lahjoituksia koskevassa asiassa. Korkein hallinto-oikeus totesi 31.12.2009 antamassaan päätöksessä (muut asiakirjat 2), jolla se vahvisti lahjoitukset päteviksi, seuraavaa:

Uudessa yliopistolaissa, edellä mainitussa voimaanpanolaissa tai niistä koskevassa, 20.2.2009 eduskunnalle annettussa hallituksen esityksessä (HE 9/2009 vp) ei kuitenkaan ole mainintaa siitä varallisuus- asemasta, jota yhdistyvän yliopiston ylioppilaskunnalta edellytetään. Tähän nähden myöskään lausunnon pyytäminen Aalto-yliopiston ylioppilaskunnalta ei ole asian selvittämiseksi tarpeen.

Suomen Asianajajaliiton valvontalautakunta on ottanut kantaa siihen, muodostaa- ko KY:n lakkaaminen ja AYY:n syntyminen KY:n ja sittemmin KY-säätiön asiamiehenä toimineelle asianajaja Seppo Kemppiselle esteen toimia KY-säätiön asiamiehenä AYY:tä vastaan sillä perusteella, että AYY:n katsottaisiin olevan KY:n seuraaja ja siten sama oikeushenkilö. Valvontalautakunta totesi 10.12.2010 antamassaan ratkaisussa (muut asiakirjat 3) seuraavaa:

Valvontalautakunta katsoo, että Aalto-yliopiston ylioppilaskuntaa ei voida pitää tapaohjeiden 6.2.-kohdan tarkoittamana nykyisenä tai entisenä aslakkaana, jota kohtaa Kemppisellä olisi ollut lojaalisuus- velvollisuus.

Valvontalautakuntakaan ei pitänyt AYY:tä samana oikeushenkilönä KY:n kanssa.

⁹ Juha Viertolan asiantuntijalausunto Aalto-yliopiston ylioppilaskunnalle 14.9.2010, s. 8.

AYY on haastehakemuksessaan viitannut siihen, että korkein hallinto-oikeus olisi pitänyt sitä KY:n puhevallan käyttäjänä, koska korkein hallinto-oikeus sekä Helsingin hallinto-oikeus ovat pyytäneet AYY:ltä lausuntoa niiden käsiteltävinä olleissa asioissa, jotka liittyvät KY:n toimintaan. Se, että korkein hallinto-oikeus tai hallinto-oikeus on pyytänyt vireillä olleissa asioissa lausuntoa AYY:ltä, ei merkitse KY:n puhevallan siirtymistä AYY:lle kaikkien KY:tä koskevien oikeustoimien osalta.

Hallintoasiaa käsittelevän oikeusasteen on hallintolainkäyttölain (586/1996) 33.2 §:n nojalla hankittava viran puolesta selvitystä siinä laajuudessa, kun käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat. Lausunnon pyytäminen hallintolainkäyttöasiassa ei merkitse sellaisenaan asianosaisasemaa. Esimerkiksi edellä viitatussa lahjoitusasiaa koskeneessa pääasiantarkaisussa (muut asiakirjat 2) korkein hallinto-oikeus ei katsonut tarpeelliseksi kuulla AYY:tä lainkaan.

Tolsaalta vaikka AYY katsottaisiin KY:tä koskeneissa hallinto-oikeusprosesseissa asianosaiseksi, ei tämä tarkoita sitä, että AYY olisi KY tai KY:n puhevallan käyttäjä KY:n tekemissä oikeustoimissa. Hallintolainkäyttölain 6 §:ssä säädetään siitä, kuka voi olla asianosainen hallinto-oikeudessa vireillä olevassa asiassa, ja lain mukaan AYY:lle voi muodostua asianosaisasema KY:tä koskevissa oikeudenkäynneissä, vaikka AYY ei ole KY tai KY:n yleisseuraja.

Jos AYY katsottaisiin KY:n yleisseurajaksi ja siten KY:n puhevallan käyttäjäksi, päädyttäisiin kestävämpään lopputulokseen. Tämä ei tarkoittaisi vain sitä, että AYY edustaisi KY:tä, vaan että AYY edustaisi nyt vireillä olevassa oikeudenkäynnissä myös TKY:tä ja TOKYO:ta..

3.2.1.3 AYY:lle kuuluvat vain sille lailla nimenomaisesti siirtyneet oikeudet

Yliopistouudistuksessa KY:ltä AYY:lle siirtyneet oikeudet ja velvollisuudet määriteltiin kattavasti yliopistolaisissa ja yliopistolain voimaantulosta annetussa laissa. AYY:lle ei siirtynyt yleisseurauannon nojalla KY:n koko omaisuus ja toiminta, vaan erityisseurauannon nojalla laissa määritelty omaisuus ja tähän liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä KY:n julkinen hallintotehtävä. Yliopistolain voimaantulosta annetun lain 8 §:n 6 momentissa säädetään siitä omaisuudesta, joka siirtyi AYY:lle KY:n lakatessa päivän 31.12.2009 päättyessä:

Yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus siirtyy uudelle ylioppilaskunnalle. Uusi ylioppilaskunta vastaa niistä velka-, palvelu-, hankinta- ja muista sitoumuksista, joihin yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat ovat sitoutuneet ja joitka koskevat uudelle ylioppilaskunnalle siirtyvää omaisuutta ja toimintaa. (korostus tämän lausuman laatijan)

Yliopistolain voimaanpanosta annetun lain 8 §:n mukaan AYY:lle siirtyivät vain ja ainoastaan ne oikeudet, jotka koskivat AYY:lle siirtynyttä omaisuutta ja toimintaa. AYY:lle siirtyi ainoastaan se omaisuus ja toiminta, joka KY:llä oli sen lakattua 1.1.2010. Näin on katsonut myös Viertola (muut asiakirjat 1):

Yliopistolain voimaanpanosta annetun lain mukaisesti yhdistyneiden ja lakanneiden ylioppilaskuntien varallisuus, sitoumukset ja henkilöstö ovat siirtyneet uudelle ylioppilaskunnalle 1.1.2010. Tämä pitää sisällään sen varallisuuden, ne sitoumukset ja henkilöstön, joka yhdistyneillä ja lakanneilla ylioppilaskunnilla oli päivän 31.12.2009 päättyessä. (korostus tämän lausuman laatijan)

Myös korkein hallinto-oikeus on 31.12.2009 antamassaan päätöksessään taltio-numero 3736 (muut asiakirjat 2) ottanut kantaa siihen, että laissa ei ole säädetty, että koko yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuuden olisi tullut siirtyä uudelle ylioppilaskunnalle.

Uudessa yliopistolaissa, edellä mainitussa voimaanpanolaissa tai niistä koskevassa, 20.2.2009 eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (HE 9/2009 vp) ei kuitenkaan ole mainintaa siitä varallisuus- asemasta, jota yhdistyvän yliopiston ylioppilaskunnalta edellytetään.

Päinvastoin kuin AYY itse väittää, AYY ei ole KY:n yleisseuraaja vaan ainoastaan erityisseuraaja niiden oikeuksien osalta, jotka siirtyivät AYY:lle voimaanpanolain 8 §:n nojalla 1.1.2010. AYY:llä ei siten ole mitään oikeutta sellaiseen KY:n toimintaan tai varallisuuteen, joka ei ole siirtynyt sille edellä mainitun mukaisesti.

Kuten jäljempänä kappaleessa 3.3.1 tuodaan yksityiskohtaisemmin esille, julkisten tehtävien lisäksi KY:llä oli paljon sellaisia tehtäviä, joihin ei sovelleta sen julkisia hallintotehtäviä koskevia säännöksiä, vaan yksityisoikeudellisia normeja. Nämä tehtävät eivät siirtyneet AYY:lle, mikä olisi tapahtunut, jos kyse olisi ollut yleisseuraannosta.

KY:n tekemät lahjoitukset eivät kuulu siihen varallisuuteen, joka KY:ltä siirtyi AYY:lle, ja AYY:llä ei ole näihin oikeustoimiin tai varallisuuteen minkäänlaista oikeutta.

3.2.2 AYY ei ole sellaisessa asemassa, että se voisi ylipäätään vedota KY:n tekemien oikeustoimien mahdollisiin pätemättömyysperusteisiin

AYY väittää, että sillä olisi KY:n yleisseuraajana oikeus vedota kaikkiin sellaisiin pätemättömyysperusteisiin, joihin KY voisi vedota (Haastehakemuksen sivu 21). AYY väittää toisaalta, että sillä olisi sellainen sivullisen asema, että se voisi muu-

toin vedota lahjoitusoikeustoimien pätemättömyyteen (Haastehakemuksen sivu 22). AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

Käymme seuraavana kohdassa 3.2.2.1 läpi sen, että AYY ei voi vedota KY-säätiölle annettujen lahjoitusoikeustoimien mahdollisiin pätemättömyysperusteisiin, vaikka katsottaisiin, että AYY olisi KY tai KY:n yleisseuraaja, ja kohdassa 3.2.2.2 sen, että AYY ei voi vedota pätemättömyysperusteisiin lainäkään tapauksessa, että AYY katsotaan sivullisen asemassa olevaksi.

3.2.2.1 KY:n tekemät lahjoituspäätökset ovat lainvoimaisia ja AYY ei voi vedota päätösten pätemättömyyteen

Kuten AYY itsekin toteaa haastehakemuksen sivulla 21, oikeusjärjestyksemme pääsäännön mukaisesti vain oikeustoimen toinen osapuoli tai osapuolen tilalle tullut yleisseuraaja voi vedota oikeustoimiopillisiin pätemättömyysperusteisiin

KY on tehnyt lahjoituksia koskevat päätökset 30.10.2008 (todiste V1). Lahjoitukset on pantu täytäntöön 31.12.2009 sen jälkeen, kun korkeimman hallinto-oikeuden päätös (muut asiakirjat 2) lahjoituksia koskevassa asiassa on saatu tiedoksi. Hallitus on tehnyt lahjoitusten täytäntöönpanoon liittyviä päätöksiä 31.12.2009 (todiste V2). Lahjoitetun omaisuuden (todiste V3) omistusoikeus ja hallinta on siirretty KY-säätiölle.

Lahjoituksia ja täytäntöönpanoa koskevista päätöksistä on valitettu KY:tä koskevien lakien mukaisessa järjestyksessä.¹⁰ Päätökset on katsottu korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuden päätöksillä päteviksi ja päätökset ovat lainvoimaisia. KY itse ei voisi vedota enää lahjoituspäätöksissä oleviin virheisiin, jos sellaisia olisi vastoin KY-säätiön käsitystä olemassa. Päätökset ovat KY:tä sitovia ja velvoittavia. Jos AYY katsottaisiin vastoin KY-säätiön käsitystä KY:ksi tai sen yleisseuraajaksi, sitovat KY:n tekemät päätökset AYY:tä samalla tavoin kuin ne sitoisivat KY:tä.

Asiassa on ylipäätään huomioitava se, että yliopistolain 86 §:n ja ylioppilaskuntaasetuksen (116/1998) 6 §:n mukaan moiteoikeus ylioppilaskunnan päätöksestä perusteella, että päätös on syntynyt laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai on muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastainen, on vain ylioppilaskunnan jäsenellä, ei ylioppilaskunnalla.

Oikeustoimilain 28–33 §:ssä säädettyihin pätemättömyysperusteisiin vetoamista on rajoitettu paitsi sopimuksen ulkopuolisten suhteen, myös sopimuksen osapuol-

¹⁰ Lahjoituksia ja niihin liittyvää päätöksentekoa ja valitusmenettelyä on käyty tarkemmin läpi kohdassa 3.3.5 ja 3.4.1.

ten välillä. Hemmo toteaa näiden väärinkäytösperusteiden olevan erityisasemassa niiden suojatarkoituksen yksipuolisuuden vuoksi. Hemmon mukaan loukattu osapuoli voi halutessaan vedota pätemättömyyteen, mutta vastapuoli ei. Jälkimmäisellä ei yleensä voi olla hyväksyttävää tarvetta päästä eroon sopimuksesta, koska hän on saanut sen syntymään hylättävillä kelnoilla tai hänen on vähintäänkin pitänyt tietää tällaisesta menettelystä.¹¹

Myös Tammi-Salminen on katsonut samoin:

Moitittavaa menettelytapaa käyttäneellä osapuolella ei yleensä ole tarvettakaan vedota pätemättömyyteen. Kysymys ajankohtaistuu lähinnä vain tilanteissa, joissa tämän osapuolen asema heikkenee olosuhteiden muutoksen vuoksi. Tällöinkään hänellä ei siis yleensä ole katsottu olevan oikeutta vedota pätemättömyyteen.¹²

Hemmo toteaa AYY:n ylittämään kunnianvastaisuuteen ja arvottomuuteen (oikeustoimilain 33 §) vetoamisesta seuraavaa:

Epäselvin OIKTL 33 §:n mukaisen pätemättömyyden voimaan saattamista koskevista kysymyksistä on se, kenellä on oikeus vedota pätemättömyyteen. Loukatulla osapuolella on luonnollisesti tämä mahdollisuus. Kunnianvastaiseen menettelyyn syyllistynyt tai siitä tietoinen sopimuskumppani ei puolestaan voi saattaa pätemättömyyttä voimaan.¹³ (korostus tämän lausuman laatijan)

AYY väittää olevansa KY:n yleisseuraaja ja olevansa oikeutettu vetoamaan lahjotusoikeustoimien pätemättömyysperusteisiin. AYY kuitenkin väittää haastehakemuksensa sivulla 25, että juuri KY olisi syyllistynyt moitittavaan menettelyyn ja tehnyt lahjoituksensa tietoisena siitä, että ne vahingoittaisivat tulevan yhdistetyn ylioppilaskunnan etuja.

Jos AYY vastoin KY-säätiön näkemystä katsottaisiin KY:n yleisseuraajaksi, ei AYY voi saada parempaa oikeutta kuin mitä KY:llä oli. Jos KY:n katsottaisiin syyllistyneen oikeustoimen pätemättömyyden aikaansaavaan menettelyyn (mitä ei tosiasiassa ole edes tapahtunut, kuten myöhemmin käy ilmi), ei AYY KY:n yleisseuraajana voisi saattaa pätemättömyyttä voimaan.

Jos käräjäoikeus vastoin KY-säätiön käsitystä katoisi, että AYY olisi KY tai KY:n yleisseuraaja, tulee kanne jättää tutkimatta tai hylätä jo perusteella, että AYY ei

¹¹ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2003), s. 315.

¹² Tammi-Salminen, Eva: Kolmannen mahdollisuus vedota oikeustoimilain pätemättömyysperusteisiin – näkökohtia ratkaisun KKO 2007:18 pohjalta (Lakimies 2007/3), s. 433, av 3.

¹³ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2003), s. 383.

ole loukattu osapuoli, jolla olisi oikeus vedota pätemättömyysperusteisiin ja että AYY on sidottu KY:n tekemiin lainvoimaisiin päätöksiin.

3.2.2.2 Lahjoitukset eivät ole loukanneet AYY:n laillista oikeutta

AYY toteaa haastehakemuksensa sivulla 22, että tietyissä tapauksissa sivullinen, jonka asemaa oikeustolmi loukkaa, voisi itsenäisesti vedota oikeustoimen pätemättömyyteen.

Sivullisen vetoamisoikeutta koskevan väitteen tueksi AYY on vedonnut korkeimman oikeuden oikeustapauksiin KKO 1962 II 80 ja KKO 1975 II 89. Molemmat oikeustapaukset koskevat avio-oikeuden alaisesta omaisuudesta disponointia. Korkeimman oikeuden mainitut oikeustapaukset elvät sovellu nyt kysymyksessä olevaan tapaukseen.

Sivulliseksi sopimussuhteeseen nähden on oikeuskirjallisuudessa katsottu jokainen ulkopuolinen kolmas henkilö, toisin sanoen muun henkilö kuin sopijapuoli:

Sopimussuhteeseen nähden sivullinen on jokainen ulkopuolinen kolmas henkilö, toisin sanoen muu henkilö kuin sopijaosapuoli. Sivullisasemassa voi poikkeuksellisesti olla myös henkilö, joka on sopijapuolena mutta joka jossakin suhteessa toimii muussa ominaisuudessa kuin sopijapuolena. Sivullisia ovat esimerkiksi sopijapuolen velkoja, takaaja, seuraaja ja puolliso.¹⁴

Vetoamisoikeuden ulottuvuuden määrittämisessä ratkaisevana tekijänä on pidetty pätemättömyysperusteiden suojatavoitetta, jonka on nähty painottuvan pikemmin sopimusosapuolten kuin yleisten etujen suojaamiseen:

Säännösten välittömänä tarkoituksena on pidetty ennen kaikkea osapuolen päätäntävapauden (tahdonmuodostuksen häiriintymättömyyden) suojaamista. Tähän liittyy pätemättömyysperusteita on pidetty luonteeltaan relatiivisina. Kenen tahansa, jonka oikeuksia sopimus koskee, ei ole katsottu voivan vedota niihin, vaan ainoastaan tahon, jonka suojaaminen on pätemättömyysperusteen tarkoituksena. Vakiintuneesti onkin katsottu, että sopimussuhteessa pätemättömyyteen voi vedota vain loukattu osapuoli.¹⁵

¹⁴ Ämmälä, Tuula: Sopimuksen pätemättömyyden korjaantumisesta (1993), s. 136.

¹⁵ Tammi-Salminen, Eva: Kolmannen mahdollisuus vedota oikeustoilain pätemättömyysperusteisiin – näkökohtia ratkaisun KKO 2007:18 pohjalta (Lakimies 2007/3), s. 433. Ks. myös Kivimäki – Ylöstalo: Suomen siviilioikeuden oppikirja (1973), s. 371.

Keskeinen oikeuskäytäntöä ohjaava ratkaisu asiassa on KKO 1933 I 53, jossa katsottiin, että oikeustoimilain 33 §:ää ei voida soveltaa tilanteessa, jossa siihen vetoava ei ole pätemättömäksi vaadittavan oikeustoimen osapuoli.¹⁶ Lisäksi oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että oikeustoimi ei yleensä voi olla kunnianvastainen ja arvoton sivullisen näkökulmasta:

Yleensä ei kuitenkaan voitane katsoa, että tahdonilmaisu olisi anta- jaansa sitomaton sen vuoksi, että se on kunnianvastainen ja arvoton sivullisen näkökulmasta. Tämä puolestaan merkitsee --, että kyse on pätevistä luovutuksesta.¹⁷

Kuten AYY Itsekin toteaa, sivullisen mahdollisuus vedota pätemättömyysperusteisiin koskee vain tiettyjä, erityisiä tilanteita. Vaikka tietyissä tilanteissa puolisolla on katsottu olleen oikeus saattaa pätemättömyys voimaan oikeustoimilain 33 §:n nojalla tasingonsaantioikeuteensa vedoten, tästä ei Hemmon mukaan kuitenkaan voida päätellä, että kaikki erilaiset sivullisasemat mahdollistaisivat pätemättömyyteen vetoamisen.¹⁸

Samoin toteaa Tammi-Salminen, jonka mukaan korkeimman oikeuden vetoamis-oikeutta koskeva ratkaisu KKO 2007:18 ei merkitse, että kolmas voisi kaikissa tilanteissa vedota suojakseen oikeustoimilain pätemättömyysperusteisiin. Kolmannella olisi tällainen oikeus vain, jos hänen asemansa on sillä tavalla liitännäinen sopimusosapuoliin, että sopimus voi loukata hänen asemaansa.¹⁹

Ämmälä luettelee sellaisiksi sivullisiksi, joiden asema on liitännäinen osapuolten asemaan, osapuolen puolison, takaajan ja velkojan. Ämmälä myös erottelee puolison ja muun sivullisen aseman seuraavasti:

Puolisoa ei kuitenkaan voida pitää sivullisena siinä mielessä kuin esimerkiksi henkilöä, jolle osapuoli on luovuttanut sopimukseen perustuvat oikeutensa, tai edes siinä mielessä kuin toisen osapuolen velkoja on sivullinen. Mielestäni tapauksessa KKO 1975 II 89 olevaa periaatetta ei voida laajentaa säännöksi, että kenellä tahansa sivullisella olisi oikeus vedota OikTL 33 §:n säännökseen tai OikTL 28–32 §:n säännöksiin.²⁰ (korostus tämän lausuman laatijan)

¹⁶ Ks. lisäksi Tammi-Salminen, Eva: Sopimus, kompetenssi ja kolmas (2001), s. 254.

¹⁷ Kaisto – Tuomisto: Kuka voi vedota oikeustoimien pätemättömyyteen? (Ediflex Asiantuntijakirjoitukset Artikkele 2008), s. 48.

¹⁸ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2003), s. 383.

¹⁹ Tammi-Salminen, Eva: Kolmannen mahdollisuus vedota oikeustoimilain pätemättömyysperusteisiin – näkökohtia ratkaisun KKO 2007:18 pohjalta (Lakimies 2007/3), s.438–439.

²⁰ Ämmälä, Tuula: Sopimuksen pätemättömyyden korjaantumisesta (1993), s. 136, 140.

Puolison perhe- ja jäämistöoikeuteen liittyviä oikeuksia on suojattu lailla siten, että AYY:n asemaa ei voi missään olosuhteissa rinnastaa puolison aseman oikeustoimilain pätemättömyysperusteita arvioitaessa. Avioliittolain (234/1929) II osan 2 luvun 35 §:ssä säädetään, että puolisoilla on avio-oikeus toisen omaisuuteen, 37 §:ssä säädetään, että puolison tulee hoitaa omaisuutta, johon toisella puolisoilla on avio-oikeus, siten, ettei se aiheettomasti vähene tämän vahingoksi, 38 §:ssä (542/1995) ja 39 §:ssä (411/1987) säädetään omaisuuden luovutusrajotuksista ja 40 a §:ssä (139/1964) säädetään lahjansaajan palautusvelvollisuudesta tilanteessa, jossa puoliso on lahjoittanut omaisuutta ottamatta aslanmukaisesti huomioon toisen puolison oikeutta. Avioliittolain II osan 2 luvussa on nimenomaisesti säädetty rajotuksia puolisoitten oikeuteen disponoida omaisuudestaan, mitä yliopistolaisissa tai yliopistolain voimaansapanolaisissa ei ole tehty lakkaavien ylioppilaskuntien osalta.

Korkein oikeus on tuoreessa ennakkoratkaisussa KKO 2011:68 todennut, että

11. Oikeustoimilain mukaisiin pätemättömyysperusteisiin voi lähtökohtaisesti vedota ainoastaan oikeustoimen osapuolen asemassa oleva. Oikeuskäytännössä on kuitenkin jo vanhastaan myös ratkaisuja, joissa oikeustoimilain 33 §:ään viitaten on julistettu pätemättömäksi sellainen sopijapuolten tekemä sopimus, jonka tarkoituksena on loukata sopimuksen ulkopuolisen kolmannen laillista oikeutta (KKO 1961 II 100, 1962 II 80 ja 1975 II 89). (korostus tämän lausuman laatijan)

Tuomlostosta annetussa eriävässä mielipiteessä on todettu seuraavaa:

Kolmannen henkilön mahdollisuus vedota kyseiseen pätemättömyysperusteeseen näyttäisi voivan tulla kysymykseen lähinnä tapauksissa, joissa on liittymiä perhe- tai perintöoikeuteen tai joissa ilmenee tarvetta helkomman osapuolen suojaamiseen. Tällaiset näkökohdat ilmenevät selvästi Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa KKO 1975 II 89.

AYY väittää, että KY olisi loukannut AYY:n ja sen jäsenten lailla suojattuja oikeuksia (Haastehakemuksen sivu 27). AYY:n väite on virheellinen.

Oikeustoimen pätemättömyyttä arvioidaan oikeustoimen tekemisen aikana vallinneiden olosuhteiden ja kyseisellä hetkellä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti. Oikeustoimen pätemättömyydestä ei ylipäätään voida puhua silloin, kun kysymyksessä on jokin jälkeinpäin sattunut seikka.²¹

²¹ Kivimäki – Ylöstalo: Suomen siviilioikeuden oppikirja (1973), s. 369.

Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi yliopistolaksi (HE 7/2009) annettiin 20.2.2009. Hallituksen esitys eduskunnalle yliopistolain voimaannpanolaista (HE 7/2009) annettiin myös 20.2.2009. Uusi yliopistolaki tuli voimaan 1.1.2010 ja yliopistolain voimaannpanolaki tuli voimaan 1.8.2009.

KY:n edustajisto teki 30.10.2008 päätökset (todiste 1) lahjoittaa osan omaisuudestaan KY-säätiölle ja se antoi samana päivänä päätökset kirjallisesti tiedoksi KY-säätiölle. KY-säätiö sai lahjanlupauslain (624/1947) 1 §:n mukaisen sitovan lahjanlupauksen KY:ltä 30.10.2008. Kun lahjoitusta koskeva päätös tehtiin ja sitova lahjanlupaus annettiin, ei AYY:tä ollut olemassa eikä sillä ollut mitään laillista oikeutta KY:n varallisuuteen.

KY:n tarkoituksena ei ole edes teoriassa voinut olla loukata AYY:n laillista oikeutta tai laillisia odotuksia lahjoituspäätöksiä tehdessään, kun AYY:tä tai sen laillisia oikeuksia ei ole lahjoituspäätöstä tehtäessä ollut olemassa. Kuten edellä kohdassa 3.2.1.3 on tuotu esille, AYY:lle ei ylipäätään ole annettu mitään muuta oikeutta yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuuteen, kun mitään ylioppilaskunnilla on 1.1.2010 alkaessa ollut.

AYY:llä ei sivullisenakaan ole sellaista oikeudellista asemaa, että se voisi vedota oikeustoimilain 33 §:ään eikä muihinkaan AYY:n esittämiin pätemättömyysperusteisiin KY:n ja KY-säätiön välillä tehtyjen lahjoitusten osalta.

AYY:n vaatimukset tulee jättää tutkimatta tai hylätä.

3.3 Tausta ja olosuhteet, jolssa lahjoitukset tehtiin

3.3.1 Ylioppilaskunnat julkisoikeudellisina yhdistyksinä

AYY:n kanne perustuu ajatukselle, että nyt riidan kohteena olevissa KY:n tekemissä lahjoituksissa olisi ollut kysymys julkisen tehtävän hoitamisesta ja julkisoikeudellisten varojen käytöstä ja että lahjoituksiin tulisi soveltaa julkisen tehtävän hoitamiseen soveltuvaa hallinto-oikeudellista normistoa sekä julkisoikeudellisen aseman johdosta korkeampia moitteettomuutta koskevia vaatimuksia (Haastehakemuksen sivut 6, 18, 20-21, 28, 31 ja 32).

AYY:n kanteen perusta on virheellinen. Lahjoituspäätösten ja lahjoitusten täytäntöönpanopäätösten luonne KY:n ei-julkisen tehtävän hoitamiseen kuuluvana päätöksentekona ja lahjoitusvarojen luonne KY:n yksityisenä varallisuutena on lainsäädännön perusteella selvä, ja asiasta on lisäksi saatu useita hallintotuomioistuinten lainvoimaisia päätöksiä, joita on tarkemmin käyty läpi kohdassa 3.4.1.

KY-säätiö käy asian taustan selventämiseksi seuraavaksi läpi KY:n aseman ja luonteen sekä sen päätöksentekoon sovellettavan lainsäädännön.

3.3.1.1 Julkisoikeudellisista yhdistyksistä

Lainsäädäntötoimin järjestetyt yhdistykset, kuten esimerkiksi ylioppilaskunnat, ovat niin sanottuja julkisoikeudellisia yhdistyksiä.²² Jotta yhdistys voitaisiin perustaa erillislailla, tulee yhdistyksellä olla jokin julkinen tehtävä. Yhdistyksen järjestäminen lainsäädäntötoimenpitein erityistä tarkoitusta varten ei sellaisenaan kuitenkaan vielä tee sen tehtävistä julkisia hallintotehtäviä, vaan julkisten hallintotehtävien osuus tulee kussakin julkisoikeudellisessa yhdistyksessä erikseen arvioitavaksi. Julkisoikeudelliseen yhdistykseen sovelletaan julkisoikeudellisia säädöksiä ja periaatteita, mutta vain silloin, kun kyse on julkisen hallintotehtävän hoitamisesta.²³ Tämä on myös vahvistettu useissa tähän asiaan liittyvissä hallinto-oikeuden päätöksissä.

Halila ja Tarasti ovat kuvanneet julkisoikeudellisten yhdistysten kaksoisluonnetta seuraavasti:

Lainsäädäntötoimin järjestetyt yhdistykset ovatkin yleensä julkisoikeudellisia toisin kuin yhdistyslaissa säännellyt yhdistykset. Niillä voi kuitenkin olla myös yksityisoikeudellisia, tavanomaiseen yhdistystoimintaan kuuluvia tehtäviä. Siksi on perusteltua sanoa, että ne ovat julkisoikeudellisia sanan ahtaassa merkityksessä vain julkisen tehtävänsä osalta.²⁴

3.3.1.2 Ylioppilaskuntia koskenut sääntely lahjoituspäätösten ajankohtana

Ennen yliopistouudistusta ja KY:n lakkauttamista KY oli lailla erityistä tarkoitusta varten järjestetty yhdistys, jonka toimintaa säätelivät silloin voimassa olleet yliopistolaki (645/1997, jäljempänä "vanha yliopistolaki"), ylioppilaskunta-asetus ja KY:n omat säännöt. Nämä säädökset ja määräykset muodostivat sen oikeudellisen viittekehäksen, jossa lahjoituksen tehtiin. Lahjoituspäätösten tekemisajankohdaksi tana syksyllä 2008 uutta yliopistolakia ja sen voimaanpanolakia koskenutta hallituksen esitystä eduskunnalle ei ollut vielä edes annettu.

²² KY:tä ei alun perin perustettu julkisoikeudelliseksi yhdistykseksi, vaan se toimi pitkään yksityisoikeudellisena oikeushenkilönä, jolla ei ollut lakisääteisiä julkisia hallintotehtäviä. Yksityisoikeudellisen yhdistyksen toiminta ja varallisuus siirtyivät sittemmin julkisoikeudelliselle yhdistykselle KY:tä koskevan lainsäädännön syntymisen ja kehittymisen kautta.

²³ HL 2.3 §. Julkl 4.2 §. HE 72/2002, 2 §:n yksityiskohtaiset perustelut. Heikki Halila: Suomen Asianajajaliitto yhdistyksenä (1988), s. 56. Halila – Tarasti: Yhdistysoikeus (2006), s. 90. Olli Mäenpää: Hallinto-oikeus (2003), s. 91. Olli Mäenpää: Julkisuusperiaate (2008), s. 96. Juha Viertola: Ylioppilaskunnasta julkisyhteisönä (2006), s. 64-66.

²⁴ Halila – Tarasti: Yhdistysoikeus (2011), s. 89.

Lahjoituspäätösten tekemisajankohtana voimassa olleen vanhan yliopistolain 40 §:ssä säädettiin ylioppilaskunnista seuraavasti:

Kaikki yliopiston opiskelijat, jotka on otettu opiskelijoiksi alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin lukuun ottamatta tilauskoulutukseen osallistuvia opiskelijoita, kuuluvat ylioppilaskuntaan. Ylioppilaskunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita yliopiston opiskelijoita.

Ylioppilaskunnan tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeleluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä.

Ylioppilaskunnalla on itsehallinto. Tarkemmat säännökset ja määräykset ylioppilaskunnasta annetaan asetuksella ja ylioppilaskunnan säännöillä.

Opiskelijoiden keskuudessa voi toimia osakuntia, joilla on itsehallinto. Osakunnista säädetään tarvittaessa asetuksella.

Kyseisen säännöksen nojalla annetussa ylioppilaskunta-asetuksen 2 §:ssä säädettiin tarkemmin muun muassa ylioppilaskunnan hallinnosta:

Ylioppilaskunnan päätösvaltaa käyttävät ylioppilaskunnan edustajisto ja hallitus siten kuin ylioppilaskunnan säännöissä tarkemmin määrätään. Hallinto- ja toimeenpanovaltaa käyttää hallitus.

KY:n perussäännöissä (todiste V4) säädettiin tarkemmin päätösvalan jakautumisesta KY:n toimielinten välillä. Perussääntöjen 4. kohdan mukaan ylintä päätösvaltaa KY:ssä käyttävä toimielin oli edustajisto ja päätös-, hallinto- ja toimeenpanovaltaa käyttävät toimielimet olivat hallitus (todiste V5) sekä taloutta ja omaisuudenhoitoa koskevissa asioissa taloustoimikunta (todiste V6).

3.3.1.3 Ylioppilaskunnan lakisääteiset tehtävät

Vanhassa yliopistolaissa ylioppilaskunnan tehtävistä säädettiin lain 40.2 §:ssä:

Ylioppilaskunnan tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeleluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. (korostus tämän lausuman laatijan)

Vanhan yliopistolain 40.2 § ei määritä ylioppilaskunnan julkisia hallintotehtäviä eikä siihen liittyvää julkisen vallan käyttämistä. Säädettyä vanhaa yliopistola-

klä käytiin ylioppilaskuntien julkisista hallintotehtävistä keskustelua automaatiojäsenyyteen liittyvän keskustelun yhteydessä. Perustuslakivaliokunta totesi tuolloin, että yhdistymisvapauden lähtökohdista voidaan poiketa vain, jos poikkeamiselle on olemassa erityiset yhdistymisvapauden kannalta hyväksyttävät perusteet, kuten perusteltu tarve järjestää yhdistys lailla julkista tehtävää varten.

Lausueessaan yliopistolain lainsäätämisyjärjestyksestä perustuslakivaliokunta esitti tuolloin kantanaan (PeVL 3/1997 vp), että:

Tavallisen lainsäädäntöjärjestyksen edellytykseksi on kuitenkin asetettava, että lakiehdotusta täydennetään ylioppilaskunnan julkiset tehtävät osoittavin maininnoin eli määrittelyin siitä, missä tarkoituksessa ylioppilaskunta voi toimia ja ylläpitää pakkojäsenyyttä siihen kuuluvine jäsenmaksuineen.

Yliopistolakiin ei sittemmin lisätty perustuslakivaliokunnan edellyttämää säännöstä ylioppilaskunnan julkisista hallintotehtävistä.²⁵

Nykyisin ylioppilaskuntien julkisista tehtävistä säädetään uuden yliopistolain 46 §:n 2 momentissa:

Ylioppilaskunnan erityisenä tehtävänä on:

- 1) nimetä opiskelijoiden edustajat 3 luvussa tarkoitettuihin yliopiston toimielimiin;
- 2) nimetä opiskelijoiden edustajat opintotukilain (65/1994) 9 §:n mukaiseen yliopiston opintotukilautakuntaan; sekä
- 3) osallistua tarvittaessa terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:ssä ja sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 11–14 §:ssä säädettyjen opiskelijan perusterveydenhuoltoa koskevien tehtävien toteuttamiseen.

Uuden yliopistolain perusteluiden (HE 7/2009 vp) mukaan 46 §:ään on lisätty maininnat ylioppilaskunnan julkisista tehtävistä, mitä eduskunnan perustuslakivaliokunta oli pitänyt edellytyksenä tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen käyttämiseksi ylioppilaskunnan automaatiojäsenyyteen liittyen (PeVL 3/1997 vp, 74/2002 vp). Hallituksen esityksen mukaan

Tarkoituksena ei ollut antaa lailla ylioppilaskunnalle uusia tehtäviä, vaan lakiin kirjattiin sellaiset tehtävät, joita ylioppilaskunnat jo vanhan yliopistolain alkaen hoitivat.²⁶

²⁵ PeVL 3/1997 vp, s. 3/II. PeVL 39/2004 vp, s. 2. PeVL 74/2002 vp, s. 4. PeVL 11/2009 vp. Ks. myös yliopistolain uudistusta koskeva HE 7/2009, 43 §:n yksityiskohtaiset perustelut, sivu 71.

Perustuslakivaliokunta katsoi, että uuteen yliopistolakiin lisätyt erityiset tehtävät täyttävät valiokunnan aikaisemmin Ilmaiseman kannan ylioppilaskunnan julkisten tehtävien mainitsemisesta lainsäädännössä:

Valiokunta toteaa, että uuden yliopistolain 43 §:n 2 momentissa on nykysääntelystä poiketen lueteltu ne erityiset tehtävät, joita ylioppilaskunta hoitaa suhteessa yliopiston hallintoon sekä opintososiaalisista etuuksista päättäviin ja opiskelijan perusterveydenhuollosta vastaaviin taholhin nähden. Valiokunnan mielestä tämän kaltaiset tehtävät muodostavat riittävän perusteen ylioppilaskunnan pakkojäsenyydelle.²⁷

3.3.1.4 Julkinen hallintotehtävä ja julkisen vallan käyttäminen KY:ssä

Edellä oleva huomioiden sekä vanhan että uuden yliopistolain mukaan KY:n julkisia hallintotehtäviä ovat²⁸:

- opiskelijaedustajien nimeäminen yliopiston hallintoelimiin,
- opiskelijoiden terveydenhuoltopalveluiden järjestämiseen osallistuminen nimeämällä opiskelijaedustajat Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön hallintoon sekä
- opintotukilautakunnan opiskelijaedustajien nimeäminen.

Ylioppilaskunnissa jäsenyys perustuu automaatiojäsenyyteen. Tähän liittyen KY:n voidaan katsoa huolehtineen julkisista hallintotehtävistään ja käyttäneen päätöksenteossään jäseniinsä kohdistuvaa julkista valtaa päättäessään myös:

- automaatiojäsenyyteen liittyvän jäsenmaksun määräämisestä ja perimisestä (ylioppilaskunta-asetuksen 4 §) sekä
- päättäessään muun kuin automaatiojäsenyyden perusteella ylioppilaskuntaan automaattisesti kuuluvan opiskelijan hyväksymisestä ylioppilaskunnan jäseneksi taikka tällaisen hakemuksen hylkäämisestä (vanhan yliopistolain 40.1.§).

Julkisen hallintotehtävän osuus oli vain pieni osa koko KY:n toiminnasta. Julkiseen hallintotehtävään liittyvän julkisen vallan käyttäminen oli KY:ssä vähäistä.

²⁶ HE 7/2009 vp, s. 70 - 71, 43 §:n yksityiskohtaiset perustelut.

²⁷ PeVL 11/2009 vp.

²⁸ Ks. mm. Viertolan asiantuntijalausunto, s. 4 - 5, muut asiakirjat 1.

3.3.1.5 Suurin osa KY:n toiminnasta oli yksityistä toimintaa

KY:n toimintaan kokonaisuudessaan kuului laaja aatteellinen järjestötoiminta kauppatieteiden opiskelijoiden etujen ajamiseksi ja pyrkimysten edistämiseksi.

Suurin osa KY:n toiminnasta ei ollut julkisen hallintotehtävän hoitamista eikä julkiseen hallintotehtävään liittyvän julkisen vallan käyttämistä, vaan toiminta perustui ylioppilaskunnan omiin aatteellisiin linjauksiin jäsenpalveluiden tarjoamisesta ja jäsentensä edunvalvonnasta. Kukin ylioppilaskunta tarjoaa palveluitaan jäsenilleen omien päätöstensä ja varallisuustilanteensa mukaisesti.

KY:n ei-julkiseen tehtävään (myöhemmin myös yksityinen toiminta) kuului muun muassa tutor-toiminta, opiskelijoiden sosiaalietuuksien parantaminen, opiskelija-asuntojen hankkiminen ja vuokraaminen, kulttuuri- ja liikuntaharrastustoiminnan järjestäminen, kansainväliseen opiskelijatoimintaan osallistuminen, jäsenviestintä, opiskelijoiden uraa edistävien yrityssuhteiden ylläpitäminen, kehitysyhteistyöhön osallistuminen, stipendien jakaminen, kansainvälisen vaihdon tukeminen apurahoin, vapaaehtoistoiminnan taloudellinen tukeminen, kylteriaperinteestä eli kauppatieteiden opiskelijoiden perinteen säilymisestä huolehtiminen sekä vanhojen ja uusien kyltereiden kohtaamisesta huolehtiminen.

Vanha yliopistolaki, ylioppilaskunta-asetus tai KY:n omat perussäännöt eivät määränneet, että edellä mainittujen toimintojen tuli tapahtua tai että ne voisivat tapahtua vain ylioppilaskunnassa. Opiskelijajärjestöjä on toiminut ja toimii tälläkin hetkellä myös yksityisoikeudellisina yhdistyksinä. Yhdistysrekisteriin on esimerkiksi rekisteröity Pykälä ry sekä muiden oikeustieteellisten tiedekuntien opiskelijajärjestöt, jotka harjoittavat yksityisoikeudellisina oikeushenkilöinä kutakuinkin samoja toimintoja, joita KY harjoitti julkisoikeudellisena yhdistyksenä.

Ylioppilaskunnassa harjoitettavan järjestötoiminnan määrä ja luonne on puhtaasti riippuvainen kunkin ylioppilaskunnan omista aatteellisista päätöksistä, kiinnostuksesta tarjota erilaisia palveluita jäsenilleen sekä käytettävänä olevasta varallisuudesta. Eri ylioppilaskunnissa tarjottavien palveluiden määrä ja luonne vaihtelevat huomattavasti toisistaan.

Esimerkiksi TOKYO tarjosi jäsenilleen lakisääteisiä ja muita palveluita noin 109.000 euron liikevaihdolla, joka koostui pääosin jäsenmaksuista, ja 174.000 euron tasearvoisella varallisuudella (luvat vuodelta 2007). TOKYO toteutti epäilemättä toiminnassaan sille kuuluvan julkisen hallintotehtävän sekä sen lisäksi vielä muuta yksityistä toimintaa, joka liittyi sen jäsenten etujen valvomiseen ja jäsenpalveluiden tarjoamiseen.

3.3.1.6 KY:hyn sovellettiin julkisoikeudellisia säännöksiä vain sen hoitaessa julkisia hallintotehtäviä ja sen käyttäessä julkista valtaa

Vaikka ylioppilaskunta on yksi oikeushenkilö, sillä on kaksi luonnetta – julkisoikeudellinen ja yksityisoikeudellinen – ja sen toimintaan kulloinkin sovellettavat säännökset riippuvat siitä, hoitaako ylioppilaskunta julkista hallintotehtäväänsä vai onko kyse ylioppilaskunnan yksityisestä toiminnasta.

Esimerkiksi hallintolain (434/2003) 2.3 §:ssä säädetään sen soveltamisalasta seuraava:

Tätä lakia sovelletaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. (korostukset tämän lausuman laatijan)

Kyseisen säännöksen esitöissä (HE 72/2002 vp) on tarkennettu säännöksen sisältöä:

Ehdotuksen mukaan hallintolaki koskisi valtion liikelaitoksia ja julkisoikeudellisia yhdistyksiä sekä yksityisiä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Laki ei siten tulisi sovellettavaksi säännöksessä tarkoitettuna liikelaitoksen, yhdistyksen tai yksityisen harjoittamassa liiketoiminnassa eikä muussakaan yksityisoikeudellisin perustein järjestetyssä toiminnassa. (korostus tämän lausuman laatijan)

Mäenpää toteaa hallintolain soveltamisesta julkisoikeudellisten yhdistysten toimintaan seuraavaa:

Tällaisia julkisia hallintotehtäviä kuuluu muun muassa Liikenneturvalle, Suomen Asianajajaliitolle, riistan- ja poronhoitoyhdistyksille, paikalliskunnille, ylioppilaskunnille ja Keskuskauppakamarille. Hallintolain säännöksiä sovelletaan esimerkiksi Keskuskauppakamariin sen toimessa tilintarkastajien auktorisoijana ja valvojana sekä Suomen Asianajajaliittoon sen harjoittaessa asianajajien kurinpitoa. Mainittujen yhdistysten muissa tehtävissä ei sen sijaan sovelleta hallintolakia.²⁹ (korostukset tämän lausuman laatijan)

Samoin katsoo myös Kulla:

Julkisoikeudelliset yhdistykset on lailla tai lain nojalla perustettu erityistä tarkoitusta varten. Yleensä yhdistysten tehtävistä vain osa jää hallintolain soveltamisalalle. Tällaisia lakisääteisiä tehtäviä ovat esi-

²⁹ Mäenpää, Olli: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (2011), s. 58.

merkiksi kurinpito, valvonta, lakisääteisen tehtävän järjestäminen ja hallintopakon käyttö. Julkisoikeudellisia yhdistyksiä ovat muun muassa ylioppilaskunnat, -³⁰ (korostus tämän lausuman laatijan)

Toinen keskeinen julkisoikeudellinen säädös hallintolain lisäksi on laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä ”julkisuuslaki”). Lain 4 §:ssä on lueteltu ne tahot, joihin lakia sovelletaan. Kyseisen pykälän 2 momentissa säädetään muun muassa seuraavaa:

Mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. (korostus tämän lausuman laatijan)

Kyseisen säännöksen esitöissä (HE 30/1998 vp) on tuotu selkeästi esille, että lakia sovelletaan julkista tehtävää hoitavaan vain niissä tapauksissa, joissa julkista hallintotehtävää hoitava käyttää julkista valtaa:

Laki koskisi lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavaa vain niiltä osin kuin tämä käyttää julkista valtaa. (korostus tämän lausuman laatijan)

Helsingin hallinto-oikeus totesi 9.9.2009 antamassaan päätöksessä no 09/0756/1 (muut asiakirjat 4), jonka lopputulosta korkein hallinto-oikeus (muut asiakirjat 2) ei muuttanut, seuraavaa:

Helsingin kaupunkorkeakoulun ylioppilaskunta on erillislainsäädäntöön perustuva julkisoikeudellinen yhteisö, johon hallintolakia voidaan soveltaa sen hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

KY:n toimintaan sovellettiin julkisoikeudellisia säännöksiä ja periaatteita vain sen hoitaessa sille laissa asetettuja julkisia hallintotehtäviä ja sen käyttäessä julkista valtaa. Kaikessa KY:n yksityisessä toiminnassa, joka siis kattoi pääosan KY:n toiminnasta, sovellettiin yksityisoikeudellisia normeja ja KY:n omia sääntöjä. AYY:n haastehakemuksen kohdassa 4.3.6 viittaamat hallintolain esteellisyyttä koskevat normit tai haastehakemuksen kohdassa 4.3.7 viittaamat päätöksen täytäntöönpanoa koskevat hallintolainkäyttölain normit eivät siten tulleet sovellettavaksi KY:n toiminnassa muulloin, kun KY:n hoitaessa julkisia hallintotehtäviään.

³⁰ Kulla, Heikki: Hallintomenettelyn perusteet (2008), s. 91.

3.3.1.7 KY:n lahjoituksiin liittyvät päätökset ja toimet eivät ole olleet julkisen tehtävän hoitamista

Edellä sanotusta voidaan todeta, että lainsäädännön perusteella KY:n tekemät, nyt riidan kohteena olevat lahjoitukset eivät ole liittyneet julkisen tehtävän hoitamiseen elvättä julkisen vallan käyttämiseen, eikä niihin sovelleta julkisoikeudellisia normeja ja periaatteita.

Hallintotuomioistuimet ovat useassa KY:n toimintaa koskevassa oikeustapauksessa katsoneet, että KY:n tekemät lahjoitukset ja niihin liittyneet päätökset ja toimenpiteet ovat kuuluneet KY:n yksityiseen toimintaan:

- Hallinto-oikeus katsoo, ettei ylioppilaskunnan päätös luovuttaa omaisuuttaan ole hallintolain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua julkisen hallintotehtävän hoitamista. (Muut asiakirjat 4)
- - - asiakirjat liittyvät Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan edustajiston päätöksiin koskien uuden yliopiston ylioppilaskunnan muodostamisen neuvotteluvaltuuksista päättämistä ja ylioppilaskunnan omaisuuden luovuttamista. Hallinto-oikeus katsoo, ettei ylioppilaskunta ole sanotuissa päätöksissä käyttänyt julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua tavoin julkista valtaa. - - Asiakirjat eivät edellä lausutun perusteella ole julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvia viranomaisen asiakirjoja, vaan yksityisiä asiakirjoja. Näin ollen julkisuuslakia ei voida soveltaa pyydettyihin asiakirjoihin. Asiaa ei ole arvioitava toisin myöskään uutta yliopistolakia koskevan hallituksen esityksen 7/2009 valossa. (Muut asiakirjat 5 ja 6)
- KY:n hallituksen päätös lainasopimusten ehtojen muuttamisesta koskee yksityisoikeudellisia oikeustoimia eikä julkisen hallintotehtävän hoitamista. Hallintolainkäyttölain 31 §:n täytäntöönpanoa koskevilla säännöksillä ei siten ole merkitystä asian ratkaisun kannalta. (Muut asiakirjat 7)
- Edustajisto on pöytäkirjan kohdassa 9 päättänyt - - valtuuttaa hallitus solmi- maan pöytäkirjan liitteen 8 mukainen siirtokirja Helsingin kauppatieteiden ylioppilaat ry:n kanssa tiettyjen kylteriperinteisiin liittyvien vastuiden ja oikeuksien siirrosta. - - Edustajiston kyseessä oleva päätös ei sisällä julkisen vallan käyttöä eikä siinä ole kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. (Muut asiakirjat 8)
- Hallitus on päättänyt panna täytäntöön Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan edustajiston 30.10.2008 tekemät lahjoituspäätökset ja toiminta- avustuspäätöksen. - - Hallituksen kyseessä oleva päätös ei sisällä julkisen vallan käyttöä eikä siinä ole kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. (Muut asiakirjat 9)

- Edustajisto on päättänyt muun muassa
 - "vahvistaa kokouksen KYE 13/2009 kaikki päätökset ja toteamukset"
 - "vahvistaa Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan edustajiston kokouksessa 30.10.2008 KYE 8/2008 tekemät päätökset omaisuuden lahjoittamisesta"
 - "vahvistaa hallituksen ja taloustoimikunnan tekemät escrow-säilytys sopimukset ylioppilaskuntaa sitoviksi sekä vahvistaa sopimusten johdosta tehdyt kaikki valmistelutoimet. - - Edustajiston kyseessä oleva päätös ei sisällä julkisen vallan käyttöä eikä siinä ole kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. (Muut asiakirjat 10)

- Asianajotoimeksiantosuhteen lakkauttaminen ja rahastojen perustaminen ovat yksityisoikeudellisia oikeustoimia eivätkä hallintolain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuja julkisen hallintotehtävän hoitamista. Tämän vuoksi hallintolainkäyttölain säännökset eivät tule sovellettaviksi puheena olevassa päätöksentekomenettelyssä. (Muut asiakirjat 11)

- Hallitus on pöytäkirjan kohdassa 12 päättänyt solmia escrow-sopimuksen ja valtuuttaa Jenni Laakso valmistelemaan sopimus loppuun ja suorittamaan sopimuksen allekirjoittamisen edellyttämät toimet. - - Kyse on ollut yksityisoikeudellisesta sopimuksesta, jonka allekirjoittamiseen ja muihin päätöksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin hallitus on voinut antaa valtuutuksen. - - Hallituksen päätökset kokouksen pöytäkirjan kohdassa 12 koskevat yksityisoikeudellisia oikeustoimia eivätkä hallintolain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua julkisen hallintotehtävän hoitamista. Näin ollen hallintolainkäyttölain säännökset eivät tule sovellettavaksi puheena olevassa hallituksen päätöksentekomenettelyssä. (Muut asiakirjat 12)

- Taloustoimikunta on pöytäkirjan kohdassa 7 päättänyt pyrkiä siirtämään 500.000 euron suuruisen Helsingin kauppatieteiden ylioppilaat ry:lle myönnetyn toiminta-avustuksen (KYE 8/2008) omaksi talletukseksi tai muutoin sellaiseen muotoon ja erilliseksi muusta Aalto-yliopiston ylioppilaskunnalle siirtyvästä omaisuudesta, joka vallitsevassa tilanteessa nähdään tarkoituksenmukaiseksi. - - Taloustoimikunta on pöytäkirjan kohdassa 8 päättänyt solmia escrow-sopimuksen sekä valtuuttaa Jenni Laakson valmistelemaan sopimus loppuun ja suorittamaan sopimuksen allekirjoittamisen edellyttämät toimet. - - Taloustoimikunnan kyseessä oleva päätös ei sisällä julkisen vallan käyttöä eikä siinä ole kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. (Muut asiakirjat 13)

- Asiassa ei ole esitetty sellaisia selkkoja, jotka huomioon otettuna olisi katsottava, että ylioppilaskunnan edustajisto on lahjoituksista päättäessään käyttänyt julkisuuslain 4 §:n 2 momentin tavoin julkista valtaa. Koska lahjoituksissa ei ole kysymys ylioppilaskunnalle kuuluvan julkisen vallan käyttämisestä, ei

Ylioppilaskuntaa ole tässä asiassa pidettävä julkisuuslain 4 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena, johon julkisuuslakia sovelletaan, eivätkä edustajiston päätöspöytäkirjan asiakohdan 9 liitteiksi 15–20 otetut lahjakirjat ole julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvia viranomaisen asiakirjoja. (Muut asiakirjat 14)

AYY:n väite siitä, että KY:n varojen lahjoittamisessa olisi ollut kyse julkisen tehtävän hoitamisesta, on täysin vastoin julkista hallintotehtävää koskevia säännöksiä sekä korkeimman hallinto-oikeuden ja Helsingin hallinto-oikeuden päätöksiä.

Lahjoitukset ovat kuuluneet KY:n yksityiseen toimintaan, eikä niihin tai niiden valmisteluun tai toimeenpanoon sovelleta hallinto-oikeudellisia normeja tai periaatteita niin esteellisyyssyksemissä kuin muissakaan kohdissa.

3.3.1.8 KY oli oikeustoimikelpoinen vuoden 2009 loppuun asti

Yliopistolain voimaantulolaki, jonka 8 §:ssä säädetään yhdistyvien ylioppilaskuntien järjestäytymisestä, tuli voimaan 1.8.2009. Voimaantulolain ei rajoiteta millään osin yhdistyvien ylioppilaskuntien oikeustoimikelpoisuutta.

Jos lainsäätäjällä olisi halunnut rajoittaa ylioppilaskuntien kelpoisuutta ja toimivaltaa esimerkiksi omaisuuden disponoinnissa ennen yliopistolain voimaantuloa, olisi voimaantulolain voimaantulon jälkeen voitu säätää asiasta. Lain valmistelijan tiedossa oli TKY:n ja KY:n välinen keskustelu ja eri näkemykset omaisuuden siirrosta. Tästä tietoisena lainvalmistelija ja myös lainsäätäjällä halusivat voimaantulolain 8 §:n mukaisesti sitoa omaisuuden, saatavien, vastuiden ja henkilökunnan siirtymisen 1 päivään tammikuuta 2010. Tämä tarkoittaa, että lainvalmistelija ja lainsäätäjällä aktiivisesti hyväksyivät sen, että ylioppilaskunnan varallisuusasemassa voi tapahtua muutoksia ennen tuota päivää.

Toimintavapautta koskevien määräysten osalta perustuslakivaliokunta on useaan otteeseen esittänyt kantanaan, että lailla järjestettyjen yhdistysten autonomiaa ei ole asiallista rajoittaa enempää, kun niiden lakisääteisten tehtävien kannalta on välttämätöntä (PeVL 52/2006 vp, PeVL 39/2004 vp, PeVL 1/1998 vp).

Yliopistolain voimaantulolain 8 §:n 6 momentissa todetaan nimenomaisesti, että uusi ylioppilaskunta vastaa niistä sitoumuksista, joita vanhat ylioppilaskunnat ovat tehneet ja jotka koskevat uudelle ylioppilaskunnalle siirtynyttä toimintaa ja omaisuutta. Jos korkeimman hallinto-oikeuden päätös ei olisi tullut vuoden 2009 puolella, eli jos lahjanlupausten kohteena ollut omaisuus olisi siirtynyt 1.1.2010 AYY:n hallintaan, olisi AYY ollut lain nojalla sidottu KY:n tekemään sitovaan lahjanlupaukseen KY-säätiölle.

KY:llä on ollut täysimääräinen kelpoisuus ja toimivalta omaisuudestaan ja toiminnastaan päättämiseen 31.12.2009 loppuun saakka.

3.3.2 KY:n toiminnan rakenne suhteessa TKY:hyn ja TOKYO:on

Yhdistyneet ylioppilaskunnat olivat lähtökohdiltaan hyvin erilaisia.

TKY:llä oli noin 11 000 jäsentä, ja TKY-konsernin tase oli noin 60 miljoonaa euroa per 31.12.2007 (~ 5.500 euroa/jäsen). TKY-konsernin varallisuus muodostui vuonna 2007 noin 7,5 miljoonan euron sijoitusvaroista, noin 5,5 miljoonan euron sidotuista rahastoista, noin 2250 asunnosta ja vähäisemmästä muusta omaisuudesta sekä Dipoli-talosta. Konsernilla oli (asuntoihin liittyvää) pitkäaikaista vierasta pääomaa noin 27,5 miljoonaa euroa. (Todiste V7, sivut 123 – 124).

TKY:n varsinaisen järjestötoiminnan kulut vuonna 2007 olivat 1,1 miljoonaa euroa eli noin 100 euroa/jäsen. Varsinaisen ylioppilaskunnan lisäksi teekkaritoimintaa ylläpitivät 14 kilttaa, yksi osakunta (Teknologföreningen "TF") ja lukusat yhdistykset, joiden toiminta ja varallisuus ei ylioppilaskuntien tapaan yhdistynyt AYY:aan (todiste V7, sivut 69 - 84). TKY:n oman kuvauksen mukaan

TKY:n merkittävä aatteellinen omaisuus ja toiminnan pohja ovat yhdistyskentässä. TKY:n piirissä toimii noin 150 yhdistystä. Aatteellinen omaisuus ei näy ylioppilaskunnan tasearvossa (todiste V8, sivu 9).

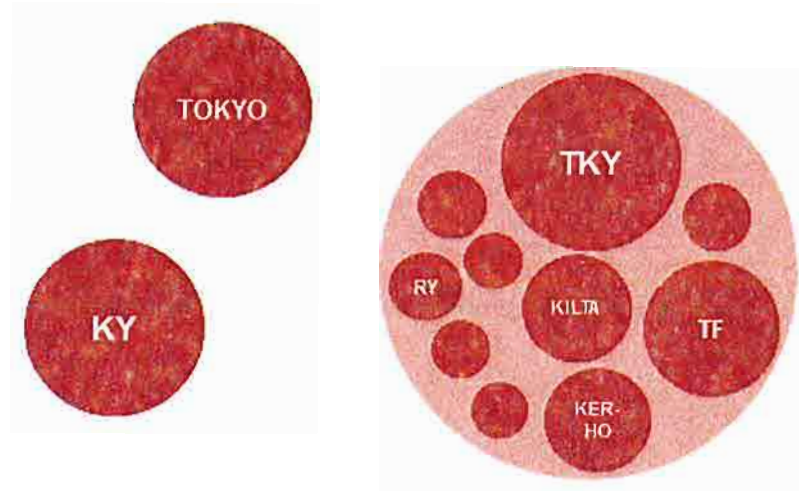
Osaa teekkareiden varallisuudesta hallinnoitiin ja asuntotoiminnasta holdettiin (ja edelleen holdetaan) yksityisoikeudellisten säätiöiden, kuten Otaniemen Asuntosäätiön ja Arkkitehtuuriklubin Majasäätiön, toimesta. Lisäksi osaa TKY:ltä AYY:hyn siirtynyt varallisuutta rasittaa edelleen lahjakirjojen määräykset varojen käyttötarkoituksesta yksinomaan teekkaritoiminnan edistämiseen (todiste V9). Esimerkiksi käyttötarkoitukseltaan sidotun rahaston, Teekkaritoiminnan edistämisrahaston (TTE-Rahasto), pääoma 31.12.2011 oli AYY:n taseen mukaan noin 4,2 miljoonaa euroa.

KY:llä oli noin 3 000 jäsentä, ja KY-konsernin tase oli noin 71 miljoonaa euroa per 31.12.2007 (~ 23.500 euroa/jäsen). KY-konsernin varallisuus muodostui vuonna 2007 noin 36,5 miljoonan euron sijoitusvaroista, 742 asunnosta, vähäisemmästä muusta omaisuudesta sekä KY-talosta (Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Asunto Oy). Konsernilla oli (asuntoihin liittyvää) pitkäaikaista vierasta pääomaa noin 22,5 miljoonaa euroa. KY:n laaja vapaaehtoistoiminta ja lähes kaikki toiminta edunvalvonnasta tapahtuiin toteutettiin suoraan ylioppilaskunnan alla. KY:n varsinaisen järjestötoiminnan kulut vuonna 2007 olivat noin 1,4 miljoonaa euroa eli noin 470 euroa/jäsen. (Todiste V10)

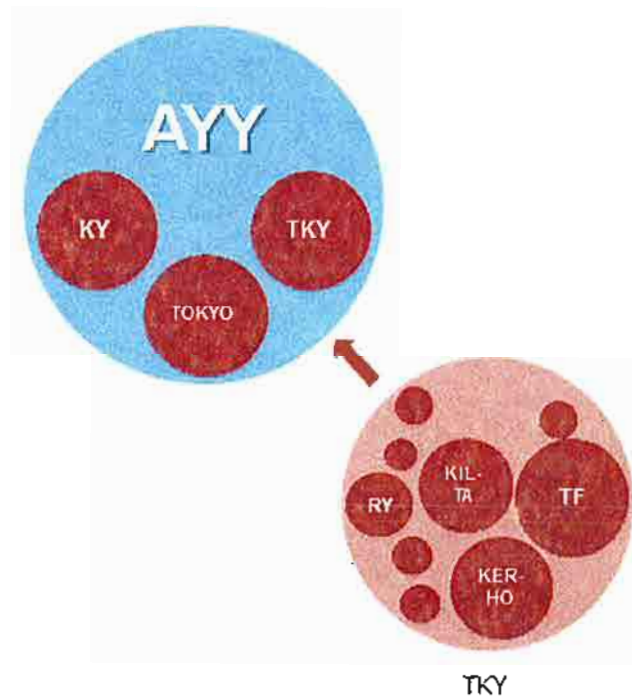
TOKYO oli taas noin 1 800 jäsenen pieni vapaaehtoisorganisaatio, jonka tase oli noin 174 000 euroa per 31.12.2007 (~ 100 e/jäsen).

Ylioppilaskuntien toimintarakenteeseen liittyvää eroa ennen yhdistymistä kuvaa alla oleva kuva:

Toimintarakenne ennen 1.1.2010

Jos KY ja TOKYO eivät olisi valmistautuneet mahdolliseen yliopistolain uudistukseen, olisi tilanne yliopistolain uudistamisen jälkeen ollut se, että vain TKY:llä olisi ollut omaa, kyseistä tieteenalaa edustavaa opiskelijajärjestötoimintaa. Tätä tilannetta kuvaisi seuraava kuva:

Uudella yliopistolailla Helsingin kauppakorkeakoulusta, Teknillisestä korkeakoulusta ja Taideteollisesta korkeakoulusta muodostettiin monialayliopisto, Aalto-yliopisto, jonka sisällä toimii mainitut kolme eri tieteenaloja edustavaa kokonaisuutta.

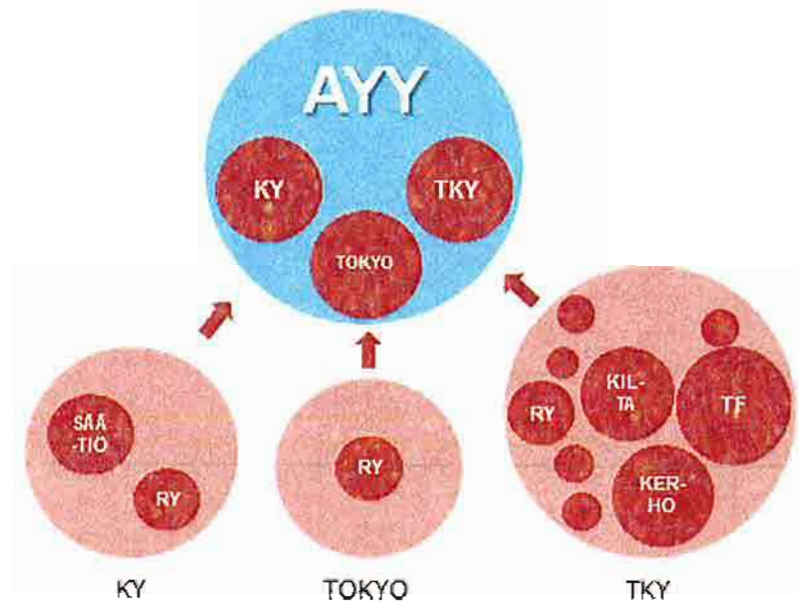
Monialayliopistoissa opiskelijatoiminta on tyypillisesti rakennettu siten, että ylioppilaskunta huolehtii julkisen hallintotehtävän hoitamisesta ja koko ylioppilaskuntaa koskevista opiskelija-asioista, ja eri tieteenalojen opiskelijatoiminta on järjestetty joko osakuntiin tai yksityisoikeudellisiin yhdistyksiin. Esimerkkinä voidaan mainita Helsingin yliopiston ylioppilaskunta ("HYY"). HYY itse ei toimi HYY:n sisällä olevien eri tieteenalojen opiskelijajärjestötoiminnan tuottajana ja eri tieteenalojen opiskelijoiden oman ammatti-identiteetin ja yhteishengen rakentajana, vaan tätä toimintaa tekevät osakunnat ja opiskelijayhdistykset, kuten esimerkiksi oikeustieteellisen tiedekuntien opiskelijoilta edustavat, yhdistysrekisteriin rekisteröidyt opiskelijajärjestöt Pykälä ry, Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Artikla ry, Codex rf sekä vastaavat.

KY:llä ja TOKYO:lla ei ollut valmiina toimintarakennetta, joka sellaisenaan olisi mahdollistanut tieteenalakohtaisen opiskelijatoiminnan jatkumisen AYY:ssä ylioppilaskuntien yhdistämisen jälkeen. TOKYO:lla vastaavaa kysymyksenasettelua ei ollut, sillä TOKYO toimi jo ennen yliopistolain uudistusta edellä olevan mukaisesti hajautetussa toiminta- ja varallisuusrakenteessa. (Todiste V8, s. 6)

KY:n aatteellista toimintaa, kyltereiden opiskelijajärjestötoimintaa jatkamaan perustettiin 12.6.2008 rekisteröity Helsingin kauppatieteilijöiden ylioppilait ry ("KY-yhdistys") sekä 3.9.2008 rekisteröity KY-säätiö. Myös TOKYO perusti oman yhdistyksen, Taideteollisen korkeakoulun ylioppilait TOKYO ry:n ("TOKYO-yhdistys"), jatkamaan tieteenalan opiskelijoiden edunvalvontaa ja järjestötoimintaa, ja siirsi yksityisoikeudelliselle yhdistykselle lähes kaikki varallisuudestaan ja aatteellisesta omaisuudestaan. TOKYO-yhdistys toteuttaa lähes samaa toimintaa, mitä TOKYO ennen sen lakkaamista.

Yhdistyksen ylioppilaskuntien toimintarakennetta muutosten jälkeen kuvaa seuraava kuva:

Toimintarakenne 1.1.2010 jälkeen

AYY:n sisällä valtasuhde on ollut koko sen toiminnan ajan voimakkaasti TKY:n opiskelijoiden hyväksi. Ensimmäisessä edustajistossa oli 26 teekkaria, 14 kylteriä ja 5 taideteollisen opiskelijaa. Vuoden 2012 alusta toimintansa aloittaneessa AYY:n edustajistossa on 27 teekkaria, 12 kylteriä ja 6 taideteollisen³¹ ylioppilasta, mistä johtuen teekkareilla on edustajistossa tällä hetkellä 3/5 ääntenemmistö. Valtasuhde AYY:n edustajistossa tulee vastaisuudessaakin olemaan samantyyppinen koulukohtaisten opiskelijamäärien epäsuhteesta johtuen. Vuoden 2012 alussa toimintansa aloittaneessa AYY:n hallituksessa on 8 teekkaria, yksi kylteri ja yksi taideteollisen opiskelija.

Kyltereiden tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa AYY:n päätöksenteossa on ollut koko AYY:n toiminta-ajan olematon, koska he selvänä vähemmistönä eivät voi koskaan voittaa äänestystä tekkarienemmistöä vastaan.

3.3.3 KY-säätiö ja KY-yhdistys KY:n toiminnan jatkajana

KY-yhdistyksen tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, ammatillisia, taloudellisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opintoihin liittyviä pyrkimyksiä (todiste V11).

KY-yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä sääntöjen 5 §:n mukaisesti Aalto-yliopiston kauppakorkeakouluun opiskelijaksi ilmoittautunut kauppatie-

³¹ Vuoden 2012 alusta Teknillisen korkeakoulun arkkitehtuuriosasto siirrettiin Taideteolliseen korkeakouluun ja Taideteollisen korkeakoulun nimeksi tuli Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu (ARTS).

teiden opiskelija. Lähes kaikki³² Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulussa perustutkintoa opiskelevat ovat KY-yhdistyksen jäseniä.

KY-yhdistyksen hallinnon muodostavat sääntöjen 14 – 39 §:n mukaisesti jäsenten joka toinen vuosi valitsema edustajisto ja edustajiston valitsema hallitus. Edustajiston ja hallituksen jäseneksi voidaan valita vain kauppatieteiden opiskelija. Edustajistovaalit suoritetaan lähes samaan aikaan AYY:n edustajistovaalin kanssa.

KY-yhdistyksen ensimmäinen hallinto rakentui siten, että KY-yhdistyksen edustajiston jäsenet olivat KY:n edustajiston jäseniä ja KY-yhdistyksen hallituksen jäsenet olivat KY:n hallituksen jäseniä.

KY-säätiön tarkoituksena on Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulussa kauppatieteellistä tutkintoa, ohjelmaan tai muuta kauppatieteellistä opintokokonaisuutta opiskelevien opiskelijoiden pyrkimysten edistäminen (todiste V12). Päätösvalta ja varojen käytön valvontavalta KY-säätiössä on KY-yhdistyksen ja KY-säätiön toimielinten yhteneväisyyden ja KY-säätiön sääntöjen rakenteen vuoksi kauppatieteiden opiskelijoilla.³³

KY-säätiön ensimmäinen hallinto rakentui siten, että KY-säätiön hallintoneuvoston jäsenet olivat KY:n edustajiston jäseniä ja KY-säätiön 12 jäseninen hallitus muodostui KY:n taloustoimikunnan (6), edustajiston (5) ja hallituksen (1) jäsenenä tai varajäsenenä olevista henkilöistä.

KY-yhdistyksen ja KY-säätiön tarkoitukset vastaavat KY:n tarkoitusta. Korkein hallinto-oikeus totesi 31.12.2009 antamassaan päätöksessä (muut asiakirjat 1, s. 19 - 20) KY-säätiön ja KY-yhdistyksen toiminnasta seuraavaa:

Kuten hallinto-oikeus on päätöksessään todennut, lahjoitettuja varoja ei ole siirretty ylioppilaskunnalta sellaisille yksityisille taholle, joiden toiminnan tarkoitus olisi vieras verrattuna ylioppilaskunnan tavoitteisiin. Helsingin kauppatieteiden ylioppilaiden säätiö ja Helsingin kauppatieteiden ylioppilaat ry -niminen yhdistys on perustettu sääntöjensä mukaisesti edistämään niitä etuja, joita ylioppilaskunnan on yliopistolain mukaan tarkoitus toteuttaa. Näin ollen ne palvelevat osaltaan ylioppilaskunnan etuja ja tarkoitusta pysyttäessään kauppakorkeakoulun tai jatkossa Aalto-yliopiston kauppatieteiden opiskelijat tarjoamiensa etujen piirissä ja liittäen heidät myös hallintoonsa.

³² KY-yhdistyksen jäsenmäärä 26.4.2012 oli 3344 jäsentä. Kauppakorkeakoulussa perustutkinto-opiskelijoiden määrä 26.4.2012 oli 3400 jäsentä.

³³ KY-säätiön sääntöjen 5 – 8 ja 11 – 15 §:t, todiste V12.

Myös KY-yhdistyksen ja KY-säätiön tosiasiallinen toiminta vastaa KY:n toimintaa. KY-säätiö jakaa KY:n tavoin vuosittain kyltereille merkittäviä summla kansainvälisen vaihdon apurahoina ja stipendeinä sekä tukee taloudellisesti kyltereiden yhdistystoimintaa toiminta-avustuksina. Lisäksi säätiö tarjoaa tiloja kyltereille oleskelukäyttöön ja kylteritoimintaan KY-talossa. Merkittävin KY-säätiön tuen saajista on KY-yhdistys, joka toteuttaa säätiöltä saamallaan tuella muun muassa kyltereiden edunvalvontaa, tutor-toimintaa, kylterikulttuuriin kuuluvia tapahtumia, alumnitoimintaa, jäsenviestintää, kyltereiden uria edistävää yrityssuhdetoimintaa sekä varmistaa kauppatieteiden opiskelijoiden perinteen säilymisen. KY-säätiön varsinaisen toiminnan kulut vuonna 2011 olivat noin 1,4 miljoonaa euroa eli noin 420 euroa/yhdistyksen jäsen. Kyltereistä 98 % on KY-yhdistyksen jäseniä ja siten KY-yhdistyksen ja KY-säätiön palveluiden piirissä.

KY:n tosiasiallisesta toiminnasta siirtyi AYY:n hoidettavaksi KY:n julkinen hallinto-tehtävä ja julkisen vallan käyttämiseen liittyvä päätösvalta, asuntolatoiminta ja KY-palvelu Oy. Kyltereiden edunvalvonta siirtyi AYY:lle ainoastaan valtakunnallisen vaikuttamisen osalta, mutta tosiasiasa KY-säätiö ja KY-yhdistys vastaavat edelleen käytännössä yksin kyltereiden edunvalvonnasta. Kaikki muu toiminta siirrettiin KY:stä KY-säätiön ja KY-yhdistyksen hoidettavaksi.

KY-säätiön ja KY-yhdistyksen perustamisen yksinomaisena tarkoituksena oli jatkaa ja turvata KY:n harjoittama kauppatieteiden opiskelijoiden edunvalvonta ja järjestötoiminta sekä kauppatieteilijöiden oman tieteenalan identiteetin ja yhteenkuuluvaisuuden rakentaminen. Kauppatiede tieteenalana ei ole hävinnyt yliopistojen yhdistämisen seurauksena, ja historia- sekä kansainvälinen perspektiivi huomioiden ei tule edes häviämäänäkään.

KY:n KY-säätiölle tekemien lahjoitusten tarkoituksena oli luoda edellytykset sille toiminnalle, mitä aikaisemmin oli harjoitettu KY:n omana toimintana kauppatieteiden opiskelijoiden pyrkimysten edistämässä (todisteet V10, V20, V21 ja V32). KY on huolehtinut lainsäätäjän tahdon toteutumisesta eli siitä, että KY:n varat käytetään sen jäsenkunnan, kauppatieteiden opiskelijoiden etujen ajamiseen.

3.3.4 KY:n varallisuuden tausta

AYY väittää, että KY olisi aloittanut julkisoikeudellisena toimijana 8.10.1931 vahvistetun Kauppakorkeakoulun perussääntöjen nojalla. Lisäksi AYY väittää, että KY:n koko omaisuus olisi ollut luonteeltaan julkista ja oleellisesti jäsenmaksuiloilla kerrytetty. Tällä seikalla olisi AYY:n väitteiden mukaan merkitystä arvioitaessa KY:n tekemien lahjoitusten pätevyyttä. (Haastehakemuksen sivu 21)

AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

Riidatonta sinänsä on se, että julkisoikeudellinen oikeushenkilö voi säätiöittää myös julkisen palvelutehtävän kautta saamaansa varallisuutta. Julkisoikeudellisen toimijan tai julkista palvelutehtävää toteuttavan varojen säätiöinnistä voidaan esimerkkinä mainita Aalto-korkeakoulusäätiö. Suomen valtio luovutti vuonna 2008 Aalto-korkeakoulusäätiön säädepääomaksi 200 miljoonaa euroa. Lisäksi valtio antoi 300 miljoonan euron ehdollisen sitoumuksen säätiön rahoittamiseen.

Estettä KY:n varojen säätiöittämiseen, vaikka omaisuus olisi ollut AYY:n väittämän mukaisesti "julkista", ei ole ollut olemassa.

Toiseksi, se, onko KY voinut lahjoittaa 30.10.2008 päätöksen mukaista omaisuutta KY-säätiölle, on tutkittu ja arvioitu korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 31.12.2009 T 3736. Valittajien valituksen perusteina KY:n edustajiston lahjoituspäätöksistä tehdyssä valituksessa oli muun muassa, että KY:n lahjoittamat varat olisivat olleet julkisia ja jäsenmaksutuloilla kerrytetty, eikä julkista varallisuutta olisi voinut säätiöittää. Helsingin hallinto-oikeus on päätöksessään (muut asiakirjat 4, sivu 8) todennut asiasta seuraavaa:

Asiassa saadun selvityksen mukaan ylioppilaskunnan jäsenmaksuilla kerätyn rahamäärän osuus ylioppilaskunnan varallisuudesta on ollut niin vähäinen, ettei sillä ole voitu kerryttää ylioppilaskunnalla ollutta huomattavaa omaisuutta. Asiassa ei ole siten ilmennyt, että ylioppilaskunta olisi lahjoittanut jäsenmaksuina saamiaan varoja yhdistykselle ja säätiölle.

Suurin osa omaisuudesta, jota ylioppilaskunta on luovuttanut valituksenalaisilla päätöksillään, on sijoitusomaisuutta, joka on kertynyt ylioppilaskunnalle pitkän ajan kuluessa. Sinänsä tällä sijoitusomaisuudella on rahoitettu ylioppilaskunnan tarkoituksen toteuttamisesta aiheutuneita menoja useiden vuosien ajan. Kuten edellä on todettu, lahjoituksista huolimatta ylioppilaskunnalle jää edelleen hyvät mahdollisuudet toteuttaa tarkoitustaan jäljelle jääneen omaisuutensa mahdollistaman rahoituksen ja kertyvien jäsenmaksujen turvin.

Korkeimman hallinto-oikeus totesi lisäksi varojen säätiöinnin mahdollisuudesta seuraavaa (muut asiakirjat 2, sivu 19)

Ylioppilaskunnalla on lain mukana itsehallinto, eikä omaisuuden lahjoittamista ole kielletty...

Vaikka luovutettu omaisuus on ollut huomattavan suuri, ylioppilaskunnalle jäänyt omaisuus on, kuten hallinto-oikeus on todennut, lahjoitusten jälkeenkäin sen suuruinen ja laatuinen, että ylioppilaskunta voi jatkaa normaalia toimintaansa ylioppilaskuntana ja täyttää sille laissa ja asetuksessa säädetyt tehtävät.

Kolmanneksi, KY:n lahjoittamat varat eivät olleet edes muodostuneet julkisen tehtävän hoitamisesta saaduista tuloista.

3.3.4.1 KY:n varallisuus muodostuu osin yksityisoikeudellisen yhdistyksen varallisuudesta

Helsingin kauppakorkeakoulun toiminta alkoi osakeyhtiönä toimivan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston osastona vuonna 1911. Helsingin kauppakorkeakoulusta 29. päivänä joulukuuta 1973 annetulla lailla (1032/1973) kauppakorkeakoulusta tuli valtion korkeakoulu 1.8.1974.

KY:n edeltäjänä pidettävä Kauppakorkeakoulun Oppilasyhdistys on aloittanut toimintansa yksityisoikeudellisena yhdistyksenä vuonna 1911. Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta perustettiin tämän yhdistyksen kokouksessa 14.4.1923, jolloin samalla oppilasyhdistys päätettiin lakkauttaa.³⁴ Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunta -niminen yhdistys rekisteröitiin yhdistysrekisteriin 31.5.1930 (rek:n:o 17.445). KY säilyi ylioppilaskuntanakin yhdistysmuotoisena, sillä ainoastaan Suomen ylioppilaskunnalla oli lakiin kirjattu itsenäisen korporaation asema. Rekisteröidyn yhdistyksen viimeiset merkinnät liittyvät nimenkirjoittajien muutokseen vuonna 1953. Nimenkirjoittajien muutos on ilmoitettu yhdistysrekisteriin 6.10.1953.

Yksityisten yliopistojen ja korkeakoulujen ylioppilaskuntien säädöspohjainen oikeudellinen asema on ollut epäselvä vielä 1960-luvun ajan. Valtioneuvosto asetti 20.12.1961 komitean tutkimaan yksityisten yliopistojen ja korkeakoulujen pakollisten ylioppilaskuntien oikeudellista asemaa ja laatimaan ehdotuksensa tarpeelliseksi säännöksiksi, joilla näiden yhdistyksien oikeudet ja velvollisuudet mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistettaisiin valtion yliopiston ja korkeakoulujen ylioppilaskuntien kanssa. Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnasta annettiin 29.11.1974 ensimmäinen oma asetus no 880/1974.

Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunta ry poistettiin yhdistysrekisteristä vuonna 1991, jolloin yhdistysrekisteristä poistettiin 24 701 yhdistystä lailla eräiden yhdistysten poistamisesta yhdistysrekisteristä (504/1989).

Yksityisoikeudellisen yhdistyksen toimesta oli KY:lle hankittu muun muassa lahjoituksen kohteena ollut KY-talo (Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Asunto Oy), samoin kuin Amer-Tupakka Oy:n osakkeet, joiden myynti 1990-luvulla toi KY:lle huomattavan myyntivoiton (yli 100 mmk). Yksityisoikeudellisen yhdistyksen piirissä varoja hankittiin muun muassa keräämällä niitä yksityishenkilöiltä ja yrityk-

³⁴ Paakkanen, Jouko – Kärkkäinen, Hannu (toim.), Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta 1911 - 1961, s. 12 - 21. Jemina Sohlstén-Nederström, Sata vuotta opintojen tiellä 1911 - 2011 (2011), s. 12 - 57.

siltä, arpajaistoiminnalla, kannattavalla liiketoiminnalla sekä lainalla, jota jopa yhdistyksessä toimivat yksityishenkilöt takasivat.³⁵

Lahjoituksen kohteena ollut omaisuus on osin yksityisoikeudellisen yhdistyksen hankkimaa varallisuutta, joka sittemmin ilman erillisiä luovutustoimia siirtyi julkisoikeudelliseksi yhteisöksi muodostuneen ylioppilaskunnan hallinnoitavaksi. Yhdistyksen omaisuutta ei ole pakkolunastettu yleiseen tarpeeseen. Varat eivät ole muuttuneet julkisoikeudelliseksi.

3.3.4.2 KY:n jäsenmaksutulojen käytöstä tehty selvitys

KY:n varojen säätiöinnin laillisuus ja asianmukaisuus tarkistettiin huolella monesta näkökulmasta. Sen lisäksi, että varojen säätiöinnin mahdollisuudesta pyydettiin usealta asiantuntijalta lausunto (todisteet V13-15), tehtiin KY:n varojen kertymisestä ja käytöstä laaja selvitys (todiste V16).

KY:n julkisoikeudelliseen asemaan liittyi opiskelijoiden automaatiojäsenyys KY:ssä. KY:llä oli ylioppilaskunta-asetuksen 4 §:n mukaan oikeus kerätä tarkoituksen toteuttamiseen jäseniltään jäsenmaksuja. Muusta julkisoikeudellisesta perusteesta tai julkisoikeudellisen tehtävän suorittamisesta ei kertynyt tuloja KY:lle. KY:n julkisoikeudellisen aseman perusteella kertyneeksi varallisuudeksi voidaan katsoa enintään jäsenmaksuilla saadut tulot.

Ylioppilaskunta-asetuksen 4 §:ssä säädetään

Ylioppilaskunnan tarkoituksen toteuttamiseen soveltuvasta toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan ylioppilaskunnan omaisuudesta ja toiminnasta saaduilla tuloilla sekä jäsenmaksuilla, joita edustajistolla on oikeus määrätä ylioppilaskunnan jäsenten suoritettavaksi. Jäsenmaksun vahvistaa rehtori. Jäsenmaksun kantamista valvoo yliopisto.

Asetuksessa siis sanotaan, että jäsenmaksut on käytettävä toimintaan, mikä tarkoittaa, että jäsenmaksuja ei ole saatu eikä voitu rahastoida tai jättää ylioppilaskunnan varallisuuteen. KHO toteaa myös ratkaisussaan 31.12.2009 (muut asiakirjat 2):

Selvityksen perusteella ylioppilaskunnan toiminnan kulut ovat tarkastelujaksolla olennaisesti ylittäneet vuosittain kerätyt jäsenmaksut, joten merkittävä osa ylioppilaskunnan toiminnasta on rahoitettu muilla tuotoilla.

³⁵ Jouko Paakkanen – Hannu Kärkkäinen, Kauppa- ja korkeakoulun ylioppilaskunta 1911 - 1961, s. 200 - 276.

Ylioppilaskunnat ovat kautta historian keränneet jäsenmaksuja tarkoituksensa toteuttamiseksi, riippumatta siitä, onko ylioppilaskunnalla muuta varallisuutta vai ei. Esimerkkinä voidaan ottaa HYY, jonka omistama HYY-yhtymä tuotti vuonna 2007 voittoa 3,7 miljoonaa euroa. HYY-yhtymän vuoden 2007 tilinpäätöksestä käy ilmi, että yhtymän arvopaperisijoitusten markkina-arvo on ollut 11 miljoonaa euroa ja kiinteistöjen markkina-arvo 165 miljoonaa euroa. Omaisuudestaan ja tuotoistaan huolimatta HYY:n jäsenet ovat maksaneet HYY:lle jäsenmaksuja, jotka on käytetty HYY:n tarkoituksen toteuttamiseen.

Myös KY keräsi vuosittain jäsenmaksuja toimintansa rahoittamiseksi. KY:n tekemästä selvityksestä (todiste V16) kävi kuitenkin ilmi, että kaikki jäsenmaksutulot on vuosittain käytetty KY:n tarkoituksen toteuttamiseen.

KY:n 30.10.2008 tekemät lahjoituspäätökset eivät sisältäneet jäsenmaksuilla tai muutoinkaan julkisen hallintotohtävän kautta saatuja varoja.

Kaksi opiskelijaa ja AYY hakivat KHO:n 31.12.2009 antaman päätöksen (muut asiakirjat 2) purkamista muun muassa väittäen, että lahjoitetun omaisuuden arvosta ja alkuperästä oli sille annettu virheellistä tietoa. KHO ei antanut minkäänlaista merkitystä näille väitteille.

3.3.5 Tapahtumat lahjoituksiin liittyen

Julkinen keskustelu mahdollisesta uudesta ylioppilaskunnasta ja sen rahoituksesta ja vanhojen ylioppilaskuntien toimintojen siirtämisestä yksityisöluokkellisiin toimijoihin lähti liikkeelle loppuvuodesta 2007. Silloin muun muassa KY teki esityksen mahdollisen uuden ylioppilaskunnan perustamisen reunaehdoista (todiste V17).

KY antoi helmikuussa 2008 KY:n, TKY:n ja TOKYO:n välisessä tapaamisessa oman konkreettisen ehdotuksensa mahdollisen uuden ylioppilaskunnan rahoittamiseksi. KY:n ratkaisuehdotuksen mukaan KY:stä siirtyy AYY:n rahoittamiseksi noin 5.060.000 euroa, mikä vastasi KY:n jäsenmäärään perustuvaa suhteellista osuutta AYY:n alkupääomasta, ja joka samalla mahdollistaisi AYY:n toiminnan turvaamisen. Muu omaisuus, mukaan luettuna KY:n omistama, nettomarkkina-arvonta noin 28 miljoonan euron arvoinen asuntolakanta, oli ajatuksena lahjoittaa KY:n toimintaa jatkavalle organisaatiolle. Vuoden 2008 alkupuoliskolla KY selvitti huolella lahjoitusten laillisuutta ja asianmukaisuutta ja arvioi eri vaihtoehtoja asian ratkaisemiseksi.

Osapuolet (KY ja TKY) kävivät keskusteluja ja pyrkivät pääsemään yhteisymmärrykseen mahdollisen uuden ylioppilaskunnan rahoituksesta alkuvuoden 2008 aikana. TKY:llä oli koko suunnittelukauden ajan tiedossa KY:n pyrkimys jatkaa kyltereiden edunvalvontaa yksityisöluokkellisen yhdistyksen ja säätiön toimintana.

TKY:n ja koko opiskelijayhteisöjen tosiasiallinen tietoisuus KY:n toimintamallin rakentumisesta käy ilmi muun muassa TKY:n hallituksen KY:n hallitukselle 8.9.2008 lähettämästä ehdotuksesta AYY:n omaisuusratkaisuksi (todiste V18). KY:n asiaa koskeva valmisteluprosessi ei ollut siten salaista, mitä AYY haastehakemuksessaan useassa kohdassa väittää.

KY:llä oli näistä keskusteluista sinänsä tiedossa, että TKY vastustaa KY:n suunnitelmaa lahjoittaa osan varallisuudestaan KY:n toimintaa jatkavalle yhdistykselle ja säätiölle. KY:llä oli myös tiedossa koko vuoden 2008 ajan, että ainakin kaksi teekkariaktiivia, jotka olivat myös kauppatieteilijöiden ylioppilaita, valmistautuivat vastustamaan päätöksentekoa, mitä KY:n taholta lahjoitukseen liittyen tehtiin. Toinen opiskelijoista oli toiminut TKY:n edustajiston puheenjohtajana vuonna 2006 ja toinen hallituksen puheenjohtajana vuonna 2007. Sittemmin on käynyt ilmi, että näiden opiskelijoiden valituksia KY:n päätöksenteosta on rahoitettu ainakin TKY:stä AYY:hyn siirtyneestä Teekkaritoiminnan edistämisrahastosta. Tämä osoittaa osaltaan, että teekkarit ovat riidassa edelleen merkittävässä asemassa. Tämä myös kertoo, miten AYY:n teekkarit ymmärtävät bulvaanin käytön. Heille se on sallittua, mutta KY:n kohdalla sitä (aiheettomasti) pidetään moitittavana.

AYY:n rahoitusratkaisuun liittyen käytiin osapuolten kesken neuvotteluita vielä syys-lokakuussa 2008. Eräänä vaikeimpana asiana TKY piti omaisuusratkaisusta neuvoteltaessa sitä, että KY oli siirtämässä koko opiskelija-asuntokantansa KY-säätiölle. Jotta AYY:n rahoitusratkaisusta päästäisiin yhteiseen ratkaisuun, KY suostui lokakuun 2008 neuvottelukierroksella luopumaan mainitusta TKY:n kynnyksykysymyksestä siirtää opiskelija-asuntokanta KY-säätiölle. Rahoitusratkaisun lähtökohdaksi KY:ssä päätettiin, että KY:n omaisuudesta siirtyisi AYY:lle 4,5 miljoonaa euroa ja opiskelija-asuntolakanta.

KY:n edustajisto päätti sittemmin 30.10.2008 yksimielisesti lahjoittaa osan omaisuudestaan KY-säätiölle ja KY-yhdistykselle KY:n tarkoitusta edistävään toimintaan (todisteet V1 ja V32). Lahjoituspäätösten tarkoituksena ei ollut tehdä "kaikkensa, että AYY ei salsi tuota KY:n omaisuutta" (Haastehakemuksen sivu 9). Lahjoitusten tarkoituksena oli turvata kylteriperinteen ja -kulttuurin jatkuminen tulevissa kylterisukupolvissa.

Tehdyt lahjoitukset annettiin 30.10.2008 kirjallisesti tiedoksi KY-säätiölle. KY-säätiö päätti 30.10.2008 tekemällään päätöksellä hyväksyä lahjoitukset ja ottaa lahjoitukset vastaan. KY-säätiö sai 30.10.2008 sitovan lahjanlupauksen KY:ltä. Lahjoituksia ei pantu heti täytäntöön, vaan KY odotti, että päätökset saavat lainvoiman.

Kuten myöhemmin kohdassa 3.4.1 käy ilmi, edellä mainitut kaksi teekkari-kylteriopiskelijaa valittivat KY:n edustajiston 30.10.2008 päätöksistä Helsingin hallinto-oikeuteen. Oikeuskäsittely asiassa jatkui koko vuoden 2009. Yksi heidän tavoit-

teensa näytti olevan saada korkeimman hallinto-oikeuden päätös lykkääntymään vuoden 2010 puolelle.

Vuoden 2009 loppupuolella näytti siltä, että on epävarmaa, saadaanko korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä ennen vuoden vaihdetta. Koska perusteltu epäily oli, että teekkarit eivät suostuisi luovuttamaan lahjoitettuja varoja AYY:stä KY-säätiölle korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksesta riippumatta, päätti KY turvata lahjoitetun omaisuuden säilytyksen riippumattomalla taholla. Helsingin kauppakamarin omistaman yhtiön Helsingin Kamari Oy:n kanssa solmittiin escrow-sopimus (todiste 19). Kysymyksessä ei ollut lahjoitusten täytäntöönpano, vaan KY:n lahjoittaman omaisuuden säilytyksen turvaaminen sen ajan, kun lahjoituksia koskeva riita-asia oli hallintotuomioistuimissa vireillä (muut asiakirjat 16).

KY:n edustajisto vahvisti vielä tahtotilansa lahjoitukseen liittyen 15.12.2009 (todiste V20) ja 29.12.2009 (todiste V21) pitämässään kokouksissa.

Korkein hallinto-oikeus antoi KY:n edustajiston 30.10.2008 tekemistä päätöksistä tehdystä valituksesta päätöksen 31.12.2009 T 3736 (muut asiakirjat 2).

KY:n hallitus teki 31.12.2009 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi saannin jälkeen lahjoitusten täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä (todiste V2). Helsingin Kamari Oy luovutti sittemmin säilytyksessä olleen lahjoitetun omaisuuden KY-säätiölle.

Kun KY lakkasi olemasta itsenäisenä kauppatieteiden opiskelijoiden etuja ajavana ylioppilaskuntana, siirtyi siltä 1.1.2010 AYY:lle koko KY:n opiskelija-asuntokanta (806 asuntoa) ja noin 8,9 miljoonan euron arvoiset rahasto-osuudet. Kun AYY aloitti toimintansa ylioppilaskuntana, oli se Suomen toiseksi varakkain³⁶ ylioppilaskunta noin 102 miljoonan euron varallisuudella (todiste V22).

3.4 Tapahtumat lahjoitusten jälkeen

3.4.1 Lahjoitukseen liittyvät oikeudenkäynnit

Kuten edellä kohdassa 3.3.5 kävi esille, valitti kaksi teekkari-kyterio opiskelijaa KY:n toimilinten lahjoitukseen liittyvistä päätöksistä Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallintotuomioistuimissa on käsitelty tähän mennessä KY:n lahjoituspäätöksiin liittyen kaikkiaan 10 vastapuolen valitusta, joista kaikista on jo lainvoimainen päätös. Yhdestä korkeimman hallinto-oikeuden lainvoimaisesta päätöksestä sekä AYY että mainitut kaksi opiskelijaa tekivät tuomion purkua koskevat hakemukset, jot-

³⁶ AYY:n talouden- ja omaisuudenhoitopolitiikka-asiakirjan (25.4.2012) mukaan AYY:n omaisuuden arvo vuoden 2012 alussa oli noin 170 miljoonaa euroa.

ka korkein hallinto-oikeus on hylännyt 4.6.2012. Lisäksi AYY on tehnyt Patentti- ja rekisterihallitukselle kantelun KY-säätiön perustamiseen liittyen.

Seuraavana käydään tiivistetysti aikajärjestyksessä läpi hallintotuomioistuimissa vireillä olleet valitusasiat sekä AYY:n toimesta vireille pantu kanteluasia Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tuomiot ja PRH:n päätös osoittavat, että KY:n lahjoituksia koskevat päätökset on tehty olosuhteissa, joihin ei liittynyt kunnianvastaisuutta, arvottomuutta, hyvän tavan vastaisuutta, oikeuden väärinkäyttöä, shikaania tai kiellettyä bulvaanin käyttöä. Lahjoituspäätöksiä tehtäessä ei myöskään ole rikottu esteellisyysnormeja ja lahjanlupaukset on täytetty laillisesti ja asianmukaisesti.

Kohdassa 3.3.1.7 on käyty jo läpi hallintotuomioistuinten päätösten perusteluja sitä osin, kun kysymys on ollut siitä, ovatko lahjoituksia koskevat eri päätökset olleet julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Tuomme tässä esille vielä seikkoja, jotka liittyvät AYY:n haastehakemuksessaan esittämilleen muihin virheellisiin väitteisiin:

Helsingin hallinto-oikeus 16.4.2009 nro 09/0363/2 (muut asiakirjat 5)

Valituksen kohteena oli KY:n hallituksen 7.11.2008 päätös KYH 51/08, jolla hallitus oli päättänyt olla luovuttamatta kahdelle opiskelijalle heidän nähtäväksi pyytämäänsä edustajiston kokouksen 3.10.2007 ja 30.10.2008 sekä hallituksen kokouksen KYH 44/2007 asiakirjoja, jotka edustajisto oli julistanut salassa pidettäväksi.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valituksen.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valittajien tekemän valituksen päätöksellä 16.10.2009 T 2556 (muut asiakirjat 6).

Helsingin hallinto-oikeus 9.9.2009 nro 09/0756/1 (niin kutsuttu "pääjuttu") (muut asiakirjat 4)

Valituksen kohteena oli KY:n edustajiston 30.10.2008 lahjoituksia koskevat päätökset. Valituksessa muun muassa väitettiin, että KY:n tekemät lahjoitukset eivät olleet lain mukaisia, koko sijoitusomaisuuden lahjoittaminen ei ollut ylioppilaskunnalle mahdollista, päätösten tekoon on sovellettava hallintolakia ja päätökset olivat hallintolain 27 ja 28 §:n esteellisyysäännösten vastaisia.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Hallinto-oikeus katsoi, että

- KY:n edustajisto on KY:n ylintä päätösvaltaa käyttävänä voinut tehdä lahjoituspäätökset,
- ylioppilaskunnalle on jäänyt lahjoitusten jälkeenkkin sen suuruinen ja laatuinen varallisuus, että se on voinut täyttää sille laissa ja asetuksessa määrättyt tehtävät,
- lahjoitukset eivät ole vaarantaneet ylioppilaskunnan toimintamahdollisuuksia,
- hallintolain esteellisyyttä koskevia normeja ei sovelleta KY:n lahjoituksia koskevaan päätöksentekoon ja että
- lahjoituspäätöksiä tehtäessä uuden yliopistolain voimaanpanolaki ei ollut vielä voimassa. Laki oli tullut voimaan ennen hallinto-oikeuden päätöksen antamista, mutta hallinto-oikeus katsoi, että volmaantullut laki ei antanut aihetta arvioida tehtyjen lahjoitusten lainmukaisuutta eri tavoin (tuomion sivu 9).

Omaisuuksien lahjoittamista koskevia KY:n edustajiston päätöksiä ei pidetty lain, asetuksen eikä ylioppilaskuntaa koskevien määräysten eikä myöskään hyvän tavan vastaisina. Jo hallinto-oikeuden päätöksestä löytyy vastaukset kanneperusteiden aiheettomuudelle.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valittajien tekemän valituksen päätöksellä 31.12.2009 T 3736 (muut asiakirjat 2).

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että

- uudessa yliopistolaissa, voimaanpanolaissa tai niitä koskevissa hallituksen esityksissä ei ole mainintaa siltä varallisuusasemasta, jota yhdistyvän yliopiston ylioppilaskunnalta edellytetään,
- ylioppilaskunnalla on itsehallinto, eikä omaisuuden lahjoittamista ole kielletty,
- ylioppilaskunnalle jäänyt omaisuus on lahjoitusten jälkeenkkin sen suuruinen ja laatuinen, että ylioppilaskunta voi jatkaa normaalia toimintaansa ylioppilaskuntana ja täyttää sille laissa ja asetuksessa säädetyt tehtävät ja että
- lahjoitettuja varoja ei ole siirretty ylioppilaskunnalta sellaisille yksityisille tahoille, joiden toiminnan tarkoitus olisi vieras verrattuna ylioppilaskunnan tavoitteisiin.

Tätä lainvoiman saanutta päätöstä valittajat ja AYY hakivat purettavaksi. Hakeuksissa väitettiin, että korkeimmassa hallinto-oikeudessa olisi asiassa tapahtunut menettelyvirhe, päätös olisi perustunut ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tai erehdykseen ja esitetty uusi selvitys olisi voinut vaikuttaa olennaisesti päätökseen.

Purkuhakemusta AYY perusteli samoin väittein kuin tämän jutun kannevaatimuksia, eli

- AYY katsoi sillä olevan sama oikeus vaatia päätöksen purkamista kuin mikä oikeus KY:llä olisi ollut.
- Lahjoitukset oli tehty uuden yliopistolain ja sen voimaantulon tavoitteiden kiertämiseksi.
- Edustajiston päätöksenteossa oli kysymys julkisen tehtävän hoitamisesta.
- Lahjoitusasioissa oli menetelty paitsi esteellisyyssääntöjen vastaisesti myös hyvän hallinnon ja hyvän tavan vastaisesti sekä käytetty oikeutta väärin.
- KY ei ollut näyttänyt toteen, että lahjoitettu varallisuus olisi kertynyt yksityisluokituksen yhdistyksen toimesta.
- Lahjoitetusta omaisuudesta ja sen arvosta ei ollut annettu oikeata selvitystä.
- AYY:lle jääneistä asuntoloista ei kerry sitä tuottoa, jota ylioppilaskunta tarvitsee varsinaisen toimintansa kulujen kattamiseen.
- KHO:lla ei näytä olleen riittävää tietoa arvionsa perustana todetessaan, että lahjoituksesta huolimatta ylioppilaskunnalle jää edelleen hyvät mahdollisuudet toteuttaa tarkoitustaan jäljelle jääneen omaisuutensa mahdollistaman rahoituksen ja kertyvien jäsenmaksujen turvin.

Korkein hallinto-oikeus viittasi päätöksessään No 1478, annettu 4.6.2012 (muut asiakirjat 15), hallintolainkäyttölain 63 § 1 momentin kolmeen purkuperusteeseen ja totesi

Purkuhakemusten tueksi ei ole esitetty sellaisia syitä, joiden johdosta hakemuksiin, kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain 63 §, voitaisiin suostua. Tämän vuoksi hakemukset on hylättävä.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0599/1 (muut asiakirjat 7)

Valituksen kohteena oli KY:n hallituksen kokouksen 22.12.2009 päätökset, joilla hallitus oli hyväksynyt muutoksia lahjoituksen kohteena olleiden Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Asunto Oy:n (noin sanottu "KY-talo") sekä Kiinteistö Oy Arkadiankatu 28:n kanssa allekirjoitettuihin lainasopimuksiin.

Valituksen perustelna olivat muun muassa väitteet, että päätösten tekijät olisivat olleet hallintolain esteellisyysnormien vastaisesti esteellisiä päätöksiä tehdessään ja että päätökset on pantu täytäntöön

vastoin hallintolainkäyttölain päätösten täytäntöönpanoa koskevaa kieltoa.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Hallinto-oikeus muun muassa katsoi, että KY:n hallituksen päätöksentekoon ei sovellettu hallintolain esteellisyyttä koskevia normeja eikä hallintolain 31 §:n täytäntöönpanoa koskevaa säännöstä. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0601/1 (muut asiakirjat 12)

Valituksen kohteena oli KY:n hallituksen kokouksen 18.12.2009 päätökset, joilla hallitus oli päättänyt solmia lahjoituksiin liittyvän escrow-sopimuksen.

Valituksen perusteina olivat muun muassa väitteet, että päätökset on pantu täytäntöön kiertämällä hallintolainkäyttölain täytäntöönpanoa koskevaa 31 §:ää ja että KY:n päätöksentekijät ovat olleet esteellisiä.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Hallinto-oikeus otti muun muassa kantaa KY:n toimivaltaan asioiden hoitamisessa loppuvuonna 2009 ja totesi, että "[t]oimivalta escrow-sopimuksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä päättämisestä on 31.12.2009 asti ollut KY:llä". Lisäksi hallinto-oikeus totesi jo aikaisemmin esille tuodun, että KY:n lahjoituksia koskevaan päätöksentekoon ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia normeja eikä hallintolainkäyttölain päätöksen täytäntöönpanoa koskevaa normia. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0603/1 (muut asiakirjat 11)

Valituksen kohteena oli KY:n edustajiston kokouksen 15.12.2009 päätökset, joilla vahvistettiin KY:n tahtotila lahjoitusten tekemisessä ja vahvistettiin lahjoituksiin liittyviä käytännön seikkoja.

Valituksen perusteena olivat muun muassa väitteet hallintolainkäyttölain täytäntöönpanoa koskevien normien kiertämisestä, että KY:llä olisi ollut joulukuussa 2009 oikeus tehdä vain rutlininomaisia päätöksiin ja että päätöksentekijät ovat olleet esteellisiä.

Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Hallinto-oikeus muun muassa katsoi, että toimivalta päättää KY:tä koskevista asioista oli 31.12.2009 saakka KY:llä ja että KY:n lahjoituksia koskevaan päätöksentekoon ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia normeja

eikä hallintolainkäyttölain päätöksen täytäntöönpanoa koskevaa normia. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0593/1 (muut asiakirjat 13)

Valituksen kohteena oli KY:n taloustoimikunnan kokouksen 14.12.2009 päätökset, joilla taloustoimikunta oli muun muassa päättänyt solmia lahjoituksiin liittyvän escrow-sopimuksen.

Helsingin hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0596/1 (muut asiakirjat 8)

Valituksen kohteena oli KY:n edustajiston kokouksen 13.10.2009 päätökset, joilla edustajisto päätti lahjoittaa tietyt kylteriperinteisiin liittyvät vastuut ja oikeudet.

Helsingin hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0595/1 (muut asiakirjat 9)

Valituksen kohteena oli KY:n hallituksen kokouksen 31.12.2009 päätökset, joilla hallitus päätti panna täytäntöön edustajiston 30.10.2008 tekemät lahjoituspäätökset.

Helsingin hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Päätös on lainvoimainen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 13.5.2011 nro 11/0594/1 (muut asiakirjat 10)

Valituksen kohteena oli KY:n edustajiston kokouksen 29.12.2009 päätökset, joilla edustajisto vahvisti KY:n aikaisempia lahjoituksiin liittyviä päätöksiä sekä vahvisti escrow-sopimukset KY:tä sitoviksi.

Helsingin hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Päätös on lainvoimainen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 4.6.2012 asiassa nro 3269/1/10 (muut asiakirjat 14)

Valituksen kohteena oli KY:n hallituksen kokouksen 12.11.2009 päätös KYH 49/09, jolla hallitus oli päättänyt olla luovuttamatta kahdelle

opiskelijalle lahjoituksiin liittyviä asiakirjoja, jotka edustajisto oli päättänyt julistaa salassa pidettäväksi.

Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Päätös vastaa aikaisempaa KHO:n päätöstä 16.10.2009 T 2556. Keskeiset perusteet hallinto-oikeudella ovat:

- KY on erillislainsäädäntöön perustuva julkisoikeudellinen yhteisö. Julkisuuslakia sovelletaan julkisuuslain 4 § 2 momentin perusteella tällaiseen yhteisöön vain sen käyttäessä julkista valtaa.
- Asiassa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, jotka huomioon otettuna olisi katsottava, että ylioppilaskunnan edustajisto on lahjoituksista päättäessään käyttänyt julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu tavoin julkista valtaa.
- Koska lahjoituksissa ei ole kysymys ylioppilaskunnalle kuuluvan julkisen vallan käyttämisestä, ei ylioppilaskuntaa ole tässä asiassa pidettävä julkisuuslain 4 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena, johon julkisuuslakia sovelletaan.
- Aslakirjoihin ei siten sovelleta myöskään asianosaisen oikeutta tiedonsaantiin koskevaa julkisuuslain 11 §:ää.

Päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valituksen eikä muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä.

Patentti- ja rekisterihallituksen vastaus AYY:n kanteluun (muut asiakirjat 17)

AYY kanteli Patentti- ja rekisterihallitukselle ("PRH") KY-säätiön perustamiseen liittyvistä selkoista. Kantelussa väitettiin muun muassa, että KY-säätiön on perustanut bulvaanina toiminut Helsingin kauppa- korkeakoulun ylioppilaskunnan seniorikilta ry ("Seniorikilta").

PRH säätiöitä valvovana viranomaisena totesi, että KY-säätiön on perustanut Seniorikilta. PRH ei tutki sitä, miten säätiön perustaja on saanut säätiön perustamiseksi tarvittavat varat haltuunsa. Päätös on lainvoimainen.

Edellä olevasta voidaan todeta, että päinvastoin kuin AYY kanteessaan väittää, ylioppilaskunnan opiskelijoilla on ollut mahdollisuus valittaa KY:n päätöksenteosta ja saada KY:n päätöksenteko tuomioistuinten arvioitavaksi. Sillä, ovatko kaksi teekkari-kyleriopiskelijaa vastustaneet lahjoituspäätöksiä, ei kuitenkaan ole lahjoitusten laillisuuden ja pätevyyden näkökulmasta mitään merkitystä.

AYY teetti keväällä 2010 erityistarkastuksen KY:n hallinnosta vuosilta 2007 - 2009 KHT-yhteisö Revico Grant Thornton Oy:llä ("GT"). Erityistarkastuksesta on laadit-

tu 18.6.2010 päivätty raportti (kantajan todiste K2). AYY vetoaa väitteidensä tueksi haastehakemuksessaan useassa kohdassa erityistarkastuskertomukseen. Tähän erityistarkastuskertomukseen AYY vetosi myös KHO:n päätöksen purkuhakemuksessa.

KY-säätiö teki keväällä 2011 TILA:lle kantelun erityistarkastuksen johdosta. TILA antoi 8.2.2012 kantelua koskevan päätöksen dnro 3/11 (todiste V23). TILA totesi muun muassa, että

- raportissa on kannanottoja, jotka perustuvat raportin laatijan omiin mielipiteisiin ja että raportissa käytetyt ilmaisut johtavat harhaan, koska lukijalle voi syntyä mielikuva siitä, että KY:n toiminta olisi puutteellista tai virheellistä KY:tä velvoittaviin normeihin nähden (sivu 13)
- raportti sisältää päätelmiä, jotka eivät perustu dokumentoituihin tarkastushavaintoihin (sivut 14 ja 16)
- raportissa on ilmaisuja, jotka eivät vastaa objektiivisuuden vaatimusta, ja joista lukijalle voi jäädä virheellinen kuva sekä jotka ovat puutteellisesti perusteltuja (sivut 14 ja 15)
- raportissa esitetyt kannanottoja voidaan pitää liian ehdottomina ja liian pitkälle menevinä (sivut 14 ja 16)
- raportissa annetaan harhaanjohtava kuva siitä, että raportissa ei oteta kantaa hallinto-oikeusvalituksissa esitettyihin väitteisiin (sivut 17 - 18).

Yhteenvedon TILA toteaa, että

Reportissa on kuvattu osittain puutteellisesti toimeksiannon sisältö, tavoitteet ja tarkoitus. Raportista puuttuvat osin riittävät yksilöintitiedot tarkastetusta aineistosta. Raportissa käytetyt lähteet on dokumentoitu osin puutteellisesti. Tarkastushavainnot on dokumentoitu raportissa osin puutteellisesti. Raportissa esitetyt kannanotot eivät kaikilta osin ole oikeassa suhteessa raportissa dokumentoituihin tarkastushavaintoihin nähden. Raportti ei kaikilta osin täytä objektiivisuuden vaatimuksia. (sivu 18)

Näin monella tavalla virheellisellä tarkastusraportilla, johon AYY:n vaatimustensa tueksi viittaa, ei ole eikä voi olla merkitystä arvioitaessa KY:n lahjoitusoikeustoimien pätevyyttä.

Korkein hallinto-oikeus ei antanut tälle raportille minkäänlaista painoarvoa.

3.4.2 Hallintotuomioistuinten päätösten oikeusvoimavaikutus

Lahjoituspäätösten tekemishetkellä voimassa olleen ylioppilaskunta-asetuksen 6 §:n mukaan toimivaltainen tuomioistuin käsittelemään muutoksenhakua KY:n

edustajiston, hallituksen ja taloustoimikunnan päätöksiin oli Helsingin hallinto-oikeus.

Ylioppilaskunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla läänioikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään, ylioppilaskunnan jäsen saa hakea muutosta ylioppilaskunnan edustajiston ja hallituksen sekä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun toimielimen päätökseen sillä perusteella, että päätös on syntynyt laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai on muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastainen. (korostukset tämän lausuman laatijan)

Vanhan yliopistolain aikana ylioppilaskunnan päätöksistä annetuista hallinto-oikeuden päätöksistä sai valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ylioppilaskunta-asetuksen mukaisesti muutoksenhaku KY:n päätöksiin liittyen voitiin tehdä ylioppilaskunnan jäsenen toimesta yksinomaan hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle, jotka ovat kohdassa 3.4.1. esitetyin tavoin hylänneet KY:n lahjoituspäätöksiä vastaan tehdyt kalliit valitukset.

Asioiden jakamisessa yleisten ja hallintotuomioistuinten kesken asian laadun perusteella on kyse tuomioistuimen asiallisesta toimivallasta, jota määrittävät säännökset ovat ehdottomia. Yleiset tuomioistuimet eivät saa tutkia asioita, jotka kuuluvat yksinomaan hallintotuomioistuinten toimivaltaan.³⁷ Käräjäoikeudella ei siten ole toimivaltaa tutkia KY:n tekemien lahjoituspäätösten pätevyyttä siltä osin, kun se on ylioppilaskunta-asetuksen 6 §:ssä säädetty kuuluvaksi hallintotuomioistuinten toimivaltaan.

Siltä osin, kun tässä asiassa on kyse KY:n tekemien lahjoituspäätösten pätevyydestä hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistuissa asioissa, käräjäoikeuden tulee ottaa nämä päätökset ratkaisunsa perustaksi.

Jokela toteaa asiasta:

Jos hallintolainkäytössä ratkaistu asia on yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävässä riita- tai rikosasiassa ennakkokysymyksen asemassa, tuomioistuimen on (edellä mainitun varauksin) asetettava se tuomi-
on perustaksi.³⁸

³⁷ Antti Jokela: Oikeudenkäynti I (1996), s. 208 ja 214. Juha Lappalainen: Siviiliprosessioikeus I (1995), s. 190.

³⁸ Antti Jokela, Oikeudenkäynti III (2004), s. 450.

Samoin katsoo myös Lappalainen:

Eli jos yleisessä tuomioistuimessa ennakkokysymyksen asemassa olevasta julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta on annettu vahvistustuomioksi tulkittava lainvoimainen hallintotuomioistuimen ratkaisu, yleisen tuomioistuimen on asetettava tämän ratkaisun sisältö tuomioksi perustaksi.³⁹

Käräjäoikeus ei ole toimivaltainen tukimaan, ovatko KY:n lahjoituksia koskevat päätökset syntyneet laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai ovatko ne muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastaisia.

Käräjäoikeus on velvollinen ottamaan Helsingin hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden KY:n lahjoituksia koskevat päätökset tuomionsa perustaksi.

3.5 Lahjoja ei rasita mikään pätemättömyysperuste

AYY:n väitteiden mukaan KY:n KY-säätiölle tekemiä lahjoituksia rasittaisi

- oikeustoimilain 33 §:ssä säännelty pätemättömyys,
- hyvän tavan vastaisuus,
- oikeuden väärinkäyttö,
- shikaani toiminta,
- kielletty bulvaanin käyttö ja moitittava menettely KY-säätiön perustamisessa
- esteellisyyden rikkominen ja
- lahjoitusten puutteellinen täytäntöönpano.

Lisäksi AYY väittää, että pätemättömyyskynnys lahjoituksissa voitaisiin asettaa jossakin määrin alemmaksi kuin vastikkeellisissa oikeustoimissa (Haastehakemuksen sivu 23).

AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

AYY väittää haastehakemuksessaan edellä mainittujen lisäksi, että KY:n tekemät lahjoitukset olisivat kunnianvastaisia ja arvottomia (Haastehakemuksen sivu 24). Tämäkin AYY:n väite on virheellinen. Mikään ei osoita, että lahjoitukset olisivat olleet kunnianvastaisia ja ne eivät ole millään muotoa olleet arvottomia. Päin vastoin, hallinto-oikeuksien päätökset osoittavat, että lahjoitukset ovat olleet joka suhteessa asiallisia ja hyväksyttäviä.

³⁹ Juha Lappalainen: Siviiliprosessioikeus II (2001), s. 468.

Käymme seuraavana läpi yksityiskohtaisesti sen, että AYY:n väitteet KY:n lahjoitusten pätemättömyydestä ovat virheellisiä.

3.5.1 Lahjoitukset eivät ole oikeustoimilain 33 §:n perusteella pätemättömiä

3.5.1.1 Oikeustoimilain 33 §:n soveltamisalasta yleensä

Kunnianvastaisuudesta ja arvottomuudesta säädetään oikeustoimilain 33 §:ssä, jonka mukaan oikeustointa, jota muuten olisi pidettävä pätevänä, älköön saatetako voimaan, jos

- a. se on tehty sellaisissa olosuhteissa; että niistä tietoisena olisi kunnianvastalsta ja arvotonta vedota oikeustoimeen ja
- b. sen, johon oikeustoimi on kohdistettu, täytyy olettaa tienneen näistä olosuhteista.

Riidatonta on se, että KY:n ja KY-säätiön puolesta toimineet ovat samoja henkilöitä, joten KY-säätiö on tuntenut lahjoitusten tekemisen aikaiset olosuhteet. Riitais-ta on sitä vastoin AYY:n väite, että lahjoitus olisi tehty sellaisissa olosuhteissa, et-tä niistä tietoisena olisi kunnianvastaista ja arvotonta vedota oikeustolmeen.

Oikeustoimilain 33 §:n sanamuodossa ei ole puututtu siihen, mitkä olosuhteet asiaa arvosteltaessa on otettava huomioon. Talarannan mukaan

kysymykseen voivat täten tulla mitkä seikat tahansa, jos ne vain ovat olleet syynä tahdonilmaisun antamiseen. Ainoa vaatimus, mikä lain esitöissä on asetettu, on se, että on kysymys konkreettisista sel-kolsta, eikä vain arveluista.⁴⁰

Nyt kysymyksessä olevassa kanteessa on kyse AYY:n arvelulsta.

Oikeuskirjallisuuden mukaan oikeustoimilain 33 §:n soveltamisella on rajansa. Säännös muistuttaa ensinnäkin muita pätemättömyyssääntöjä siten, että silnä otetaan huomioon yksinomaan olosuhteet oikeustointa tehtäessä. Toiseksi, kuten Saarnilehto toteaa, että vaikka kenelläkään ei ole oikeutta toimia kunniallisuuden vastaisesti saavuttaakseen muodollisen oikeuden nojalla itselleen kohtuuttomia etuja, oikeustoimilain 33 §:ää on kuitenkin sovellettava varovasti, jottei joudut-taisi toiseen äärimmäisyyteen eli oikeudelliseen epävarmuuteen.⁴¹ Oikeustoimilain 33 §:n soveltaminen on ristiriidassa keskeisen sopimusoikeudellisen periaatteen,

⁴⁰ Talaranta, K.A: Sopimusoikeus (1990), s. 344–347.

⁴¹ Saarnilehto, Ari: Sopimusoikeuden perusteet (2009), s. 130 ja 135.

pacta sunt servanda -periaatteen kanssa, ja siksi sen soveltaminen on vain poikkeuksellisesti mahdollista.

Korkein oikeus on todennut ratkaisussaan KKO 1995:144 oikeustoimilain 33 §:n osalta, että vaikka sitä voidaan soveltaa monissa tarkemmin määrittelemättömissä tapauksissa, sen soveltamisessa on otettava huomioon koko säännösten tarkoitus eli oikeustoimeen osallisen päätäntävapauden suojaaminen.

Kuten kohdassa 3.2.2.2 on tarkemmin tuotu esille, oikeustoimilain 33 §:n säännökseen voi lähtökohtaisesti vedota vain sopimuksen osapuoli. AYY:n viiltaamat, avolopuolison oikeutta koskeneet oikeustapaukset eivät sovellu nyt kysymyksessä olevaan tapaukseen, koska, kuten kappaleessa 3.2.2.2 on todettu, puolison asemaa ei voida rinnastaa muun sivullisen asemaan.

Tahdonilmaisuu ei ylipäätään voi olla antajaansa sitomaton pelkästään sen vuoksi, että se on kunnianvastainen ja arvoton sivullisen näkökulmasta.⁴² Tässä jutussa sivullinen eli AYY haluaa tarkoitushakuisesti nähdä tahdonilmaisun kunnianvastaisena ja arvottomana.

Oikeustoimilain 33 §:ää on tyyppillisesti sovellettu seuraavanlaisissa tilanteissa:

- a. Henkilö on oikeustoimen tehdessään ollut ruumillisen sairauden, vanhuuden heikkouden tai juopumuksen vuoksi kykenemätön selvästi arvioimaan tekonsa seurauksia.
- b. Henkilö on oikeustoimen tehdessään ollut sellaisessa asemassa, että sopimus on saatu aikaan sitä hyväksi käyttäen. Hankala asema on voinut johtua esimerkiksi rahapulasta.
- c. Sopijapuoli tuntee olosuhteet vastapuolta paremmin ja käyttää vastapuolen tietämättömyyttä hyväkseen.
- d. Sopijapuoli saattaa omalla vaikenemisellaan tai muulla menettelyllään luoda sellaisen olosuhteen, jonka vallitessa syntyneeseen oikeustoimeen vetoaminen tulee olemaan kunnianvastaista ja arvotonta. Tällainen tilanne on kyseessä esimerkiksi silloin, kun sopijapuoli havaitsee sopimuksesta neuvotellessa vastapuolen lähteneen väärästä edellytyksestä, eikä korjaa tätä virhettä, vaan käyttää sitä hyväkseen (motiivierhdys).⁴³
- e. Sopijapuoli on erehtynyt hänen sitoutumispäätöksensä kannalta olennaisissa seikoissa.⁴⁴

⁴² Kaisto – Tuomisto: Kuka voi vedota oikeustoimien pätemättömyyteen? (Edilex, Asiantuntijakirjoitukset, Artikkelit 2008), s. 48.

⁴³ Saarnilehto, Ari: Sopimusoikeuden perusteet (2009), s. 131–133.

⁴⁴ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2007), s. 374.

Oikeustoimilain 33 §:ää on edellä olevan mukaisesti sovellettu tilanteissa, joihin liittyy erehtyminen, heikkoudentila tai edellytysten raukeaminen. Oikeustoimilain 33 § on poikkeusnormi, jonka soveltamisala on kapea. Normi suojaa sopimussuhteen heikompaa osapuolta. AYY ei täytä normin suojakohteen kriteereitä mistään näkökulmasta.

KY:n tekemistä lahjoituksista päätettäessä ei ole ollut kysymys sellaisesta moitittavasta menettelystä, joihin oikeustoimilain 33 §:ää on edellä olevan mukaisesti aikaisemmassa oikeuskäytännössä tyypillisesti sovellettu.

Pätemättömyysseuraamuksen alaa arvioitaessa on muistettava, että oikeusiärjestykseemme ei sisälly oman tietämyksen hyväksikäytön kieltoa. Vaihdamme markkinataloudessa päinvastoin rakentuu sen varaan, että jokainen arvioi omien tietojensa ja preferenssiensä varassa mahdollisten sopimusten kannattavuutta.

Kunnianvastaisen ja arvottoman menettelyn rajanvedoltaan epätasällinen alue alkaa Hemmon mukaan vasta siinä vaiheessa, kun osapuoli pyrkii käyttämään hyväksi alkaansaamaansa tai tietämäänsä sopimuskumppanin erehdystä ja kun tämä sopimuskumppanin harhakäsitys on olennaisesti vaikuttanut oikeustoimen tekemiseen.⁴⁵ Tällaisesta ei ole miltään osin ollut kysymys KY:n ja KY-säätiön välisessä lahjassa. Kumpikaan osapuoli ei ole erehdyttänyt ketään lahjoitusta koskevan oikeustoimen tekemisessä.

Hemmo toteaa, että kunnianvastaisuus ja arvottomuus on vahvasti arvosidonnainen määre.⁴⁶ Tukea arvioinnille saadaan Hemmon mukaan kolmesta suunnasta, joita voidaan kutsua

- 1) normatiivisiksi täsmennysperusteiksi
- 2) empiirisiksi täsmennysperusteiksi ja
- 3) moraaliseksi täsmennysperusteiksi.

Normatiivinen peruste viittaa siihen, millaiset menettelytavat sopimusoikeudellisessa lainsäädännössä on yleensä todettu hylättäväksi.

Normatiivisessa tulkintatavassa tukea antavat Hemmon mukaan muut oikeustoimilain pätemättömyysperusteet eli oikeustoimilain 28 – 31 §:ien pätemättömyysperusteet pakottamisesta, petollisesta viettelystä ja kiskomisesta, mistä nyt kysymyksessä olevissa lahjoituksissa ei ole ollut miltään osin kysymys.

⁴⁵ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2007), s. 379.

⁴⁶ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2007), 369-373.

Empiirinen arviointitapa lähtee eri aloilla noudatettavasta sopimuskäytännöstä eli mikä vastaavissa tilanteissa on tavallista. Käsitlemme tätä perustetta myöhemmin kohdassa 3.5.1.5.

Moraalinen mittapuu lähtee siltä, millaisia kirjallisia moraalinormeja elinkeinoelämässä on laadittu ja milläiset vallitsevat moraalikäsitteet yleensä ovat. Kyseinen Hemmon määrittämä arviointikriteeri soveltunee huonosti nyt kysymyksessä olevaan tilanteeseen, eli arviointikriteeri on suunnattu enemminkin elinkeinoelämän yleisiin sopimustilanteisiin.

3.5.1.2 Oikeustoimilain 33 § ei sovellu KY:n tekemiin lahjoituksiin

AYY perustelee oikeustoimilain 33 §:n soveltuvuutta KY:n tekemiin lahjoituksiin seuraavasti:

1. KY:n tekemillä lahjoituksilla olisi pyritty kiertämään yliopistolain voimaannpanosta annetun lain 8 §:ää, jonka mukaan yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus siirtyy uudelle ylioppilaskunnalle. AYY väittää, että tällä olisi loukattu AYY:n lakiin perustuvia odotuksia. (Haastehakemuksen sivut 24, 25 ja 31)
2. lahjoitusten seurauksena AYY ei voisi suoriutua tehtävistään yhtä hyvin kuin se muutoin olisi voinut. AYY:n väitteen mukaan sille olisivat siirtyneet kaikki KY:n velvollisuudet sen jäseniä kohtaan, mutta varat näiden täyttämiseen eivät olisi tulleet AYY:n käyttöön. Tämä olisi AYY:n mukaan johtanut muun muassa siihen, että kauppatieteiden opiskelijoiden jäsenmaksuja olisi jouduttu korottamaan 26 eurosta 50 euroon. AYY:n väitteiden mukaan KY olisi tehnyt lahjoitukset tietoisena siitä, että lahjoitukset vahingoittaisivat AYY:n etuja. (Haastehakemuksen sivu 25)
3. jos yhdistymistä ei olisi tapahtunut, KY:llä ei olisi ollut riittävästi varoja jatkaa toimintaansa pitkään. (Haastehakemuksen sivu 25).
4. esteellisyys täytyminen olisi ollut lähellä. (Haastehakemuksen sivu 24)

AYY:n esittämät väitteet ovat ensinnäkin virheellisiä. Toiseksi, oikeustoimilain 33 § ei sovellu KY:n tekemiin lahjoituksiin.

Käymme seuraavaksi edellä olevassa järjestyksessä läpi AYY:n väitteet:

Ensinnäkin AYY vetoaa siihen, että lahjoituksilla olisi pyritty kiertämään yliopistolain voimaannpanolain 8 §:ää ja AYY:n lakiin perustuvia odotuksia.

Oikeustoimen pätemättömyyttä arvioidaan aina oikeustoimen tekemisen hetkellä vallinneiden olosuhteiden mukaan.

Tämän vastauksen kohdassa 3.2.2.2 on käyty tarkemmin läpi sitä, että kun KY teki lahjoituksia koskevat päätökset, ei AYY:tä ollut vielä olemassa, eikä AYY:tä

koskevaa lainsäädäntöä ollut olemassa. Edes hallituksen esitystä uudesta yliopistolainlaista ei ollut annettu eduskunnalle.⁴⁷ Yliopistolain valmisteluun liittyi oma poliittinen vääntönsä, ja loppuun asti oli epävarmaa, saadaanko laki uudistettua ja minkä sisältöisenä uudistus tapahtuu.

Sinänsä normaaliin ja hyväksytyyn menettelytapaan kuuluu se, että jos laki on muuttumassa tai jos lain oletetaan muuttuvan, henkilöt voivat järjestää toimintaansa vanhan lain mahdollistamissa puitteissa. Vastaavaa tapahtuu järjestelmällisesti esimerkiksi verotusta koskevien lakien muuttuessa. Ennen kuin uudet lait tulevat voimaan, voivat kansalaiset tehdä oikeustoimia vanhan lain alaisessa järjestyksessä, ja valtiolla ei ole mahdollisuutta vedota oikeustoimien pätemättömyyteen oikeustolmilain 33 §:n nojalla, vaikka uuden lain mahdollistamia verotuloja olisikin vähentynyt vanhan lain aikana tehtyjen oikeustoimien johdosta.

Lainsäädännöllä ei ylipäätään voi taannehtivasti heikentää kansalaisten oikeuksia ilman perustuslain säätämisyjärjestystä. Kuten edellä kohdassa 3.5.1.1 on tuotu jo esille, oikeusjärjestykseemme ei myöskään sisälly oman tietämyksen hyväksikäytön kieltoa.

Tämän vastauksen 3.2.1.3 ja 3.3.1.8 kohdissa on käyty tarkemmin läpi se, että yliopistolain voimaannpanolain 8 §:ssä ei ole säädetty, että kaikki KY:n varallisuus olisi pitänyt siirtyä AYY:lle. Yliopistolain voimaannpanolain 8 § lähtee siitä, että se omaisuus, mitä ylioppilaskunnilla päivän 31.12.2009 päättyessä oli, siirtyy uudelle ylioppilaskunnalle. Lakkaavien ylioppilaskuntien oikeuksia disponoida varallisuudesta ei ole rajoitettu mitenkään. Voimaannpanolain 8 § lähtee siitä, että KY:n tekemät oikeustoimet ja sitoumukset velvoittavaa AYY:tä.

Kun KY teki lahjoituksia koskevat päätökset, ei AYY:llä voinut olla mitään lakiin perustuvia oikeuksia tai odotuksia KY:n varallisuuteen liittyen.

KY:n lahjoituspäätösten aikana KY:n toimintaa säänteli vanhan yliopistolain 40 § ja KY:n perussääntöjen (todiste V4) 3. kohdan määräys siitä, että ylioppilaskunnan varat tulee käyttää kauppatieteiden opiskelijoiden etujen ajamiseen. KY on toiminut lahjoituspäätöksiä tehdessään lain ja KY:n perussääntöjen edellyttämällä tavalla, ja huolehtinut lakisäateisistä tehtävästään eli siitä, että varat käytetään nykyisten ja tulevaisuuden kylterisukupolvien pyrkimysten edistämiseksi.⁴⁸ Lahjoituspäätöksillä KY huolehti lainsäätäjän tahdon toteutumisesta.

Kuten kohdissa 3.3.2 ja 3.3.3 on tuotu esille, KY:n lahjoitusten yksinomaisten tarkoituksena oli turvata kylterikulttuurin jatkuminen uudessa monialayliopistos-

⁴⁷ Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi yliopistolainlaiksi annettiin 20.2.2009.

⁴⁸ Ks. Urpo Kankaan asiantuntijalausunto, s. 3 – 4 (muut asiakirjat 18)

sa. KY:n lahjoitusten tarkoituksena ei ole miltään osin ollut kiertää yliopistolain voimaanpanolain 8 §:ää eikä lahjoituksilla ole kierretty mainittua lakia.

Toiseksi AYY vetoaa siihen, että lahjoitusten seurauksena AYY ei voisi suoriutua tehtävistään yhtä hyvin kuin se muutoin olisi voinut ja että AYY:lle on siirtynyt kaikki KY:n velvollisuudet, mutta ei kaikkia KY:n varoja.

Tämän vastauksen kohdissa 3.3.1 ja 3.3.3 on käyty tarkemmin läpi se, että AYY:lle siirtyi KY:ltä voimaanpanolain nojalla vain sen julkisoleudellinen tehtävä. KY:n harjoittama kylteritoiminta siirrettiin KY-säätiöön ja KY-yhdistykseen. AYY:lle eivät siirtyneet kaikki KY:n velvollisuudet.

Kuten edellä on useaan otteeseen tullut jo esille, oikeustoimen pätemättömyyttä arvioidaan oikeustoimen tekemisen hetkellä vallinneiden olosuhteiden mukaan. KY:n lahjoituspäätösten pätevyyttä arvioitaessa sillä, voiko AYY tällä hetkellä toteuttaa ja missä määrin tarkoitustaan, ei ylipäätään ole merkitystä.

AYY on sitä perustettaessa ja edelleenkin Suomen toiseksi varakkain ylioppilaskunta. AYY:n korko- ja osakesijoitusomaisuuden markkina-arvo vuoden 2011 lopussa oli 20,5 miljoonaa euroa ja konsernitaseen loppusumma 97 miljoonaa euroa. Millä tavalla ja missä määrin AYY voi tällä varallisuudellaan toteuttaa tarkoitustaan, riippuu puhtaasti AYY:n omista aatteellisista linjauksista järjestötoimintaan liittyen.

KY:n tehtävänä ei missään vaiheessa ole ollut huolehtia AYY:n eduista. KY:llä on ollut oma lakisääteinen tehtävä, jota KY on ollut velvollinen toteuttamaan. KY:n lahjoituspäätöksiä arvioitaessa merkitystä on ollut sillä, kykeneekö KY lahjoituspäätösten jälkeenkin suoriutumaan sille lakisääteisistä velvollisuuksista. Käymme mainittua kysymystä alla kolmannessa kohdassa tarkemmin läpi.

Myöhemmin kohdassa 3.5.5.5 on käyty lisäksi läpi sitä, että kyltereiden jäsenmaksu ei ole noussut sen vuoksi, että KY teki lahjoitukset KY-säätiölle.

Kolmanneksi AYY vetoaa siihen, että jos yhdistymistä ei olisi tapahtunut, KY:llä ei olisi ollut riittävästi varojen jatkaa toimintaansa pitkään. Tämäkin AYY:n väite on virheellinen.

Kun KY täytäntöönpani lahjoitukset KY-säätiölle, siirtyi myös sen yksityinen toiminta KY-säätiölle ja KY-yhdistykselle niin kuin tämän vastauksen kohdista 3.3.2 ja 3.3.3 käy esille. Lahjoituspäätösten jälkeen KY:n tehtäväksi olisi jäänyt pääasiassa vain KY:n julkisen hallintotehtävän hoitaminen, mikä, kuten kohdissa 3.3.1.3 - 3.3.1.5 on tuotu esille, oli hyvin vähäistä.

Korkein hallinto-oikeus on 31.12.2009 antamassaan päätöksessä T 3736 (muut asiakirjat 2) jo arvioinut ja todennut, että

ylloppilaskunnalle jäänyt omaisuus on lahjoitusten jälkeenkin sen suuruinen ja laatuinen, että ylioppilaskunta voi jatkaa normaalia toimintaansa ylioppilaskuntana ja täyttää sille laissa ja asetuksessa säädetyt tehtävät. (Tuomion sivu 19)

Asiassa on lisäksi huomioitava se, että mikään ei olisi estänyt KY-säätiötä raholtamasta KY:n toimintaa, jos KY olisi jatkanut itsenäisenä kauppatieteiden ylioppilaiden ylioppilaskuntana.

Neljänneksi AYY vetoaa siihen, että esteellisyyttä koskeva pätemättömyys olisi ollut lähellä. AYY vetoaa perustelunaan Hemmoon, jonka mukaan "OikTL 33 §:n soveltamisen puolesta voidaan pitää sitä, että jokin muu pätemättömyysperuste on lähellä täyttyä". (Haastehakemuksen sivu 24)

Tämän vastauksen kohdassa 3.5.1.1 on käyty läpi Hemmon argumentointia siitä, miten Hemmo täsmentää kunnianvastaisuuden ja arvottomuuden sisältöä. Hemmo puhuu tältä osin niin sanotusta normatiivisesta täsmennysperusteesta.⁴⁹ Kun tarkemmin luetaan, mitä Hemmo normatiivisesta tulkintaperusteesta toteaa, havaitaan, että Hemmo viiltää muilla pätemättömyysperusteilla oikeustoimilain 28 - 31 §:ien pätemättömyysperusteisiin eli pakottamiseen, petolliseen vlettelyyn ja kiskomiseen. Hemmo toteaa, että

Näiden pätemättömyysperusteiden tosiseikastoa mulstuttava menettely voi tehdä sopimukseen vetoamisesta kunnianvastaista ja arvottomaa, vaikka itse OikTL 28-31 §:ien soveltamisedellytykset eivät täytyisikään. ---

Se, että tunnusmerkistö jää niukasti täyttymättä, on päinvastoin mahdollinen OikTL 33 §:n soveltamista puoltava argumentti.⁵⁰

AYY ei ole edes väittänyt, että KY:n lahjoituksissa olisi ollut kysymys oikeustolmilain 28 - 31 §:n soveltamisalaan kuuluvasta tilanteesta. Sellaisesta ei ole ollut kysymys. AYY:n perustelunaan esittämä väite muun pätemättömyysperusteen läheisestä täyttymisestä on jo lähtökohtaisesti harhaanjohtavasti ja virheellisesti rakennettu väiteperuste.

Lisäksi voidaan todeta, että esteellisyys ei ole ollut edes lähellä täyttyä. Esteellisyyttä koskevaa väitettä on käyty tarkemmin läpi kohdassa 3.5.6, josta käy yksi-

⁴⁹ Mika Hemmo, Sopimusoikeus I (2007), s. 370 - 371.

⁵⁰ Mika Hemmo, Sopimusoikeus I (2007), s. 370.

selitteisesti ilmi, että KY:n toimielimen jäsenet eivät ole olleet esteellisiä osallistumaan lahjoituksia koskevaan päätöksentekoon.

AYY:n haastehakemuksessa ei ole osoitettu mitään sellaista seikkaa, jonka nojalla KY:n lahjoituksiin voitaisiin soveltaa oikeustoimilain 33 §:n pätemättömyysperustetta.

3.5.1.3 Asiantuntijoiden arviot KY:n lahjoituksista

Kun KY selvitti mahdollisuutta lahjoittaa osan omaisuudestaan yksityisoikeudelliselle säätiölle, pyysi KY usealta oikeustieteen asiantuntijalta lausuntoa lahjoitusten laillisuuteen liittyen. Kysymys ei ollut AYY:n väittämän mukaisesti siitä, että KY olisi ollut tietoinen oikeustoimien kyseenalaisuudesta ja laittomuudesta (Haastehakemuksen sivu 10), vaan huolellisesta asioiden selvittämisestä ja päätöksenteon valmistelemisestä.

Oikeudelliset asiantuntijat katsoivat, että KY:n päätökselle luovuttaa omaisuuttaan KY-säätiölle ei ole estettä.

Professori Heikki Halila totesi lausunnossaan (todiste V13):

KY:n säätiön perustaminen ei voi tulla julkisen tehtävän vuoksi kysymykseen, jos säätiön toiminta ei olisi sopuinnossa KY:n oman toiminnan kanssa. - - Nyt suunnitteilla oleva hanke ei ole tältä osin ongelmallinen, kun säätiö palvelisi samoja tarkoituksia kuin nykyinen KY:kin. - -

Käsitykseni mukaan olennainen rajanveto on siinä, että KY voi lähtökohtaisesti säätiöidä sitä omaisuuttaan, jota se ei tarvitse julkisen tehtävän harjoittamiseen nyt eikä tulevaisuudessa. - -

Toinen rajoitusperuste voidaan konstruoida pakkojäsenyyden kautta tulevista jäsenmaksuista. - -

Esittämäni perusteella totean, etten näe estettä sille, että KY säätiöisi merkittävänsäkin osan – ainakin selvän pääosan – omaisuudestaan. Koko omaisuuttaan se ei kuitenkaan voi säätiöidä ja säätiön sääntöjen tarkoituksen tulee olla palvelutoiminnan osalta samantyyppinen kuin KY:n toimintakin nytemmin on.

OTL Juha Viertola totesi lausunnossaan (todiste V14):

Ylioppilaskunnan julkisia hallintotehtäviä ei voi siirtää ylioppilaskunnan ulkopuolelle (säätiöön tai yhtiöön) ilman, että tämä siirto perus-

tuisi lakiin. - - Mahdolliseen säätiöittämiseen ei siis voida liittää ylioppilaskunnan julkisia hallintotehtäviä. Säätiö voitaneen kuitenkin perustaa muihin ylioppilaskunnan tarkoitukseen ja toimialaan liittyviin toimintoihin liittyen. - -

Voidaan kuitenkin todeta, että ylioppilaskunnan omaisuutta voidaan periaatteessa säätiöittää. - - Ylioppilaskunnan koko varallisuuden siirtämistä ylioppilaskunnan ulkopuolelle en pidä mahdollisena.

Professori Kaarlo Tuori totesi lausunnossaan (todiste V15):

Olen tutustunut OTL Juha Viertolan 18.10.2007 ja professori Heikki Hallan 12.10.2007 asiasta antamiin lausuntoihin. Voin yhtyä näissä lausunnoissa esitettyihin käsityksiin sekä loppupäätelmien että perusteluiden osalta. - -

Nähdäkseni on edellytettävä, että erityisesti julkisia hallintotehtäviä koskeva päätöksenteko säilyy myös varojen käytön osalta lain, asetuksen ja ylioppilaskunnan sääntöjen mukaisten menettelyjen piirissä. Sama koskee ylipäätään jäsenmaksuilla koottua varallisuutta. Lisäksi on edellytettävä, että perustettavan säätiön tarkoitus on sopusoinnussa ylioppilaskunnan yliopistolaisissa (40.2 §) määritellyn tarkoituksen kanssa.

Kun KY:tä koskevia yksityiskohtaisia tosiseikkoja ja tehtyjä lahjoituspäätöksiä arvioidaan asiantuntijalausunnoissa esiin tuotujen reunaehtojen kanssa, voidaan kiistatta todeta, että estettä lahjoituspäätösten tekemiseen ei ole ollut olemassa. Tämän kannan on korkein hallinto-oikeus vahvistanut tuomiossaan 31.12.2009 T 3736 (muut aslakirjat 2). Lahjoitukset ovat olleet joka suhteessa asiallisia ja hyvän tavan mukaisia.

AYY viittaa haastehakemuksensa sivulla 10, 13 ja 26 opetusministeriön hallitusneuvos Eerikki Nurmen lausuntoon (kantajan todiste K3) opetusministeriön kannanottona. AYY väittää, että KY:n ja KY-säätiön puolesta toimineiden henkilöiden tiedossa oli lainsäätäjän tavoite, että ylioppilaskunnan omaisuus siirtyy kokonaisuudessaan AYY:lle ja että KY:n ja KY-säätiön tietoon oli ennen lahjoituksia tullut muun ohella opetusministeriön hallitusneuvos Eerikki Nurmen lausunto. Siitä kävisi AYY:n mukaan ilmi, että ministeriön mielestä KY ei voinut tehdä kyseisiä lahjoituksia. (Haastehakemuksen sivu 10)

Nurmen lausunto ei edusta asiassa opetusministeriön näkemystä, vaan Nurmi on antanut kyseisen lausuntonsa yksityishenkilönä. Toisaalta myös Nurmi katsoo, että lahjoituspäätöksen tekeminen on mahdollista joidenkin reunaehtojen vallitessa:

Vaikka oikeuskäytäntöä asiassa ei juurikaan ole olemassa, voidaan lähtökohtaisesti todeta, että ylioppilaskunnan toimivallan rajat tulevat vastaan viimeistään silloin, kun kyseessä on merkittävä osuus ylioppilaskunnan omaisuudesta.

Nurmen lausunto ei osolta perustelta sille, miksi ylioppilaskunta ei voisi organisoida toimintaansa ja varojaan uudelleen kokonaisvaltaisesti siltä osin, kun kysymys ei ole julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Julkisoikeudellisen yhteisön toimintaa ei voi rajoittaa lakisääteisesti enemmän, kun se on julkisen hallintotehtävän hoitamiseksi välttämätöntä.⁵¹

Tosiasialla opetusministeriön kanta asiaan on tuotu esiin opetusministeriön valtioliikkeen Heljä Misukan 22.10.2008 lähettämässä sähköpostissa (todiste V24). Sähköpostista käy selkeästi ilmi, että alun perin TKY:n ja KY:n välillä muodostuneessa kiistassa ei ole kyse siitä, ovatko KY:n tekemät lahjoitukset oikeudellisesti sallittuja vai ei, vaan kyse on siitä, pääsevätkö osapuolet eli TKY ja KY sopimukseen omaisuuden jakamisesta.

Sähköpostissaan Misukka toteaa seuraavaa:

Ensinnäkin opetusministeriö vilpittömästi toivoo, että ylioppilaskunnat pääsevät yhteisesti hyväksytyyn sovintoon. - - Opetusministeriö on valmis tukemaan ratkaisua, johon ylioppilaskunnat keskenään pääsevät. - -

Ollennaista on siis, että uuden ylioppilaskunnan muodostavat TKY, KY ja Tokyo voivat sovussa ja yhteisymmärryksessä päättää uuden ylioppilaskunnan rakenteen. - -

Kiistakysymykseksi näyttää nousseen KY:n omaisuuden säätiöinti. OPM ei tässä vaiheessa voi ottaa mitään virallista kantaa säätiöinnin laillisuuteen tai lalltomuuteen. Ainoa tapa testata toimenpiteen laillisuus on ylioppilaskunnan jäsenen nostama kanne. (korostukset tämän lausuman laatijan)

Varojen säätiöinnin laillisuus on testattu Misukan sähköpostissa mainitulla tavalla ylioppilaskunnan jäsenen hallinto-oikeudessa nostamalla valituksella. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 31.12.2009 T 3736 katsonut lahjoitukset päteviksi ja laillisiksi.

⁵¹ Ks. PeVL 39/2004 vp, s. 3.

3.5.1.4 Korkein hallinto-oikeus on katsonut lahjoitusten olevan päteviä

Tässä vastauksessa on jo useassa kohdassa aikaisemmin tuotu esille korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen 31.12.2009 T 3736 (muut asiakirjat 2) perusteluja. Käymme seuraavana vielä tiivistetysti läpi päätöksen perusteluja siltä osin, kun päätöksessä on käyty läpi niitä olosuhteita, joiden vallitessa lahjoituspäätökset on tehty ja jotka huomioiden korkein hallinto-oikeus on katsonut, että lahjoituksille ei ole ollut estettä.

Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään, ettei vanhassa yliopistolaissa, ylioppilaskunta-asetuksessa tai muissa ylioppilaskuntaa koskevissa määräyksissä nimenomaisesti säädetä tai määrätä edellytyksistä, joiden vallitessa ylioppilaskunnalla on oikeus luovuttaa omaisuuttaan yhdistykselle tai säätiöidä sitä. Lisäksi uudessa yliopistolaissa, yliopistolain voimaantulon jälkeen annetussa laissa tai niitä koskevassa, 20.2.2009 eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (HE 9/2009 vp) ei ollut mainintaa siitä varallisuusasemasta, jota yhdistyvän yliopiston ylioppilaskunnalta edellytettiin.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että rajat sallittavissa oleville omaisuuden luovutuksille on asetettava ylloppilaskunnan asemasta ja tehtävistä käsin. Ylioppilaskunnalla on yliopistolain mukaan itsehallinto, eikä omaisuuden lahjoittamista ole kielletty. Lähtökohtana on kuitenkin korkeimman hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan ylloppilaskunnan omaisuuden käyttäminen laissa ja asetuksessa säädettyjen sekä säännöissä määrättyjen tehtävien toteuttamiseen jäsenistön edun toteuttamiseksi pitkällä aikavälillä. Korkein hallinto-oikeus päätyi siihen, että nimenomaisten säännösten ja määräysten puuttuessa ylioppilaskunnan on tulkittava voivan lahjoittaa omaisuuttaan sikäli kuin se ei ennalta arvioiden vaaranna ylioppilaskunnan tehtävien suorittamista jatkossa.

Vaikka luovutettu omaisuus oli huomattavan suuri, KY:lle jäänyt omaisuus oli korkeimman hallinto-oikeuden mielestä lahjoitusten jälkeenkin sen suuruinen ja laatuinen, että KY saattoi jatkaa normaalia toimintaansa ylioppilaskuntana ja täyttää sille laissa ja asetuksessa säädettyt tehtävät. KY:n toiminnan kulut olivat tarkastelujaksolla olennaisesti ylittäneet vuosittain kerätyt jäsenmaksut, joten merkittävä osa KY:n toiminnasta oli rahoitettu muilla tuotolla.

Korkein hallinto-oikeus kiinnitti huomiota vielä siihen seikkaan, että lahjoitettuja varoja ei ollut siirretty ylioppilaskunnalta sellaisille yksityisille tahoille, joiden toiminnan tarkoitus olisi ollut vieras verrattuna ylioppilaskunnan tavoitteisiin. KY-säätiö ja KY-yhdistys oli perustettu sääntöjensä mukaisesti edistämään niitä etuja, joita KY:n oli yliopistolain mukaan tarkoitus toteuttaa. Näin ollen ne palvelevat osaltaan ylioppilaskunnan etuja ja tarkoitusta pysyttäessään kauppa- ja korkeakoulun tai jatkossa Aalto-yliopiston kauppatieteiden opiskelijat tarjoamiensa etujen piirissä ja liittäen heidät myös hallintoonsa.

3.5.1.5 Varojen säätiöittämisestä muissa vastaavissa tilanteissa

Kuten edellä kohdassa 3.5.1.1 on tuotu esille, tukea oikeustolmilain 33 §:n arvioinnille saadaan muun muassa empiirisistä täsmennysperusteista; Oikeustoimilain 33 §:n tulkinnassa voidaan yhtenä seikkana kiinnittää huomiota siihen, mikä on niin sanottu "vallitseva sopimuskäytäntö" aslassa eli mikä käytännössä on vastaavissa tilanteissa nähty hyvän tavan ja moraallisten vaatimusten mukaisesti hyväksyttävänä menettelynä.

Vallitsevasta käytännöstä voidaan konkreettisenä esimerkkinä mainita seuraavat viisi tapausta, jotka kuvastavat yleisesti hyväksyttävää tapaa säätiöittää varallisuutta:

1) Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton (TT) -säätiö

Teollisuuden ja Työnantajain keskusliitto ry ("TT") ja Palvelutyönantajat ry purettiin siten, että niiden toiminta lakkasi 31.12.2004 ja näiden toiminnat siirrettiin Elinkeinoelämän keskusliitto ry:lle ("EK") 1.1.2005 alkaen.

Ennen toimintojen yhdistämistä TT päätti säätiöidä varallisuutensa 25.11.2004 pidetyssä edustajiston kokouksessa. Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton (TT) -säätiö perustettiin 29.11.2004. Säätiölle lahjoitettavan omaisuuden arvo oli yli 80 miljoonaa euroa, ja EK:lle luovutettavat varat käsittivät yhdistymissopimuksen mukaisesti toiminnan edellyttämän käyttöomaisuuden ja muita likvidejä varoja.

2) Rovaniemen kylien kehittämissäätiö

Rovaniemen kaupunki ja Rovaniemen maalaiskunta yhdistyivät siten, että uusi Rovaniemen kaupunki aloitti toimintansa 1.1.2006 kahden edeltävän kunnan lakkautta.

Ennen yhdistymistä Rovaniemen maalaiskunta perusti Rovaniemen kylien kehittämissäätiön, jolle lahjoitettiin ensin 10 miljoonaa euroa ja sittemmin lisäksi maksusitoumuksella 8 miljoonaa euroa käytettäväksi maalaiskunnan alueen kehittämistyöhön. Lisäksi lakkautetut kunnat keräsivät ja perustivat ennen uuden kunnan perustamista yhdistymissopimuksen mukaiset rahastot, jolta kutakin voitiin käyttää vain entisen kunnan alueen kehittämishankkeisiin.

3) Suomen Asianajajaliitto

Yksityisöikeudellisena yhdistyksenä toiminut Suomen Asianajajaliitto ry lopetti vuonna 1958 toimintansa asianajajista annetun lain (L 496/1958) säätämisen myötä. Yhdistys luovutti ennen lain voimaantuloa pääosan omaisuudestaan perus-

tamalleen Suomen Asianajajaliiton Säätiölle. Suomen Asianajajaliitto jatkoi toimintaansa julkisoikeudellisena yhdistyksenä.

4) Helsingin yliopisto

Ennen uuden yliopistolain voimaantuloa Helsingin yliopistossa pohdittiin sen omien varojen säätiöimistä, koska yliopistouudistuksen valmisteluvaiheessa Helsingin yliopiston omasta tulevasta rahataloudesta ei ollut varmuutta. Lakia valmisteltaessa yhtenä riskinä yliopistossa nähtiin se, että Helsingin yliopiston varallisuus siirretään osaksi laajempaa yliopistovarallisuutta.

Asiaa selvitti yliopiston rehtori Iikka Niiniluodon 17.9.2007 asettama työryhmä, jonka mietintö valmistui 30.11.2007. Heikki Halila kuvaa hanketta seuraavasti:

Työryhmä piti säätiöimistä oikeudellisesti mahdollisena ja valmisteli mahdollisesti perustettavalle säätiölle myös säännöt. Epävirallisen neuvonpidon myötä ilmeni, että PRH olisi ollut valmis antamaan säätiölle perustamisluvan...

Työryhmä ei kuitenkaan ehdottanut säätiön perustamista, koska se katsoi – yliopistolakia valmistelevien virkamiesten kanssa keskusteltuaan – ettei tätä toimenpidettä tarvita. Yliopiston johto oli samalla kannalla. Jos hallituksen esitys olisi ollut toisenlainen kuin se oli, olisi perustaminen ollut varsin todennäköistä.⁵²

Helsingin yliopisto olisi säätiöittänyt merkittävän määrän omaisuuttaan, jolle yliopistolakiin olisi neuvotteluteitse saatu lain 75 §:ää Helsingin yliopiston omasta varallisuudesta.

5) Itella Oyj

Suomen Posti Oyj, joka toteutti postipalvelulain (L 313/2001, sittemmin kumottu) mukaista julkista palvelutehtävää, esitti 20.9.2005 yhtiökokoukselle työhyvinvointisäätiön perustamista. Posti-konsernin työhyvinvointisäätiö rekisteröitiin 29.6.2006. Suomen Posti Oyj lahjoitti 28.3.2006 päivätyyn säädekirjan mukaan säätiön peruspääomaksi 12,6 M€.

Edellä mainittujen viiden esimerkin lisäksi voidaan todeta, että myös opiskelijajärjestöt, ylioppilaskunnan ja osakunnat, ovat organisoineet uudelleen toimintojaan ja varallisuuttaan samaa tarkoitusta toteuttaville säätiöille. Esimerkkeinä voidaan mainita, että:

⁵² Halila, Heikki: Säätiöyliopisto ja yliopistosäätiö, Oikeustiede – Jurisprudentia XLIII 2010, s. 19–20.

- Turun yliopiston varsinaissuomalainen osakunta on perustanut Turun yliopiston varsinaissuomalaisen osakunnan tukisäätiön,
- Hämmäläis-Osakunta on perustanut Hämmäläisten ylioppilassäätiön,
- Varsinaissuomalainen osakunta on perustanut Helsingin Varsinaissuomalaisen ylioppilashuonesäätiön,
- Wiipurilainen osakunta on perustanut Wiipurilaisen osakunnan stipendisäätiön,
- Tampereen Yliopiston ylioppilaskunta, Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunta ja Tampereen Yliopiston Oppilaskunta ovat perustaneet Tampereen ylioppilastalossäätiön,
- joukko ylioppilaskuntia on perustanut Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiön ja
- Viipurilainen osakunta, Pohjois-Pohjalainen osakunta, Etelä-Pohjalainen osakunta ja Karjalainen osakunta ovat perustaneet Ylioppilasasuntosäätiön.

KY:n tekemä lahjoitus KY-säätiölle on sopusoinnussa sen käsityksen kanssa, mikä yhteiskunnassamme vallitsee kunniallisuudesta ja toimintavapaudesta sekä itseenäisen, oikeuskelpoisen oikeushenkilön oikeudesta säätiöittää varallisuuttaan omaa tarkoitustaan edistävälle säätiölle.

3.5.2 Lahjoitukset eivät olleet hyvän tavan vastaisia

AYY väittää, että KY:n koko järjestelyn tarkoitus olisi ollut hyvän tavan vastainen. Hyvän tavan vastaisuutta AYY perustelee haastehakemuksen sivulla 5 seuraavasti:

Sillä pyrittiin yksinomaan kiertämään KY:n sijaan 1.1.2010 tulleen AYY:n oikeus saada KY:n omaisuus uuden yliopistolain voimaantulon 8 §:n tarkoittamassa mielessä kokonaisuudessaan. Lahjoitusmenettelyssä käytettiin laittomia ja sopimattomia keinoja. Menettelyyn liittyi muun ohella salaamista, laittoman bulvaanin käyttämistä ja esteellisyysnormeista piittaamattomuutta.

AYY:n väitteet ovat virheellisiä. Lahjoituksiin ei liity vähimmässäkään määrin hyvän tavan vastaisuutta.

AYY on esittänyt samat väitteet muissakin pätemättömyyttä koskevissa väitekohdissa, eikä esitä hyvän tavan vastaisuutta käsitelleessään uusia selkkoja perusteeksi. AYY:n edellä mainittuja väitteitä on käsitelty tässä kirjelmässä laajemmin kutakin väitettä käsittelevässä eri kohdassa. Tältä osin KY-säätiö viittaa kirjelmässä muutoin esitettyyn, ja toteaa, että KY:n lahjoituksiin, niiden valmisteluun, päätöksentekoon ja täytäntöönpanoon sekä olosuhteisiin, joissa lahjoitukset on tehty, ei liity mitään hyvän tavan vastaisuutta.

AYY väittää lisäksi haastehakemuksen sivulla 9, että

KY:n todellinen tahto ei olisi ollut luopua lahjoitetusta omaisuudesta, vaan se olisi pyrkinyt valmistelemaan omaisuuden siirron sellaisin ehdoin, että lahjoitus toteutuisi ainoastaan, mikäli AYY tulisi lakiuudistuksen voimaan tullessa KY:n sijaan.

Tämä osoittaisi AYY:n väitteiden mukaan, että järjestely olisi kokonaisuudessaan ollut hyvän tavan ja lakiuudistuksen tavoittelujen vastainen.

Edellä mainittua väitettä AYY perustelee lahjakirjasta poimimallaan ehdolla:

Jos KY ei lakkaa olemasta itsenäisenä kauppatieteen opiskelijoiden ylioppilaskuntana, purkautuu lahjoitus. Jos lahjoitus on pantu täytäntöön, palautuu Lahjoitettu omaisuus KY:lle siltä osin kuin sitä ei ole käytetty säätiössä.

AYY väite on perätön ja osoittaa, että se vääristelee tapahtumien kulkua. Kyseisen ehdon sisältö ei ole ollut toimia hyvän tavan vastaisesti tai vain estää AYY:tä saamasta KY:n omaisuutta.

Lahjakirjan ehto osoittaa päätöksentekijöiden huolellisuutta eri tilanteita kohtaan tuolloin vielä avoimena olleessa lainsäädäntötilanteessa. Lahjakirjan ehdolla on huomioitu se, että täytäntöön pantu lahja ei sulje pois toisen tapahtumakulun tarpeita. Koko lahjoituksen tarkoituksena oli kylterikulttuurin jatkumisen ja kyltereiden etujen turvaaminen.

Jos laki ei olisi tullut voimaan nykyisen sisältönsä, ei KY-yhdistystä olisi välttämättä tarvittu siinä mielessä, mitä sille oli tarve monialayliopiston yhteydessä oman tieteenalan opiskelijoiden identiteetin rakentajana ja etujen valvojana. Mitä omaisuutta KY-säätiölle olisi luovutettu tilanteessa, jossa laki ei olisi tullut voimaan, olisi lahjakirjaan otetun ehdon johdosta voitu arvioida uudelleen muuttuneen tilanteen pohjalta ja sen pohjalta, olisiko KY:n toimintoja siirretty KY-yhdistyksen hoidettavaksi.

Eräänä vaihtoehtona tuolloin nähtiin muun muassa se, että jos yliopistolaki ei tule voimaan, säätiöittää KY opiskelija-asuntokannan ja opiskelija-asuntolatoimintaa jatketaan säätiömuodossa ja muuta toimintaa KY:n omassa toiminnassa. Varojen säätiöinnin tarve olisi ollut tuolloin riippuvainen siltä toimintarakenteesta, mikä uudistuneessa tilanteessa olisi katsottu tarkoituksenmukaiseksi. Jos mainittua ehtoa ei olisi ollut lahjakirjassa, ei toimintarakenteen uudelleen arvioinnille muuttuneessa tilanteessa olisi ollut mahdollisuutta.

Kaikilla lahjoitukseen liittyneillä toimilla on huolellisen miehen tavoin pyritty edistämään KY:n tarkoituksen toteutumista kaikissa eri tilanteissa.

3.5.3 Oikeutta ei ole väärinkäytetty

AYY väittää, että KY olisi käyttänyt väärin sitä valtaa, jota sen hallintoelimille hallinto-oikeudellisesti oli annettu. AYY:n väitteen mukaan lahjoitusten tavoitteena olisi ollut siirtää omaisuus pois julkisoikeudellisen ylöppilaskunnan ulottuvilta. (Haastehakemuksen kohta 4.3.3)

AYY:n väitteet ovat virheellisiä. Lahjoituksiin ei liity mitään, missä oikeutta olisi väärinkäytetty.

Hemmon mukaan kyse on oikeuksien väärinkäytön kiellosta silloin, kun muodollisesti pätevään oikeuteen vedotaan sellaisen tavoitteen saavuttamiseksi, joka on ristiriidassa kyseisen oikeuden taustalla olevien arvokäsitysten kanssa. Oikeuden väärinkäytön kiello voi Hemmon mukaan saada merkitystä silloin, kun jonkin menettelyn tarkoituksena on toisen shikaaninomainen vahingoittaminen tai kun näennäisesti sallitulla toimella pyritään hylättävään päämäärään.⁵³

Linnan mukaan oikeuden väärinkäytöstä on kyse silloin, kun muodollisesti oikeasta oikeuden käyttämisestä tulee niin moitittavaa, ettei toiminnalle anneta oikeus-suojaa. Oikeuden väärinkäyttö on siten menettelyä, joka on muodollisesti sallittua oikeuden käyttämisestä, mutta jota yksittäistapauksessa ei voida hyväksyä, koska toiminnassa ei oteta riittävässä määrin huomioon toisten oikeuksia tai yhteiskunnan perusarvoja. Linna toteaa oikeuden väärinkäytön kiellon soveltamisesta seuraavaa:

Samalla on hyvä muistaa, että ratkaisujen perustaminen yksin oikeuden väärinkäytön kiellon periaatteen varaan on syytä tehdä erityisellä harkinnalla oikeusturvariskien välttämiseksi.⁵⁴

Linna listaa oikeuden väärinkäytön olennaiset tunnusmerkit:

- Vahinkotunnusmerkin mukaan väärinkäytön moitittavuus perustuu siihen, että oikeuden sellaista käyttöä ei voida hyväksyä, joka loukkaa toisen suojattua oikeutta.
- Tarkoituksenvastaisuuden tunnusmerkki edellyttää, että ollakseen oikeuden väärinkäyttöä, toimen tulee olla varsinaisen tarkoituksensa vastainen.

Korkein oikeus on ennakkoratkaisussa KKO 2011:68 kohdassa 10 todennut, että

⁵³ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2003), s. 56.

⁵⁴ Linna, Tuula: Oikeuden väärinkäytön kiello ja sen sovelluksia (Lakimies 4/2004), s. 630–631.

Oikeuden väärinkäytöllä tarkoitetaan yleensä sellaista menettelyä, joissa muodollisesti laillisia oikeustoimia käytetään hylättävässä tarkoituksessa, kuten toisen oikeuksien vahingoittamiseksi.

Tämän vastauksen kohdissa 3.2.2.2 ja 3.5.1.2 on käyty jo läpi se, että kun KY teki lahjoituspäätökset, ei AYY:llä ollut mitään lailla suojattuja oikeuksia. Vastauksen kohdissa 3.3.2, 3.3.3 ja 3.5.1.2 on käyty läpi se, että KY:n lahjoitusten tarkoituksena ei ollut AYY:n vahingoittaminen, vaan kylteriperinteen jatkamisen turvaaminen, ja lausuman kohdassa 3.3.1 ja 3.3.3 on käyty läpi se, että KY:n toiminnasta merkittävä osa siirtyi KY-säätlön ja KY-yhdistyksen hoidettavaksi. Lausuman kohdassa 3.5.1.2 on lisäksi käyty läpi sitä, että KY:n lakisääteisenä ja sääntömääräisenä tehtävänä oli yksinomaan kyltereiden etujen ajaminen eli että KY:n varojen käytön rajoituksena on ollut kauppatieteiden opiskelijoiden etu, mitä KY:n lahjoitukset ovat edistäneet. Lahjoitusten tarkoitus on siis ollut joka suhteessa hyväksyttävä.

KY:n lahjoitusten tarkoituksena ei ole ollut vahingoittaa AYY:tä. KY:n lahjoituksista päätettäessä AYY:tä ei ole ollut olemassa, eikä sillä ole ollut sellaisia lailla suojattuja oikeuksia, joita KY olisi lahjoituspäätöksillä voinut loukata.

3.5.4 Lahjoituksissa ei ole toimittu shikaanikiellon vastaisesti

AYY väittää, että KY:n tarkoituksena ei olisi ollut lahjoituksen tekeminen säätiölle, vaan omaisuuden siirtäminen pois AYY:n ulottuvilta ja vahingon aiheuttaminen AYY:lle. Lahjojen pätemättömyyden perusteena olisi shikaanikielto ja sen rikkominen. (Haastehakemuksen kohta 4.3.4)

AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

Tammi-Salmisen mukaan sellainen oikeuksien käyttö, jonka yksinomaisena tarkoituksena on vahingoittaa toista, on kielletty. Shikaanin on yleensä katsottu olevan kysymyksessä vasta silloin, kun oikeudenkäyttöön ei liity lainkaan omaa intressiä, ja siksi pelkän toisen oikeuden tosiasiallisen vahingoittamisen ilman nimenomaista vahingoittamistarkoitusta ei yleensä ole katsottu kuuluvan shikaanikiellon alaan.⁵⁵

Shikaanilla tarkoitetaan Hemmon mukaan menettelyä, jolla pyritään yksinomaan toisen vahingoittamiseen ilman, että oikeuden käyttämiseen olisi mitään omaa intressiä.⁵⁶ Hemmon mukaan shikaanikiellon ydin on siis kielto käyttää oikeuttaan pelkästään toisen vahingoittamiseksi:

⁵⁵ Tammi-Salminen, Eva: Sopimus, kompetenssi ja kolmas (2001). s. 252.

⁵⁶ Hemmo, Mika: Sopimusoikeus I (2003), s. 56.

Sen sijaan oikeutta saa luonnollisesti käyttää toista vahingoittavalla tavalla, kun oikeuden käyttöön liittyy omakohtainen intressi. - - Oikeutensa vetoavan osapuolen intressille ei ilmeisesti voida asettaa juuri mitään edellytyksiä, vaan hyvinkin niukka oikeuden käytön rationaalisuus tekee siitä sallitun.⁵⁷

KY:n lakisääteisenä tarkoituksena on ollut kauppatieteiden opiskelijoiden etujen ajaminen. KY:n tekemien lahjoitusten tarkoituksena ei ole ollut vahingoittaa AYY:n toimintaa, vaan turvata ja vahvistaa KY:n lakisääteistä tarkoitusta ja sen toteuttamista. KY:n toiminta ei ole miltään osin ollut shikaaninomaista.

3.5.5 Muista AYY:n esittämistä väitteistä

KY-säätiö on jo aikaisemmin tämän vastauksen kohdassa 3.2.2 tuonut esille, että AYY:llä ei ole oikeutta vedota pätemättömyysperusteena seuraavana läpi käytyihin väitteisiin, jotka kohdistuvat KY:n päätöksentekoon ja KY:n toimintaan. Kuten tämän vastauksen kohdassa 3.4.2 on tuotu esille, KY:n päätösten laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden voi arvioida vain hallintotuomioistuin KY:n jäsenen tekemästä valluksesta.

AYY on kuitenkin siten virheellisesti ja harhaanjohtavasti kuvannut KY:n toimia, että KY-säätiö käy läpi AYY:n esittämät väitteet yksityiskohtaisemmin.

3.5.5.1 KY-säätiön perustamiseen liittyvillä asioilla ei ole mitään merkitystä lahjoitusten pätevyyden kannalta

AYY väittää, että KY itse perusti vastaajana olevan säätiön salaa ja että se olisi käyttänyt tässä bulvaanina Seniorikiltaa. Bulvaaniväitettään AYY perustelee siten, että bulvaanilla olisi vältetty kysymys, oliko ylioppilaskunnalla oikeutta perustaa säätiö, ja järjestelyllä olisi salattu KY:n jäsenkunnalta KY-säätiön perustaminen. (Haastehakemuksen sivut 10 ja 28)

AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

KY-säätiö toteaa ensinnäkin, että KY-säätiön perustamisella ei ole nyt kysymyksessä olevien lahjoitusoikeustoimien pätevyyden arvioinnissa mitään merkitystä. KY-säätiön perustaminen on itsenäinen oikeustoimi, ja AYY:llä ei ole toimivaltaa saattaa KY-säätiön perustamisen laillisuutta tutkittavaksi.

Tolseksi KY-säätiö toteaa, että mitään laillista päätöksentekoon liittyvää estettä sille, että KY olisi itse perustanut säätiön, ei olisi ollut. Kuten kohdassa 3.5.1.5 on tuotu esille, useat ylioppilaskunnat ja osakunnat ovat perustaneet säätiöltä ja

⁵⁷ Hemmo, Mika: Irtisanomismvapaus ja pitkäkestoiset liikesopimukset, s. 335.

säätiöittäneet julkisoikeudellisen opiskelijayhdistyksen varoja. Ylioppilaskunnan oikeus perustaa säätiö ei ole millään tavalla oikeudellisesti epävarmaa. Jos KY olisi päättänyt itse perustaa KY-säätiön, olisi perustamispäätöksestä tehty valitus hylätty hallintotuomioistuimessa.

Kolmanneksi KY-säätiö toteaa, että jos KY olisi tehnyt itse KY-säätiön perustamispäätöksen, olisi päätös mahdollistanut jälleen yhden, yksinomaan KY:n tahtotilaa vahingoittavan vallituksen nostamisen. KY-säätiö on tämän vastauksen kohdassa 3.4.1 tuonut esille jo sen, miten KY:n tekemiin lahjoituksiin liittyvään päätökseen tekoon on TKY:n aikaisen rahaston rahoittamana kohdistettu shikaaninomaisesti valituksia eli tarkoituksena vain vahingoittaa KY:tä ja KY-säätiötä. KY:llä ei ole ollut mitään velvollisuutta tarjota vastapuolella oleville teekkareille ylimääräisiä valitusmahdollisuuksia. Siinä, että KY ei itse perustanut KY-säätiötä, ei ole menettellyllisesti mitään lain tai hyvän tavan vastaista. Kenenkään ei tarvitse tarjota tiedossa olevalle vastapuolelle mahdollisuutta estää oman tahtotilansa toteutumista.

Neljänneksi KY-säätiö toteaa sen, että jos KY olisi itse perustanut KY-säätiön, ei KY-säätiö olisi voinut tukea merkittävässä määrin taloudellisesti itseään. Lahjoituspäätöksiä tehtäessä ei ollut varmuutta siitä, tuleeko yliopistolaki voimaan. Sillä, että Seniorikilta perusti KY-säätiön, mahdollistettiin se, että KY olisi voinut toimia uudessa rakenteessa siitä huolimatta, vaikka yliopistolaki ei olisi tullut voimaan. KY olisi voinut tarvittaessa toteuttaa kaiken toimintansa aikaisemman mukaisesti KY:n omassa toiminnassa, ja KY-säätiö olisi voinut tarvittaessa rahoittaa KY:n toimintaa. KY varmisti huolellisesti kaikki lahjoituksiin liittyvät toimet siten, että eri mahdolliset vaihtoehdot olisi voitu toteuttaa odottamattomissakin tilanteissa.

Viidenneksi KY-säätiö toteaa, että KY-säätiön perustamisessa ei käytetty bulvaania. KY-säätiö on perustettu laillisesti Seniorikillan toimesta.

Toisin kuin AYY väittää haastehakemuksessaan, säätiökäytännössä on tavanomaista, että omaisuutta lahjoitetaan ensinnä toiselle taholle, joka sitten perustaa säätiön. AYY teki bulvaania koskevat väitteet myös PRH:lle KY-säätiön perustamista koskevassa kantelussa. PRH totesi 20.10.2011 antamassaan vastauksessa (muut asiakirjat 17) KY-säätiön perustamista koskeviin väitteisiin seuraavaa:

PRH ei tutki säätiön perustajan säädepääomaksi luovutettavan omaisuuden alkuperää. Säättäjä vastaa lahjoituskompetenssistaan. Sen seikan arvioiminen, miten varat ovat päätyneet perustajan haltuun (tässä tapauksessa Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan päätösten laillisuus) ei kuulu PRH:n toimivaltaan.

Asiassa sinänsä riidatonta on se, että KY:n edustajisto päätti 21.2.2008 lahjoittaa Seniorikillalle 100.000 euroa (kantajan todiste K14). Lahjoituksen tarkoituksena

oli tukea Seniorikiltaa alumnitoiminnan kehittämisessä, kylteriperinteen säilyttämisessä sekä kauppateiteilijöiden pyrkimysten edistämässä ja heidän yhdyssi-teenä toimimisessa (todiste V25). KY:n lahjoituspäätös Seniorikillalle on lainvoimainen.

KY:n Seniorikillalle tekemän lahjoituksen tarkoitus oli yhdenmukainen KY-säätiön kanssa, joten jos Seniorikilta on käyttänyt lahjoitusvarat KY-säätiön perustamiseen, vastaa varojen käyttö lahjoittajan asettamaa tarkoitusta. Sillä, mitä Seniorikilta on lahjoitetuilla varoilla tehnyt ja sillä, miten 100.000 euron lahjoitus Seniorikillalle on käsitelty KY:n kirjanpidossa, ei ole KY:n KY-säätiölle tekemien lahjoitusten pätevyyden näkökulmasta mitään merkitystä.

KY-säätiön perustamisessa ja säädepääoman muodostumisessa ei ole ollut mitään moitittavaa, ja Seniorikillalle tehdyllä lahjoituksella tai KY-säätiön perustamistoimilla ei ole mitään merkitystä arvioitaessa KY:n KY-säätiölle tekemiä lahjoituksia.

3.5.5.2 Lahjoituspäätökset on täytetty ja toimeenpantu asianmukaisesti

AYY:n väitteiden mukaan lahjanlupausten täyttämistä rasittaisi virhe,

- että lahjat olisi pantu täytäntöön pelkän edustajiston päätöksen perusteella ilman, että yliopplaskunnan hallitus olisi tehnyt täytäntöönpanokelpoista päätöstä (Haastehakemuksen sivu 7),
- että lahjat olisi pantu täytäntöön niin sanotulla escrow-järjestelyllä odottamatta lahjoituspäätösten lainvolmaa, mikä rikkoisi hallintolainkäyttölain täytäntöönpanoa koskevaa nimenomaista määräystä (Haastehakemuksen sivut 29 ja 30) ja
- että escrow-järjestely osolttaisi ylipäätään lahjoitusten hyvän tavan vastaisuutta (Haastehakemuksen sivu 29).

AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

KY-säätiö toteaa ensinnäkin, että escrow-sopimuksella (todiste V19), lahjoituspäätösten täytäntöönpanolla ja niihin liittyvällä päätöksenteolla ei ole nyt kysymyksessä olevien lahjoitusoikeustöimien pätevyyden arvioinnissa mitään merkitystä.

Toiseksi, AYY:llä ei ole toimivaltaa saattaa KY-säätiön päätöksenteon laillisuutta tutkittavaksi tuomioistuimessa.

Kolmanneksi, KY:n tekemiä lahjoituksia ei ole pantu täytäntöön AYY:n väittämällä tavalla escrow-sopimuksilla. Lahjoitukset on pantu täytäntöön KY:n hallituksen 31.12.2009 tekemien päätösten jälkeen (todiste V2, muut asiakirjat 16 ja 18).

Lahjanlupauslain (625/1947) 2 §:ssä säädetyn mukaan velkakirjassa tai muulla tavoin tehtyä rahan tai tavaran lahjoitusta ei katsota täytetyksi, jollei lahjan saaja ole saanut haltuunsa sitä, mitä on luvattu. Vaatimus "haltuun saamisesta" ilmaisee esine- tai rahalahjaa koskevan traditiovaatimuksen.⁵⁸ KY-säätiö ei saanut lahjoitettuja varoja haltuunsa escrow-sopimuksella (muut asiakirjat 18).

Escrow-sopimukset ovat puolueettoman escrow-agentin kanssa tehtäviä sopimuksia, joiden perusteella escrow-agentti ottaa sopimuksessa määritellyn omaisuuden hallintaansa ja vapauttaa sen sopimuksessa yksilöidyillä ehdoilla. Escrow-sopimuksilla ei ole vaikutusta agentin hallintaan talletettavan omaisuuden omistusoikeuteen.

Professori Olli Mäenpäältä on kysytty escrow-sopimuksen vaikutuksesta hallintopäätöksen täytäntöönpanoon. Hän toteaa seuraavaa (muut asiakirjat 16):

escrow-sopimuksen tarkoituksena ja oikeusvaikutuksena olisi ensisijaisesti se, että lahjoituspäätöksen oikeusvaikutuksia ei voida toteuttaa KY:n ja lahjoituksen saajien välisessä oikeussuhteessa ennen kuin lahjoituspäätös on lainvoimainen. Lahjoituspäätöstä ei siten escrow-sopimuksella milteään osin tai missään suhteessa panna täytäntöön hallintolainkäyttölain 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla ennen kuin korkein hallinto-oikeus on antanut päätöksensä asiassa. KY voi näin ollen tehdä sen edustajiston lahjoituspäätöksen kohteena olevia varoja koskevan escrow-sopimuksen sen estämättä, että tuota edustajiston päätöstä koskeva valitus on vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Escrow-sopimukset eivät olleet lahjoituspäätösten täytäntöönpanoa, eikä lahjoitettavan omaisuuden omistus siirtynyt kyselyillä sopimuksilla KY-säätiölle.

Kuten edellä kohdissa 3.3.1.6 ja 3.4.1. kävi ilmi, hallintolainkäyttölakia ja sen täytäntöönpanoa koskevaa 31 §:ää ei sovellettu KY:n lahjoituksia koskeviin päätöksiin.

KY:n solmima escrow-sopimus on sinänsä ollut asianmukainen, siltä tehdyt päätökset lain ja KY:n sääntöjen mukaisia ja päätökset ovat lainvoimaisia. KY:n tekemät lahjoitukset on pantu täytäntöön hallituksen 31.12.2009 tekemien päätösten jälkeen asianmukaisesti.

⁵⁸ Kangas, Urpo: Lahja (1993), s. 86–87.

3.5.5.3 Lahjoitusten valmistelu oli asianmukaista ja avointa

AYY väittää, että KY:n ja KY-säätiön puolesta toimineet henkilöt olisivat tehneet lahjoituksia koskevan valmistelun ja osan päätöksenteosta oikeudetta salassa. (Haastehakemuksen sivut 7 - 8)

Tämäkin AYY:n väite on virheellinen.

Lahjoituksia valmisteltaessa tiedossa oli, että TKY ja sen aktiivit vastustavat KY:n lahjoituksia KY-säätiölle. Tiedossa oli myös, että vastapuolen toimesta pyrittäisiin estämään lahjoitusten toteuttaminen. Riidatonta on se, että lahjoituksiin liittyvää kaikkea tietoa ei jaettu vastapuolella oleville teekkareille. Tällä ei kuitenkaan ole mitään merkitystä arvioitaessa KY:n tekemien lahjoitusten pätevyyttä.

KY:n toimihenkilöiden huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuteen on kuulunut se, että toimihenkilöt ovat valmistelleet KY:n lahjoitukset siten, että edustajisto voi tarvittaessa tehdä lahjoituksia koskevat päätökset.

Päätöksentekijöille, KY:n edustajistolle, asian valmistelu ja päätöksenteko oli avointa, ja edustajiston jäsenet olivat hyvin informoituja asioiden valmistelusta. Merkityksellistä aslassa ei ole se, olivatko TKY:n edustajat ja jäsenet ja TKY:n tavoitelta ajavat tietoisia KY:ssä valmisteltavista asioista.

Jäsenkuntaa tiedotettiin lahjoituspäätöksistä asianmukaisesti syksyllä 2008, eli siinä vaiheessa, kun lahjoituspäätösten tekeminen näytti todennäköiseltä:

- KY lähetti jäsenilleen 7.10.2008 sähköpostin, jossa kerrottiin muun muassa KY:n toimintaa jatkavasta KY-yhdistyksestä (todiste V26).
- KY:n nettisivuilla kerrottiin 22.10.2008 lähtien tulevasta 30.10.2008 KY:n edustajiston kokouksesta, jossa lahjoituspäätöksiä tultaisiin tekemään (todiste V27).
- KY lähetti jäsenilleen 27.10.2008 sähköpostin, jossa kerrottiin tulevasta 30.10.2008 edustajiston kokouksesta, jossa lahjoituspäätöksiä tultaisiin tekemään (todiste V28).
- KY tiedotti nettisivuillaan 30.10.2008 lähtien samana päivänä tehdyistä lahjoituspäätöksistä (todiste V29).

KY:n edustajiston kokous 30.10.2008 oli avoin kaikille KY:n jäsenille.

AYY väittää, että KY:n toimesta asiakirjoja olisi tuhottu, jotta AYY tai jäsenkunta ei voisi puuttua lahjoituspäätösten oikeellisuuden arviointiin tehokkaasti. Haastehakemuksen sivu 12)

KY-säätiö toteaa, että kaikki KY:n päätöksentekoon liittyvä aineisto on säilytetty ja tallella. Ennen ylioppilaskuntien yhdistymistä KY:ssä siivottiin KY:n sähköisistä verkkokansioista sellaiset asiakirjat, jotka eivät liittyneet KY:n päätöksentekoon mitenkään. Sen lisäksi verkkokansioista poistettiin keskeneräisiä luonnoksia, väli-vaiheen dokumentteja sekä toimihenkilöiden yksityisluntoisia muistioita ja asiakirjoja. Lopullisia lahjoitusten päätöksentekoon liittyviä dokumentteja ei ole hävitetty, vaan ne on arkistoitu osaksi pöytäkirja-aineistoa. KY-säätiön tietojen mukaan myös TKY on slivonnut sähköisiä verkkokansioita syksyllä 2009.

Edellä mainituilla AYY:n virheellisillä väitteillä ei ole merkitystä arvioitaessa KY:n tekemien lahjoitusten pätevyyttä.

3.5.5.4 Lahjoitetun omaisuuden arvosta

AYY väittää, että KY:n ja KY-säätiön puolesta toimineet henkilöt olisivat antaneet KY:n päättävälle toimilelmille ja sittemmin hallintotuomioistulmille virheelliset tiedot lahjoitetun omaisuuden arvosta ja sen suhteesta KY:n kokonaisvaroihin. AYY:n väitteiden mukaan KY olisi hallinto-oikeudelle esittänyt, että KY:hyn jääneen omaisuuden arvo olisi ollut 60,9 miljoonaa euroa, eikä olisi vähentänyt omaisuuteen kohdistuneita pankkilainoja. AYY:n mukaan KY:n olisi tullut esittää hallinto-oikeudelle, että KY:lle oli jäänyt 35 miljoonaa euroa, kun lainat otetaan huomioon. (Haastehakemuksen sivut 14 - 18)

AYY:n väitteet harhaanjohtavista tiedoista ovat virheellisiä. Ne sisältävät myös vakavan syytöksen, joka on osoittautunut täysin perusteettomaksi.

Välte siitä, että KY olisi esittänyt harhaanjohtavia tietoja lahjoitetun ja KY:hyn jääneen varallisuuden arvosta hallintotuomioistulmissa, kuuluu hallintotuomioistuimissa arvioitavaksi. Vaikka AYY:n esittämillä väitteillä ei ole mitään tekemistä nyt ratkaistavana olevan riita-asian näkökulmasta, KY-säätiö korjaa AYY:n esittämän virheellisen ja harhaanjohtavan kuvan tapahtumien kulusta.

Se, mitä KY on esittänyt hallinto-oikeudessa varallisuuden arvoista, käy ilmi Helsingin hallinto-oikeuden 9.9.2009 antamasta päätöksestä (muut asiakirjat 4). Päätöksen sivulta 7 käy ilmi, että KY on todennut, että lahjoituspäätösten jälkeen KY:lle on jäänyt noin 7 miljoonaa euroa rahasto-osuuksia ja asuntolakiinteistöt, joiden nettomarkkina-arvo on lokakuun 2008 lopussa ollut noin 28 miljoonaa euroa. KY on hallinto-oikeudessa esittänyt, että KY:hyn on lahjoituspäätösten jälkeen jäänyt noin 35 miljoonan euron arvoista omaisuutta.

AYY on haastehakemuksessaan väittänyt, että omaisuuksien tosiasialliset markkina-arvot eroaisivat siitä, mitä KY on lahjoitusten yhteydessä esittänyt. AYY on väitteidensä tueksi esittänyt GT:n tarkastusraportissa (kantajan todiste K2) esittämiä lukuja.

KY-säätiölle lahjoitettu ja KY:hyn jäänyt omaisuus on sen laatuista, että omaisuusmassoille ei saada määritettyä absoluuttista ja yhtä ainoata oikeaa markkina-arvoa. Omaisuuden arvioitu arvo riippuu muun muassa käytetyistä arvostusmenetelmistä. Mitä arvostusmenetelmiä GT on käyttänyt arvioidessaan KY:n lahjoittamaa omaisuutta, ei käy esille GT:n raportista. KY on tuntenut paremmin omaisuutensa arvot ja omaisuuden arvonmäärityksessä huomioitavat seikat kuin GT. GT:n raportin luotettavuus on TILA:n päätöksessä (todiste V23) esitetyillä perusteilla ylipäätään alhainen.

Hallinto-oikeusprosessin ollessa vielä valmisteluvaiheessa KY on tuonut lausumissaan esille omaisuuden markkina-arvojen arvioidut määrät sillä huolellisuudella, mitä nyt kysymyksessä olevan omaisuusmassan markkina-arvojen arvioimisessa voidaan ylipäätään esittää. Samoin on menetelty, kun asiaa on esitelty KY:n päätäville toimielimille.

KY:n oman päätöksenteon näkökulmasta merkitystä ei ylipäätään ole ollut sillä, onko lahjoitetun omaisuuden markkina-arvo jollakin muulla kuin käytetyllä arvostusmenetelmällä ollut hieman enemmän tai vähemmän, mitä päätöstä tehtäessä on arvioitu, sillä jokainen kauppatieteiden opiskelija ja siten jokainen päätöksentekoon osallistunut on tiennyt sen, että lahjoitusten kohteena olevalle omaisuudelle ei voida määrittää absoluuttista markkina-arvoa per lahjoituspäivä. Päätöksentekijät ovat tienneet tarkasti, mitkä omaisuuserät on lahjoitettu ja mitä on jäänyt KY:hyn.

AYY väittää haastehakemuksessaan, että KY:lle jäänyt omaisuus muodostuisi suurimmaksi osaksi asunnoista, joista ei kerry ylioppilaskunnalle tuottoa sen varsinaisen toiminnan kulujen kattamiseksi (Haastehakemuksen slvu 16). Sama väite on esitetty hallinto-oikeudessa lahjoituspäätösten pätevyyttä koskeneissa valituksissa. Väite on osoitettu jo hallinto-oikeusprosessissa virheelliseksi, eikä väitteillä ole ollut vaikutusta lahjoitusten pätevyYTEEN.

Arava- ja korkotukiasunnoista on ollut ja on mahdollista periä tuottoa yhtiöihin sijoitetulle pääomalle. AYY itse perii tällä hetkellä KY:stä AYY:hyn siirtyneiltä yhtiöiltä 8 %:n tuottoa oman varsinaisen toiminnan rahoittamiseksi. TKY:stä siirtyneistä asunnoista tuotto siirretään rakennusrahastoon (todiste V30). Osissa KY:stä AYY:hyn siirtyneissä yhtiöissä arava-rajoitukset ovat päättyneet, joten huoneistot ovat vuokrattavissa markkinahintaan ja ne ovat lisäksi markkinahintaan realisoitavissa.

KY on sekä jäsenistölleen että hallintotuomioistuimeen esittänyt lahjoitetusta ja KY:hyn jääneestä omaisuudesta mahdollisimman totuutta vastaavan arvion omaisuusien arvosta ja tuottavuudesta. KY ei ole menetellyt miltään osin hyvän tavan vastaisesti esitellessään omaisuuden arvoja jäsenistölle tai tuomioistuimelle.

3.5.5.5 KY on kyennyt lahjoitusten jälkeenkin toteuttamaan lakisääteistä tehtäväänsä

AYY välttää, että

- lahjoituksilla olisi ollut negatiivinen vaikutus AYY:n toimintaan. AYY:n väitteen mukaan lahjoitusten seurauksena uuden yliopiston yloppilaskunta ei voisi suorlutua tehtävistään yhtä hyvin kuin se olisi muutoin voinut. (Haastehakemuksen sivu 25).
- lahjoitus on johtanut siihen, että opiskelijoiden jäsenmaksua on jouduttu nostamaan 26 eurosta 50 euroon. AYY väittää, että KY olisi tiedostanut, että pelkät jäsenmaksut eivät riitä kattamaan kaikkia ylioppilaskunnan menoja, mikä muun muassa selviäisi KPMG:n 2008 antamasta lausunnosta (Haastehakemuksen sivu 25)
- KY:lle jääneet nettovarat ja yloppilaskunnan kulurakenne huomioon ottaen KY ei olisi voinut toimia pitkään ilman yhdistymistä. (Haastehakemuksen sivut 15 ja 18).

AYY:n väitteet ovat virheellisiä.

KY-säätiö on jo kohdassa 3.5.1.2 tuonut esille sen, että sillä, onko lahjoituksilla ollut vaikutusta AYY:n toimintaan, ei ole lahjoitusten pätevyysarvioinnissa merkitystä. Lahjoituspäätöksiä tehdessään KY arvioi sen, jäikö KY:lle sellainen varallisuus, että se kykenee hoitamaan oman julkisen hallintotehtävänsä lahjoituspäätösten jälkeen noin 3000 jäsenen yhteisönä. Kuten edellä on tullut esille, korkein hallinto-oikeus on arvioinut jo kysymyksen päätöksessään 31.12.2009 T 3637 (muut asiakirjat 2). Korkeimman hallinto-oikeuden päätös tulee ottaa kohdassa 3.4.2 esitetyin mukaisesti kärjäoikeuden ratkaisun perustaksi.

Malnittu AYY:n väite lahjoitusten pätemättömyydestä perustuu sille virheelliselle olettamalle, että lahjoituspäätösten pätevyyttä arvioitaisiin sillä perusteella, kykeneekö AYY, KY:hyn nähden sivullinen taho, lahjoituspäätöksistä vuoden tai useamman vuoden päästä toteuttamaan kaikkea sitä toimintaa, mitä se haluaisi tarjota 15000 opiskelijajäsenelle.

KY:n edustajiston 30.10.2008 tekemien lahjoituspäätösten jälkeen KY:lle jäi likviidejä rahasto-osuuksia noin 7 miljoonan euron arvosta (30.9.2008 arvolla). Lisäksi KY:lle jäi 14 yhtiötä, joista

- yksi oli ARA-rajoituksista (arava- ja korkotukilainsäädäntöä koskevista rajoituksista) kokonaan vapaa
- kuuteen (Kiinteistö Oy Hiihtomäentie 22, Kiinteistö Oy Kylterinkartano, Kiinteistö Oy Kylterivaara, kiinteistö Oy Kylterivuori, Kiinteistö Oy Tuhkimotie 2 ja Kiinteistö Oy Turkismiehentie 8) ei kohdistunut ARA-lainsäädännön mukaisia luovutushintarajoituksia.

- neljä (Kiinteistö Oy Artti, Kiinteistö Oy Ida Albergintie 1, Kiinteistö Oy Kirkon-
yläntie 16, Kiinteistö Oy Vaasankatu 10) oli vapautumassa ARA-
lainsäädännön mukaisista luovutushintarajoituksista 4-6 vuoden kuluessa,
minkä jälkeen kunta ei siis määrää enää kohteiden luovutuksen enimmäishin-
taa.

KY oli pelkästään ylioppilaskuntaan jääneiden rahastovarojen (7 me) perusteella vuoden 2007 tasearvoihin verrattuna neljänneksi suurin ylioppilaskunta Suomessa. KY:n vieras pääoma oli marginaalinen. Lahjoituspäätösten täytäntöönpanon seurauksena KY:stä siirtyi myös merkittävä osa sen yksityisestä toiminnasta KY-yhdistyksen ja KY-säätiön hoidettavaksi. Korkein hallinto-oikeus on todennut täysin oikein päätöksessään, että KY:lle on jäänyt sellainen varallisuus, että se on voinut toteuttaa häiriytymättömästi KY:n toimintaa lahjoituspäätösten jälkeenkin.

AYY yrittää osoittaa KY:n lahjoitusten vaikutusta AYY:n toimintaan seuraavalla laskelmalla: KY:lle olisi lahjoitusten jälkeen jäänyt omakustannusperiaatteella toimivat opiskelija-asuntolat sekä sen ohella sijoitusomaisuutta ainoastaan 5,6 miljoonaa euroa.

Tästä saatavalla vuotuisella tuotolla ylioppilaskunta rahoittaa toimintaansa.

Jos sijoitusomaisuudelle lasketaan 3 prosentin vuotuinen tuotto, jota ylioppilaskunta voi käyttää pääomaa vähentämättä, saadaan 15.000 jäsenen käyttöön yhteensä vain 168.000 euroa eli kutakin jäsentä kohden noin 10 euroa vuodessa. (Haastehakemuksen sivu 17)

Laskelma vastaa niitä periaatteita, joilla GT on yrittänyt erityistarkastusraportissa osoittaa lahjoitusten vaikutusta AYY:n toimintaan. KY-säätiö on jo kohdassa 3.4.1 tuonut esille GT:n raportissa olevat virheet ja puutteet.

AYY:n esittämät laskelmat ovat lähtökohdiltaan omalaatuisia. Laskelmissa oletetaan, että KY:stä siirtyvällä omaisuudella katetaan myös TKY:stä ja TOKYO:sta siirtyneistä opiskelijoista aiheutuvat ylioppilaskunnan menot. Laskentaperuste on virheellinen.

Myös väite siitä, että KY:n lahjoitusten seurauksena kyltereiden jäsenmaksu olisi noussut, on virheellinen. Päätös AYY:n jäsenmaksun tasosta oli AYY:hyn liittyneiden ylioppilaskuntien yhteinen päätös. Päätöksen johdosta TKY:n (91 euroa lukuvuonna 2008 - 2009) ja TOKYO:n (96 euroa lukuvuonna 2008-2009) jäsenmaksut alenivat ja KY:n (64 euroa lukuvuonna 2008-2009) nousivat. Jäsenmaksun uusi taso johtui erilaisten ylioppilaskuntien yhdistymisestä ja yhdistyvien ylioppilaskuntien yhteisestä päätöksestä. Mikäli KY olisi jatkanut itsenäisenä oikeushenkilönä, ei jäsenmaksun korottamiselle olisi ollut tarvetta.

AYY on sen perustamisesta lähtien ollut Suomen toiseksi varakkain ylioppilaskunta. AYY:llä on ollut hyvät toimintaedellytykset toteuttaa julkista hallintotehtäväänsä.

3.5.6 Päätöksentekijät eivät ole olleet esteellisiä

AYY väittää, että KY:n tekemät lahjoituspäätökset olisivat olleet hallintopäätöksiä, joihin sovellettaisiin hallintolain (434/2004) 28 §:n säännöksiä esteellisyydestä (Haastehakemuksen sivu 28). Tämän perusteella AYY väittää, että KY:n puolesta lahjoihin liittyvissä asioissa toimineet henkilöt KY:n edustajistossa, hallituksessa, taloustoimikunnassa samoin kuin lahjakirjojen allekirjoittamiseen tai lahjojen täytäntöönpanoon liittyvät henkilöt olisivat toimineet esteellisenä ja lahjan saajan intressissä, jolloin menettely olisi ollut esteellisyyssäännösten lisäksi myös ristiriidassa ylioppilaskuntaa kohtaan olleen lojaliteettivelvollisuuden kanssa. (Haastehakemuksen sivut 6 ja 9)

AYY:n väitteet esteellisyyden olemassa olosta ja niiden vaikutuksesta lahjoitusten pätevyyteen ovat virheellisiä.

Vaikka käräjäoikeuden toimivaltaan ei kuulu edellä kohdassa 3.4.2 selvitetyin mukaisesti KY:n toimielinten päätöksenteon esteellisyyden tutkiminen, käy KY-säätiö seuraavassa selvyyden vuoksi läpi sen, että KY:n lahjoitusten päätöksenteossa ja täytäntöönpanossa ei ole rikottu esteellisyysnormeja eikä lojaliteettivelvoitetta.

Riidatonta on se, että KY-säätiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet ovat vuosina 2008 ja 2009 samanaikaisesti toimineet myös KY:n hallintoelimissä. Hallintoelimet rakennettiin yhteneväisiksi edellä kohdassa 3.3.3 mainituin tavoin. Sittemmin KY-säätiön ja KY-yhdistyksen hallintoelimet ovat vaihtuneet normaalin toimielinten vaali- ja valintamenettelyn seurauksena.

Jokaisessa yhteisössä on omat esteellisyyttä koskevat normit ja esteellisyyttä joudutaan tarkastelemaan kunkin yhteisön kunkin toimielimen esteellisyyssääntelyn kautta. AYY:n väitteen mukaan KY:n toimielinten esteellisyyssääntely perustuisi hallintolain normeihin.

Hallintolain 27 § ja 28 § sisältävät säännökset esteellisestä virkamiehestä sekä esteellisyysperusteista. Kuten edellä kohdassa 3.3.1.6 tuotiin esille, hallintolakia ja sen esteellisyyssäännöksiä sovelletaan julkisoikeudellisissa yhdistyksissä vain silloin, kun ne hoitavat julkisia hallintotehtäviä ja käyttävät julkista valtaa.

Kohdista 3.3.1.6 ja 3.4.1 käy ilmi, että Helsingin hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus ovat yksiselitteisesti katsoneet, että KY:n tekemissä lahjoituksissa ja niihin liittyvissä toimenpiteissä ei ollut kyse KY:n julkisen hallintotehtävän hoita-

misesta, eikä näihin päätöksiin sovelleta hallintolain säännöksiä, mukaan lukien esteellisyysäännöksiä. Helsingin hallinto-oikeus katsoi esimerkiksi KY:n lahjoituksia koskeneessa päätöksessä (muut asiakirjat 4), jonka lopputulosta korkein hallinto-oikeus ei omassa päätöksessä (muut asiakirjat 2) muuttanut, seuraavaa:

Hallinto-oikeus katsoo, ettei ylioppilaskunnan päätös luovuttaa omaisuuttaan ole hallintolain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua julkisen hallintotehtävän hoitamista. Näin ollen hallintolain esteellisyyttä koskevat säännökset eivät tule sovellettaviksi puheena olevassa edustajiston päätöksentekomenettelyssä.

KY:n lahjoituksia koskevaan päätöksentekoon ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia normeja.

Esteellisyydestä KY:n toiminnassa säädettiin KY:n perussäännöissä (todiste V4) sekä edustajiston (todiste V31) ja hallituksen (todiste V5) työjärjestyksissä. KY:n perussäännöt sisälsivät esteellisyyssäännöksen, joka tosiasiallisesti sisältää edustajiston jäsenen kelpoisuutta koskevan määräyksen, ei esteellisyyttä koskevaa määräystä:

12. Esteellisyys ja varajäsenet

Ylioppilaskunnan hallituksen tai taloustoimikunnan jäseneksi tai ylioppilaskunnan toimihenkilöksi valittu on toimikautensa ajan esteellinen toimimaan ylioppilaskunnan edustajiston jäsenenä. - -

KY:n edustajiston työjärjestyksessä (todiste V31) määrättiin esteellisyydestä seuraavasti:

6. Esteellisyys

Edustajiston jäsen on esteellinen osallistumaan häntä henkilökohtaisesti koskevan asian käsittelyyn ja päättämiseen.

Edustajiston jäsen, joka on kuulunut ylioppilaskunnan hallitukseen tai taloustoimikuntaan, on esteellinen osallistumaan toimivuotensa tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapautta koskevan asian käsittelyyn ja päättämiseen.

Estemuistutuksen ratkaisee edustajiston puheenjohtaja, erimielisyyden ilmetessä edustajisto yksinkertaisella äänenenemmistöllä.

KY:n hallituksen työjärjestyksessä (todiste V5) puolestaan todettiin esteellisyydestä seuraavaa:

8. Esteellisyys

Hallituksen jäsen on esteellinen osallistumaan käsittelyyn ja päätöksentekoon asiassa, joka koskee hänen etuaan. Hallituksen puheenjohtajalla on valta ratkaista estemuistutuksen aiheellisuus tai alistaa se hallituksen ratkaistavaksi yksinkertaisin ääntenemmistöin.

Edustajiston jäsenet olivat esteellisiä osallistumaan heitä henkilökohtaisesti koskevien asioiden käsittelyyn ja päättämiseen ja hallituksen jäsenet olivat esteellisiä käsittelemään ja päättämään heidän etuaan koskevista asioista. KY:n tekemissä lahjoituspäätöksissä ei ollut kyse kummastakaan, eivätkä KY:n edustajiston tai hallituksen jäsenet olleet esteellisiä päättämään lahjoituksista tai niihin liittyvistä asioista KY:n perussääntöjen, KY:n edustajiston työjärjestyksen tai KY:n hallituksen työjärjestyksen perusteella. Näin on katsonut myös Helsingin hallinto-oikeus KY:n lahjoituksiin liittyvissä päätöksissään.

Kuten edellä on käynyt esille, KY-säätiön hallintoneuvoston jäsenet olivat KY:n edustajiston jäseniä. Esteellisyyttä koskevien sääntöjen tarkastelu asiassa on ylipäätään merkityksetöntä, sillä

[y]leisen yhteisöoikeudellisen periaatteen mukaisesti ei esteellisyyssääntöä sovelleta yleensä silloin, kun kaikki kokouksessa läsnä olevat ovat esteellisiä. Muutenhan päätöksiä ei päästäisi lainkaan tekemään.⁵⁹

Esteellisyyden osalta AYY viittaa Toivialaisen lausuntoon (kantajan liite B). Lausunnon sivulla 14 Toivialainen toteaa kaupallisten yhteisöjen osalta saman, mitä Halila ja Tarasti ovat edellä todenneet eli että mikäli kaikki päätöksentekoon osallistumaan oikeutetuista henkilöistä olisivat esteellisiä, esteellisyyssääntöä ei sovelleta. Ei-kaupallisten yhteisöjen eli aatteellisten yhdistysten ja säätiöiden osalta Toivialaisen mukaan tulkintasuositus on sellainen, että yhdistyksen johdon esteellisyyden merkityksessä päätösvaltaisuuden puuttumista, asia on aina saatettava yhdistyksen kokouksen päätettäväksi.

KY:n perussääntöjen (todiste V4) 4. kohdan mukaan KY:n ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin oli edustajisto. KY:n edustajisto vahvisti 29.12.2009 pidetyssä kokouksessaan (todiste V21) muun muassa KY:n edustajiston 30.10.2008 tekemät päätökset omaisuuden lahjoittamisesta KY:tä sitoviksi sekä 15.12.2009 (todiste V20) ja 29.12.2009 kokouksissa kaikki lahjoituksia koskevat valmistelutoimet ja päätökset KY:tä sitoviksi.

KY:n ylintä päätösvaltaa käyttänyt elin on vahvistanut kaikki lahjoituksiin liittyvät päätökset ja toimenpiteet KY:tä sitoviksi. Vaikka yksittäisessä toimessa vastoin

⁵⁹ Halila – Tarasti: Yhdistys-oikeus (2011), s. 389.

KY-säätiön käsitystä katsottaisiin KY:n hallituksen tai taloustoimikunnan taikka toimihenkilön olleen esteellinen KY:n omien sääntöjen mukaan, on esteellisyyttä koskeva pätemättömyys poistunut KY:n edustajiston päätöksillä. Mitään KY:n lahjoituksia koskevaa päätöstä ei rasita esteellisyyksiperuste.

AYY:n väitteen mukaan KY-säätiön ja KY-yhdistyksen saamat lahja ovat hyödynnäneet välillisesti niiden puolesta asiasta päättäneitä hallituksen jäseniä sitä kautta, että lahjoitusten vastaanottajat eivät ole sidottuja varojen käytön julkisesta tehtävästä johtuviin rajoituksiin. (Haastehakemuksen sivu 29).

Välite on lähtökohdiltaan jo virheellinen. KY:n lahjoittamiin varoihin ei ole liittynyt julkisesta tehtävästä johtuvia rajoituksia KY:ssä, eikä lahjoituksilla siten ole hyödynnetty lahjoitusten puolesta toimineita. Toiseksi lahjoituksen saaja on säätiö, jonka on toimittava tarkoituksensa mukaisesti.

AYY:n mukaan se, että useat KY:n edustajiston ja hallituksen jäsenet ovat toimineet samanaikaisesti myös lahjan saaneen KY-yhdistyksen tai KY-säätiön hallintoelimiissä, olisi ollut omiaan heikentämään heidän kykyään tarkastella lahjoituksesta tehtäviä päätöksiä lahjoittajayhteisön etujen kannalta. Toiminta olisi AYY:n näkemyksen mukaan ollut lojaliteettivelvoitteen vastaista. Väitteensä tueksi AYY vetoaa GT:n raporttiin (kantajan todiste K2).

GT:n suorittama erlystilintarkastus on ollut TILA:n arvioitavana edellä kohdassa 3.4.1 esitetyn mukaisesti. TILA:n päätöksen (todiste V23) sivulla 16 tarkastellaan muun muassa GT:n tekemää arviota KY:n jäsenistön edusta. TILA totesi päätöksessään seuraavaa:

Reportin luvussa 6 (Päätöksentekijöiden esteellisyys) loppupäätelmässä on tehty ehdoton päätelmä hallituksen ja edustajiston toiminnasta vastoin koko jäsenistön etua. Reportin 6 luvussa ei ennen loppupäätelmässä esitettyä kannanottoa ole käsitelty sitä, miten hallitus ja edustajisto ovat toimineet vastoin koko jäsenistön etua ja mikä koko jäsenistön etu olisi ollut. Vastineessa esitettyjä perusteluja ja tarkastushavaintoja ei sisälly 18.6.2010 päivättyyn raporttiin. TILA toteaa, että raportti sisältää päätelmän, joka ei perustu raportissa dokumentoituihin tarkastushavaintoihin.

GT:n esittämät arviot KY:n jäsenistön edun toteutumisesta eivät ole relevantteja asiassa.

Kuten AYY:n todisteesta 5 käy ilmi, KY:n edustajisto on käsitellyt lokakuussa 2007 onnen, jonka mukaan edustajisto velvoitti hallituksen valmistelemaan uuden yhdistyksen ja säätiön perustamista sitä mahdollisuutta ajatellen, että varalli-

suuden siirrot voidaan tarvittaessa tehdä. KY:n toimielinten jäsenet ja toimihenkilöt ovat toimineet KY:n tahtotilan toteuttamiseksi KY:ssä ja KY-säätiössä.

KY:n perussääntöjen 3. kohdan mukaan KY:n tarkoituksena oli olla jäsentensä eli Helsingin kauppakorkeakoulun opiskelijoiden yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä.

Tämä tarkoitus KY:llä oli lakkauttamiseensa eli 31.12.2009 saakka. Yliopistouudistuksesta huolimatta KY:n tehtävänä säilyi kauppatieteiden opiskelijoiden asioiden edistäminen.

KY-säätiön tarkoitus (todiste V 12) on sama kuin KY:n tarkoitus. Lahjoituspäätökset toteuttivat KY:n omaa tarkoitusta ja olivat siten KY:n edun mukaisia.

4 TUOTTO- JA VIIVÄSTYSKORKOJA KOSKEVAT VAATIMUKSET TULEE HYLÄTÄ

AYY on vaatinut päävaatimuksen seurannaisvaatimuksena, että KY-säätiön tulisi "palauttaa" lahjoitettu tai sen sijaan tullut omaisuus AYY:lle sekä lisäksi vaatinut, että KY-säätiö velvoitettaisiin suorittamaan lahjoitetulle omaisuudelle tuottokorkoa 21.12.2009 lukien kanteen vireilletulopäivään ja viivästyskorkoa 30 päivän kuluttua haasteen tiedoksiannosta.

Kun AYY:n päävaatimus, lahjoitusten pätemättömiksi julistaminen, jätetään tutkimatta tai hylätään, ei AYY:llä ole kanneoikeutta päävaatimuksen seurannaisvaatimuksiin eli omaisuuden palauttamiseen eikä korkovaatimukseen. Nämäkin vaatimukset tulee jättää tutkimatta tai hylätä.

Mitään perusteita, jonka vuoksi KY-säätiön tulisi luovuttaa AYY:lle KY:n KY-säätiölle laillisesti ja pätevästi lahjoittama omaisuus, ei ole.

AYY on vedonnut tuottokorkoa koskevan vaatimuksen osalta korkolain (633/1982) 3 §:n ja 12 §:n tarkoittamaan korkoon.

Korkolain 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan korkolakia ei sovelleta velvoitteen palauttaa saatu vastike tai etuus, kun sopimus puretaan tai etuus osoittautuu perusteettomaksi, siltä osin, kun kysymys on koron maksamisesta velan eräpäivää edeltäneeltä ajalta. Vanhemmassa oikeuskäytännössä⁶⁰ on edellä olevasta huolimatta tuomittu tuottokorkoa määrättyissä tilanteissa rahavelalle eräpäivää edeltävältä ajalta.

⁶⁰ KKO 1991:3 ja KKO 1991:4

Nyt kysymyksessä olevassa asiassa ei ole kysymys osapuolten välisestä sopimuksesta, jonka purkautuessa toinen osapuoli olisi velvollinen suorittamaan saamansa rahasuorituksen toiselle osapuolelle. KY on lahjoittanut KY-säätiölle lahjakirjoissa määritellyn irtaimen omaisuuden, ei rahaa. Tuottokorkoa voidaan tuomita maksettavaksi vain rahalle.⁶¹ Periaate käy ilmi myös uudemmasta oikeuskäytännöstä.⁶²

KY-säätiön puolelta asiassa ei ole ollut mitään laiminlyöntiä. KY ja KY-säätiö ovat voineet luottaa korkeimman hallinto-oikeuden lainvoimaiseen tuomioon 31.12.2009 T 3736 (muut asiakirjat 2), jolla lahjoituspäätökset on katsottu lailliksi ja päteviksi sekä sen jälkeen hallintotuomioistuinten antamiin lukuisiin asiaan liittyviin tuomioihin, jotka ovat osoittaneet, että lahjoitukset ja niihin liittyvät toimet ovat olleet laillisia ja päteviä. KY-säätiö ei ole saanut perusteettomasti varoja hallintaansa KY:ltä. KY-säätiön perusteltua vilpittöntä mieltä tulee suojata asiassa.

KY-säätiö ei ylipäättäen ole saanut lahjoitettuja varoja hallintaansa AYY:n välttämän mukaisesti 21.12.2009. KHO:n päätöksen tultua 31.12.2009 KY ei voinut enää saada lahjoitettuja varoja escrow-talletuksesta. KY-säätiö sai lahjoitetut varat haltuunsa 31.12.2009 jälkeen ja on käyttänyt niitä ja niiden tuottoa kauppatieteiden opiskelijoiden etujen ajamiseen. KY-säätiö ei ole hyötynyt varojen hallussa pitämisestä.

AYY:n vetoamassa korkolain 3 §:n (340/2002) 1 momentissa säädetään, että velallinen ei ole velvollinen maksamaan korkoa velan eräpälvää edeltävältä ajalta. Saman pykälän 2 momentissa säädetään korkokannan määräytymisestä, jos velasta on sovittu korko korkokantaa kuitenkin määräämättä. Nyt kysymyksessä olevien lahjoitusten osalta ei ole sovittu mitään korkoa edes tilanteeseen, että KY:n lahjoitukset tai osa niistä katsottaisiin pätemättömiksi. Lahjakirjojen (todiste V3) ehtojen 3 kohdassa on määrätty palautusvelvollisuudesta, mutta kyseisessä ehdossa ei ole sovittu mistään koronmaksuvelvollisuudesta.

Jos käräjäoikeus vastoin KY-säätiön vakaata käsitystä julistaisi KY:n tekemät lahjoitukset pätemättömiksi, perustetta tuomita tuottokorkoa maksettavaksi lahjoitetulle omaisuudelle ei ole olemassa.

AYY vaatii lisäksi viivästyskorkoa palautettavan omaisuuden arvolle korkolain 4 §:n 1 momentin perusteella.

⁶¹ KKO 1987:53

⁶² KKO 2003:48

Korkolain 1 §:n 1 momentin mukaan viivästyskorkoa maksetaan rahavelalle. KY-säätiö ei ole saanut KY:ltä rahaa vaan muuta irtainta omaisuutta. Perustetta vaatia viivästyskorkoa muulle kuin rahavelalle ei ole olemassa.

AYY:n vaatimukset tuotto- ja viivästyskorosta tulee hylätä.

5 AYY:N OIKEUDENKÄYNTIKULUJA KOSKEVA VAATIMUS TULEE HYLÄTÄ

AYY väittää, että KY-säätiö olisi velvollinen korvaamaan AYY:n oikeudenkäyntikulut oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännösten lisäksi lahjakirjan ehtojen perusteella.

AYY:n väite on virheellinen.

KY:n ja KY-säätiön välisissä lahjakirjoissa (todiste V3) on ehto, jonka mukaan

Lahjoitettavasta omaisuudesta katetaan kaikki mahdolliset KY:lle ja/tai sen puolesta toimineille henkilöille tästä lahjoituksesta, lahjoitukseen liittyvästä päätöksenteosta ja/tai lahjoituksen täytäntöönpanosta johtuvista oikeudenkäynneistä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut (mukaan lukien KY:lle ja/tai sen puolesta toimineille henkilöille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut sekä näiden vastattavaksi mahdollisesti tuomittavat vastapuolen oikeudenkäyntikulut) siltä osin kuin kuluja ei ole korvattu lopullisesti vakuutuksesta.

Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva lahjakirjan ehto koskee KY:lle ja sen puolesta toimineille, ei AYY:lle aiheutuneita kuluja. AYY ei toimi tässä oikeudenkäynnissä millään osin KY:n puolesta vaan KY:tä ja sen tekemiä päätöksiä vastaan.

Kuten edellä on kohdassa 3.2.1 tuotu esille, AYY ei ole KY, eikä KY:n yleisseuraaja. Lahjakirjan ehtojen kohdasta 2 käy yksiselitteisesti esille, että lahjakirjoissa KY ja AYY on katsottu eri oikeushenkilöiksi. KY:llä ei ole ollut mitään tahtoa eikä tarvetta tarjota AYY:lle mahdollisuutta riitauttaa KY:n päätöksiä lahjoitusvarojen kustannuksella. AYY:n väite on lähtökohdaltaan jo absurdi, ja lisäksi tosiseikkoihin perustumaton.

AYY:n tämäkin vaatimus tulee hylätä perusteettomana.

6 TODISTELU

KY-säätiö ilmoittaa tässä valheessa seuraavat kirjalliset todisteet ja todistusteemat sekä muut asiakirjat. KY-säätiö varaa oikeuden täydentää kirjallisia todisteita ja ilmoittaa todistajat asian valmistelun myöhemmässä valheessa.

6.1 Kirjalliset todisteet

- V1 KY:n edustajiston 30.10.2008 pitämän kokouksen KYE 8/2008 pöytäkirja
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia
- V2 KY:n hallituksen 31.12.2009 pitämän kokouksen KYH 57/09 pöytäkirja
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset on pantu laillisesti, hyvän tavan ja asianmukaisesti täytäntöön
- V3 17.11.2008 päivätyt lahjakirjat: a) Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Asunto Oy:n osakkeet, b) Kiinteistö Oy Arkadiankatu 28 osakkeet, c) rahasto-osuuksia, d) lainasaamia Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Asunto Oy:ltä ja Kiinteistö Oy Arkadiankatu 28:lta, e) irtaimistoa
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia.
- V4 KY:n perussäännöt
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Päätöksentekijät ja toimihenkilöt eivät ole olleet esteellisiä.
- V5 KY:n hallituksen työjärjestys
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Päätöksentekijät eivät ole olleet esteellisiä.
- V6 KY:n taloustoimikunnan työjärjestys
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Päätöksentekijät eivät ole olleet esteellisiä.
- V7 TKY:n vuosikertomus 2007
- Todistusteemat: TKY:n toiminta. Teekkareiden varallisuudesta vain osa siirtyi AYY:lle.

- V8 Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan (TKY) vision taustoitusta uuden ylioppilaskunnan muodostamisesta (luotu 22.10.2007)
- Todistusteemat: TKY:n toiminta. Osa TKY:stä AYY:hyn siirtyneen omaisuuden käyttötarkoituksesta on sidottu teekkaritoiminnan edistämiseen. KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia ja asianmukaisia.
- V9 TTE-Rahaston säännöt
- Todistusteemat: Osa TKY:stä AYY:hyn siirtyneen omaisuuden käyttötarkoituksesta on sidottu teekkaritoiminnan edistämiseen.
- V10 KY:n vuosikertomus 2008
- Todistusteemat: KY:n yksityinen toiminta. Lahjoitetun omaisuuden arvo. Lahjoitusten tarkoitus oli luoda edellytykset sille toiminnalle, mitä aikaisemmin oli harjoitettu KY:n omana toimintana.
- V11 KY-yhdistyksen säännöt
- Todistusteemat: KY-yhdistyksen hallinto ja toiminta. KY:n yksityinen toiminta siirtyi KY-yhdistykselle ja KY-säätiölle.
- V12 KY-säätiön säännöt
- Todistusteemat: KY-säätiön hallinto ja toiminta. KY:n yksityinen toiminta siirtyi KY-yhdistykselle ja KY-säätiölle.
- V13 Heikki Halila, Lausunto, 12.10.2007
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Lahjoitusten valmistelu on ollut asianmukaista.
- V14 Juha Viertola, Näkökulmia ylioppilaskunnan omaisuuden säätiöittämisestä, 18.10.2007
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Lahjoitusten valmistelu on ollut asianmukaista.
- V15 Kaarlo Tuori, Asiantuntijalausunto Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnalle, 14.2.2008
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Lahjoitusten valmistelu on ollut asianmukaista.

V16 Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta, jäsenmaksuselvitys, absoluuttiset luvut 1954 – 2007

Todistusteemat: KY:n jäsenmaksujen osuus KY:n toiminnasta. KY:n KY-säätiölle lahjoittama omaisuus on kertynyt yksityisen toiminnan kautta.

V17 KY:n hallituksen esitys edustajistolle uuden ylioppilaskunnan perustamisen reunaehdoista 3.10.2007

Todistusteemat: Keskustelu uuden ylioppilaskunnan rahoitusmallista. Tietoisuus KY:n omaisuusratkaisuista.

V18 TKY:n hallituksen ehdotus tulevan Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan omaisuusratkaisuksi.

Todistusteemat: Keskustelu uuden ylioppilaskunnan rahoitusmallista. Tietoisuus KY:n omaisuusratkaisuista.

V19 Escrow-sopimus 21.12.2009

Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Lahjoitukset on täytäntöön pantu KHO:n päätöksen jälkeen.

V20 KY:n edustajiston 15.12.2009 pitämän kokouksen KYE 13/2009 pöytäkirja

Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Lahjoitusten tarkoitus oli luoda edellytykset sille toiminnalle, mitä aikaisemmin oli harjoitettu KY:n omana toimintana.

V21 KY:n edustajiston 29.12.2009 pitämän kokouksen KYE 14/2009 pöytäkirja

Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. Lahjoitusten tarkoitus oli luoda edellytykset sille toiminnalle, mitä aikaisemmin oli harjoitettu KY:n omana toimintana.

V22 Aalto Yliopiston Ylioppilaskunnan Omaisuusyhteenvedo 1.1.2010

Todistusteemat: KY:ltä AYY:lle siirtynyt omaisuus. AYY:llä on hyvät toimintaedellytykset hoitaa ylioppilaskunnan julkista hallintotehtävää.

- V23 Keskuskaupakamarin Tilintarkastuslautakunnan päätös 8.2.2012
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja aslanmukaisia. Päätöksentekijät eivät ole olleet esteellisiä tekemään päätöksiä.
- V24 Heljä Misukan sähköposti 22.10.2008
- Todistusteemat: Opetusministeriön kanta lahjoitusta koskevaan asiaan. KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia.
- V25 KY:n hallituksen esitys edustajistolle KY:n tueksi Seniorikillalle
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja asianmukaisia. KY:n lahjoitusten tarkoitus.
- V26 KY:n sähköpostitiedote jäsenille 7.10.2008
- Todistusteemat: Lahjoituksista on tiedotettu KY:n jäsenille asianmukaisesti.
- V27 Ote KY:n nettisivujen etusivulta ja sisäsivuilta 22.10.2008
- Todistusteemat: Lahjoituksista on tiedotettu KY:n jäsenille asianmukaisesti.
- V28 KY:n sähköpostitiedote jäsenille 27.10.2008
- Todistusteemat: Lahjoituksista on tiedotettu KY:n jäsenille asianmukaisesti.
- V29 Ote KY:n nettisivujen etusivuilta ja sisäsivuilta 30.10.2008
- Todistusteemat: Lahjoituksista on tiedotettu KY:n jäsenille asianmukaisesti.
- V30 AYY:n kiinteistöyhtiöiden oman pääoman korko vuodelta 2011
- Todistusteemat: KY:n KY-säätiölle tekemät lahjoitukset ovat laillisia, hyvän tavan ja aslanmukaisia. KY:hyn jääneillä varoilla KY on voinut toteuttaa oman lakisäänteisen tehtävän.
- V31 KY:n edustajiston työjärjestys
- Todistusteemat: Päätöksentekijät eivät ole olleet esteellisiä.
- V32 Työryhmän muistio KY:n omaisuusratkaisuihin liittyen, 22.10.2008
- Todistusteemat: Lahjoitusten tarkoitus oli luoda edellytykset sille toiminnalle, mitä aikaisemmin oli harjoitettu KY:n omana toimintana.

6.2 Muut asiakirjat

- 1 Juha Viertola, Lausunto Aalto-yliopiston ylioppilaskunnalle 14.9.2010
- 2 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös No. 3736, annettu 31.12.2009 asiassa 3171/1/09
- 3 Suomen asianajajaliiton valvontalautakunnan päätös valvonta-asiassa Dnro 12610, annettu 10.12.2010
- 4 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 09/0756/1, annettu 9.9.2009 asiassa 07205/08/1305.
- 5 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 09/0363/2, annettu 16.4.2009 asiassa 07300/08/1203
- 6 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös No. 2556, annettu 16.10.2009 asiassa 1604/1/09
- 7 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0599/1, annettu 13.5.2011 asiassa 00663/10/1305
- 8 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0596/1, annettu 13.5.2011 asiassa 02564/10/1305.
- 9 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0595/1, annettu 13.5.2011 asiassa 01041/10/1305
- 10 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0594/1, annettu 13.5.2011 asiassa 00992/10/1305
- 11 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0603/1, annettu 13.5.2011 asiassa 00668/10/1305
- 12 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0601/1, annettu 13.5.2011 asiassa 00665/10/1305
- 13 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11/0593/1, annettu 13.5.2011 asiassa 00661/10/1305
- 14 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös No. 1479, annettu 4.6.2012 asiassa 3269/1/10
- 15 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös No. 1478, annettu 4.6.2012 asioissa 4495/3/10 ja 4504/3/10

- 16 Olli Mäenpää, Lausunto ylioppilaskunnan lahjoituspäätökseen liittyvästä escrow-sopimuksesta
- 17 Patentti- ja rekisterihallituksen vastaus 20.10.2011 AYY:n selvityspyyntöön
- 18 Urpo Kangas, Asiantuntijalausunto

7 LOPUKSI

AYY:llä ei ole sellaista asemaa, että se voisi vaatia KY:n tekemien lahjoitusten julistamista pätemättömiksi sekä tähän vaatimukseen liittyviä seurannaisvaatimuksia omaisuuden luovutuksesta AYY:lle ja korkovaatimuksia.

KY on 30.10.2008 päättänyt lahjoittaa KY-säätiölle määrätyn omaisuuden. Lahjoituspäätökset on pantu täytäntöön 31.12.2009. Lahjoitusten tarkoituksena on ollut turvata ja huolehtia KY:n toiminnan ja kylterikulttuurin jatkuminen tulevissa kylterisukupolvissa.

KY:n tekemät lahjoituspäätökset, lahjoitusten valmistelua koskevat päätökset ja lahjoitusten täytäntöönpanoa koskeva päätös ovat päteviä ja lainvoimaisia.

Lahjoitukset on tehty noudattaen huolellisuutta ja asianmukaisuutta. Lahjoitukset ovat hyvän tavan ja vallitsevien moraalikäsitteiden mukaisia, ja ne on tehty olosuhteissa, joihin vetoaminen ei ole kunnianvastaista ja arvotonta.

AYY:n kanne tulee ensisijaisesti jättää tutkimatta. Jos käräjäoikeus tutkii AYY:n kanteen, tulee se hylätä.

Hallintotuomioistuimet, PRH ja TILA ovat käsitelleet pääasiallisesti AYY:n nyt tässä kanteessa esittämät väitteet ja todenneet ne perusteettomiksi. AYY on tästä huolimatta esittänyt edelleen kaikki samat väitteet, mitkä on jo tutkittu. AYY:n toiminta jatkuvien prosessien ylläpitäjänä perusteettomilla väitteillä osoittaa erlytystä moitittavuutta.

Käräjäoikeuden tulee velvoittaa AYY korvaamaan KY-säätiölle asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta lukien.

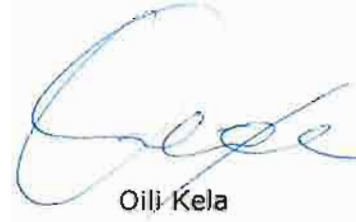
Helsingissä 8. päivänä kesäkuuta 2012

HELSINGIN KAUPPATIETEIDEN YLIOPIILAIDEN SÄÄTIÖ

LAATIVAT

Seppo Kemppinen
Laamanni, asianajaja, Espoo

Oili Kela
Asianajaja, Siuntio